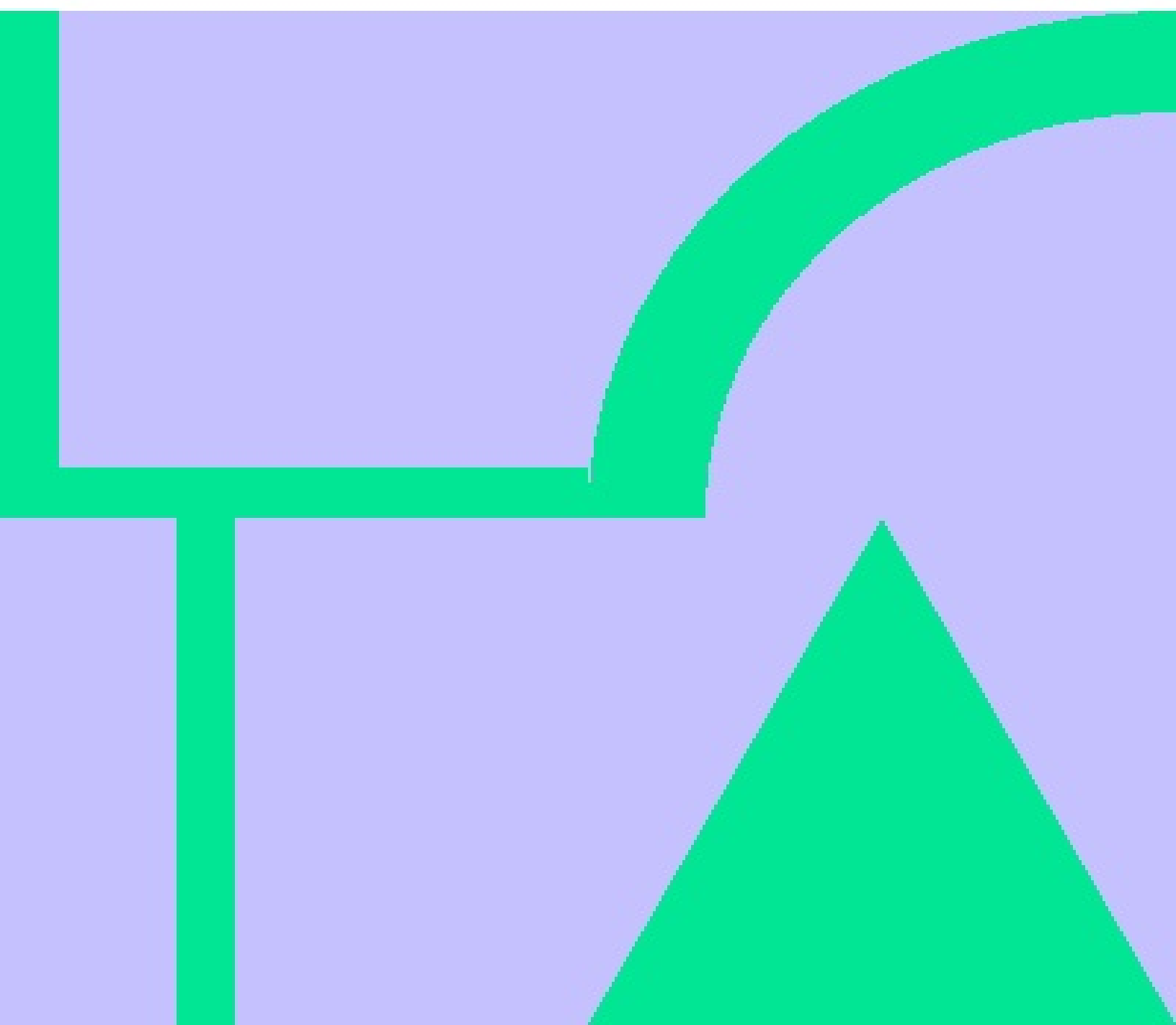

Luba

en studie

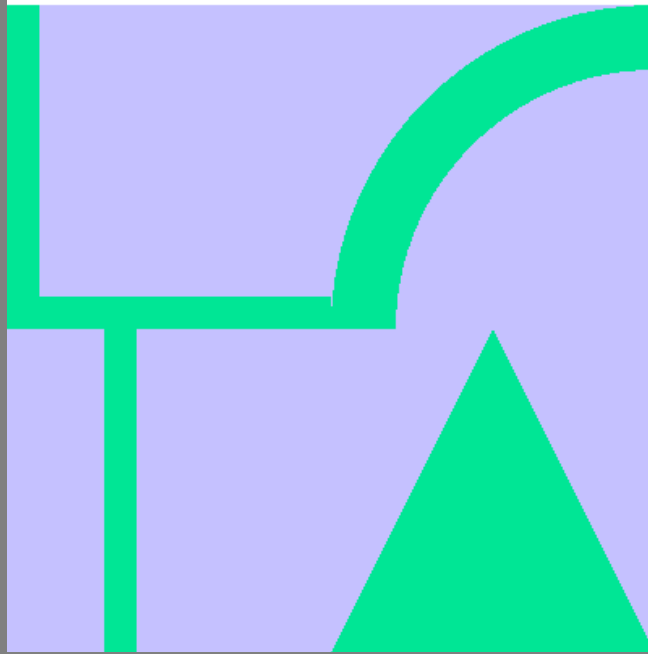
Ina Lange

Luba

en studie

Ina Lange

Rights for this book: [Public domain in the USA](#).

This edition is published by Project Gutenberg.

Originally [issued by Project Gutenberg](#) on 2024-01-02. To support the work of Project Gutenberg, visit their [Donation Page](#).

This free ebook has been produced by [GITenberg](#), a program of the [Free Ebook Foundation](#). If you have corrections or improvements to make to this ebook, or you want to use the source files for this ebook, visit [the book's github repository](#). You can support the work of the Free Ebook Foundation at their [Contributors Page](#).

The Project Gutenberg eBook of Luba: en studie

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Luba: en studie

Creator: Ina Lange

Release date: January 1, 1 [eBook #72592]

Most recently updated: January 16, 2024

Language: English

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LUBA: EN
STUDIE ***

LUBA

En studie

Af

DANIEL STEN [Ina Lange]

Helsingfors, Edlunds, 1889.

INNEHÅLL:

Företal. 1. Demonen. 2. Luba. 3. Tre friare. 4. Två systrar. 5. Prosa. 6. Kris. 7. Aftonvandring. 8. Om tio år. 9. Helgonet. 10. Nattens skuggor. 11. Mosters ogudaktighet. 12. Barnabss-föreningen. 13. Återseendet. 14. Förlofvad karl. 15. Han kommer. 16. Idealet funnet. 17. Luba gift. 18. Slutet.

FÖRETAL.

Då jag nu sänder dig denna min nya lilla bok, en anspråkslös studie som du ser, öfver några af de egendomliga fenomen — patologiska kallas de ju — som just nu så mycket låta tala om sig, så sker det i den glada tillförsigt, att du förstår mig.

Som du vet, finns det många goda människor hvilka äro så naiva att de på allvar tro att det är författaren sjelf som talar i de personer han för fram i sin berättelse. Människor som förmena att då författaren skildrar några mindre sympatiska individer inom en nation, en församling, en sekt, han därmed vill angripa eller anklaga nationen, församlingen, sekten.

Naturligtvis kommer jag att dömas så af några. Men andra skola måhända liksom du med intresse följa berättelsen om en urspårad tillvaro i kamp med lifvets svårigheter; dess ifriga men från orätt sida började sökande efter de eviga sanningarne. De skola gärna läsa denna skildring om ett förfeladt men rikt lif som går förloradt, till följe af en osund natur och en ytlig uppfostran; så ytlig som ännu i dag välmenande och tanklösa föräldrar bestå den dotter, som är ämnad att pigas balsalongerna och sedan göra ett godt parti.

Du vet att mina såkallade modeller längesen äro döda, och att de lefvat på andra orter. Men vet också att hvarje ord är sannt, alla händelser engång upplefvade.

Mottag boken och läs den med den sympati för lidandet — det må nu vara sjelfförvålladt eller icke — som jag sjelf känt. Af dig åtminstone kan jag ju hoppas det.

Helsingfors, 1 September, 1880.

>I. L.

1.

DEMONEN.

I hennes lilla rum lågo alla sakerna från i går kringkastade åt olika håll. På soffan hängde tyllklädningen med lifvet snuddande vid golfvet och de trasiga fällarne uppåt karmen, på stolarne hade hon kastat sina kjolar, och på skrifbordet låg en bundt skrynklade hvita blommor tillsammans med den ena skon, handskarne och de halft afvigtdragna strumporna.

Den lata gamla Katrina som inte satt in allt detta, eller tagit det bort då hon gick!

Unga fröken kom dock inte riktigt noga ihog hur det var när de kommo hem: Katrina hade sett så otäckt sömnig ut, så att hon sändt henne bort. Det är inte roligt att se ett sådant skenheligt, gammalt ansigte när man kommer från en förtjusande bal, ännu alldeles betagen och varm. Och så... hvarför skulle man inte skynda i säng till sina drömmar.

På ena sidan sofvo systrarne som om det ingen glädje fanns i världen, så tungt och dumt. De gamla skåpen, ingen under att de, som aldrig varit unga, sofvo bort allting.

Det var annat med henne som bara var aderton år och äntligen fått börja lefva!

Hur hon njöt af att dansa! Att såsom nyss få sväfva omkring i värme, i ljus och under döfvande musik! Att få fladdra som en fjäril, iklädd lätta kläder, från den en» till den andra, tryckt af starka armar, smickrad af leende människor, och allt detta efter toner, i böljor, med klappande hjärta och blodet i svallning.

Så härligt!

Att pappa också kunde afbryta alltsammans midt i det roligaste, klockan var ju då knappt två. Just i det allra bästa, när hon dansade med doktorn, och var så glad och lycklig som i himlen.

Hur tråkigt att allting måste afbrytas just då man riktigt var i farten!

Nej, hon skulle fortsätta dansen i drömmen, lemna sig i hans armar, så kunde de valsa hur länge som helst. Det var då väl att man åtminstone fick *tänka* sig vidare, eftersom det var förbjudet i verkligheten.

Nu ville hon njuta.

Hon hade i hand en liten näsduk, starkt parfymerad och hopskrynkad som en boll. Den hade hon fällt i kotiljongen och så hade han tagit upp den och fört den till sina läppar.

Där fanns ännu kvar en liten doft af likör och cigarr.

Hon tryckte näsduken mot sitt ansigte och höll andan. O! att den kunde tala.

Hvad tænkte han på då han gaf henne den tillbaka? Måne på det som hon?

Måne han var så glad, så öm som hon?

Hon ville alls inte sofva, utan hellre drömma vaken. Så ensam hon dock var — så utan en förtrogen att tala med! Om hon bara haft en jemnårig, men hon hade ju ingen.

Modren var död för längesen, henne mindes hon ej mer.

Och systrarne, de voro ju gamla, tjugufyra år, och tjugufem, dem kunde man naturligtvis knappt räkna för medmänniskor.

Det skulle då möjligen varit fadren. Han var lefnadsglad! Det var på honom hon bråddes. Hans vackra drag, hans figur, hans varma blod.

Och han hade hjärta!

Men de gamla, hvad hade de? Huslighets själar, moralkakssinnen, det var allt.

Hur de förmanat henne för den här usla picknicken! Hon skulle vara försiktig med herrarne, inte skratta för mycket, inte låta kurtisera sig för mycket; som om man rådde för att folk tyckte om en!

Syster Anna var alldeles fatal, när hon förmanade. Och syster Lina odräglig, när hon bad henne vara "fin, tillbakadragen, men ändå naturlig!"

Naturlig ja, det ville hon vara! Och det var naturligt att vara glad, att vara vänlig, att ta emot vänlighet, att njuta sin ungdom.

Sådant bråk systrarne haft att sy den där fattiga klädningen! Och den var naturligtvis för hög i halsen, för lång i ärmarne, och för lite stram i lifvet.

På eftermiddagen när hon skickat ut systrarne på ärenden, hade hon sjelf hjälpt upp den en liten smula. Sytt in, och klippt bort. Det fanns ändå ingen af de riktiga baldockorna, som var så lite utringad, och det var vackert, det visste hon.

Tänk så roligt hon haft denna afton. Hur tiden flög! Klockan i matsalen slog tre. — Det var så mörkt det kunde utanför, allt var vinter och drifvor, ingenting lefde utom hon, och hennes hjärta var nog det enda son klappade så vildt den tiden på dygnet.

Nattlampan brann sömnigt och kastade ett sken öfver klädningen, som nu såg röd ut, och ej hvit. Och blommorna, tänk att de varit hvita, så grå och tillplattade som de nu sågo ut. Sådana skräpgrannlåter som inte tålte det smula trycket mot kavaljerns bröst i dansen!

De fördärfvades af det som gjorde att hon bara blef vackrare och mer liffull!

Där låg hon i sin lilla säng, och vände och vred sig medan tankarna alltjemt dansade i valstempo. Kudden slängde hon åt alla håll, klämde ihop den, och bredde den ut igen, kramade den i sina hota armar, och sökte alltjemt nya svala ställen att trycka sitt blossande ansigte mot.

Från fadrens sofrum på andra sidan kunde hon höra hans ljudeliga andedrag.

Så han sof prosaiskt! Och snarkade så otäckt

Det var nog längesen han var så upphettad och orolig efter en bal som hon; skulle hon väl nånsin bli så lugn? — nåja, kanske vid hans ålder.

Om det snart åter blef något, om också bara en studentbal! Då skulle hon ha ny klädning, pappa kunde ej neka. Blått, och med band, allt som var lätt

och mjukt och tunnt klädde henne. Men inga blommor, det rika håret uppsatt i en fläta.

Hon ville att man skulle erkänna henne som den mest firade. Att häradshöfdingen och doktorn och student Horn och kusin Alfred kunde ges sig af med att dansa så mycket med den tjocka Ella, som om det fanns något poetiskt om henne.

De skulle bara vetat hur gärna Luba ville dansa, hur själfvill hon var, och hur söt!

Hon blef allt hetare, ju längre det led. Hon hörde musiken så tydligt som om den ännu spelade, och hennes hjärta klappade i takt.

Pulsarne slogo hårdt, och kinderna glödde som mörka rosor.

Småningom blefvo hennes tankar mer orediga, balen liksom fjärnades, och andra föreställningar kommo i stället. Hon fantiserade, för hennes inbillning sväfvade en hop gestalter, och de spolade i hennes hjärna en komedi däri hon sjelf var hufvudpersonen.

Några romanfigurer eller hjeltar från bekanta dikter antogo kött och blod och lefde med henne, i hennes krets, de besökte hennes hem och hon knöt ömma band med dem, än den ena än den andra.

Isynnerhet var det en. Var han ifrån en roman eller ifrån en dikt? Hade hon sett hans bild i museet, eller hvar?

Hvem var det?

Nej nu blef hon alltför varm, och kastade bort täcket. Hennes kropp, höljd i det tunna linnet, låg feberhet på bädden, hon borrhade fötterna in i lakanet och ansigtet i dynorna.

Med tätt slutna ögon låg hon så och halfdrömde.

Var det någon där borta, bakom henne? Var det ett mänskligt väsen, eller en ande? En dröm eller något verkligt?

Där hon låg med ögonen begrafna i kudden tyckte hon sig se. Det var en stor skepnad med ett underligt mörkt ansigte och svart hår, han såg ut som den där bilden hon sett, eller dikten hon läst, hvilkendera visste hon ej.

Hon tyckte att han rörde sig och nalkades henne, hon kände att han böjde sig öfver henne och betraktade henne, hon visste att hans stora, oroliga ögon stirrade på henne med brinnande blickar.

Hon såg hur hans mun rördes, han hviskade och hviskade, men hon kunde ej höra orden.

Han stödde sig på handen; rakt öfver hennes hufvud hade han den, på sängkarmen. Och när han böjde sig närmare henne föll hans här öfver hans panna, och dolda ögonbrynen.

Hon ville höra hvad han sade, höll andedrägten, och lyssnade.

Det var alldeles skymt i rummet, lampan lyste så dåligt som om den höll på att slockna. Om hon tordes vända sig om, och öppna ögonen, bara en liten smula?

Men nej, hon tordes icke.

Hon ville inte heller, ty då kunde han ju försvinna. Och nu var han där, klädd i något svart, hvilket omslöt honom som en mantel. Det knittrade som silke, det häfde sig som under tunga andedrag.

Hon försökte att halföppna ögonen, men såg inte! Hon tyckte sig skymta hans stora svarta vingar som till hälften fyllde rummet och sakta och svalkande fläktade.

Ja, han hviskade! kunde hon blott urskilja orden!

Hon tyckte sig känna hans andedrägt i sin nacke, het darrade den genom hennes hår och gick upp mot hjärnan som däraf blef än mer omtöcknad. Men nu, nu började hon höra hans tal, hon visste ej hvad han sade, hon förnam orden utan att förstå.

Han talade som hennes romaneska, uppjagade fantasi dikterade, som hjeltarne ifrån hennes romaner brukade tala, hon igenkände talesätten, accenterna, ja sjelfva orden, men hon förstod honom ändock icke.

"Luba, Luba", sade han, "här är jag! — Älska mig! Du har mig äntligen, med kropp och själ, så se på mig! Du har ju längtat efter mig, tränat efter denna stund, hvarför dröjer du?

"Är du nu, när jag äntligen är kommen, är du nu rädd för mig, fruktar du? Det hjälper icke, ty du undgår mig icke, och du är lika fast bunden vid mig som vid ditt eget öde.

"Luba, Luba, hädanefter är jag hos dig alltid då du är ensam, jag kommer sakta, kallad af din längtan och dina böner.

"Minns du demonen på den stora och sällsamma bilden du en gång säg? Det är jag, — och klosterjungfrun hvars världsliga själ behöfde jordisk, men icke himmelsk kärlek, det är du!

"Ja, jag älskar dig, och din lidelsefulla själ! Såsom du där ligger darrande och skälfver, upphettad af dansen, förstår du dig icke sjelf, men jag känner dig! Och jag är kommen som inkarnationen af dina, för dig sjelf oförklarade

passioner, kommen, icke att med mina vingar flägta dig sval, men att hetsa upp dig än mer!"

Den unga flickan drog sig närmare mot väggen, tryckte ansigtet fastare i kudden; hon kände kalla kåror gå sig öfver ryggen, men hon vågade inte röra sig för att ta upp täcket och svepa sig in i det.

Hon hörde rösten hviska vidare:

"Luba, känner du mig nu? Vet du hvem jag är? Du älskar mig, och tillhör mig, men känner ej ens mitt namn!

"Jag är din hjelte, din själs begär, ditt lifs innehåll, och du känner mig icke!

"När du efter uppeldande, yra balnätter ligger där utsträckt i din bädd, så vet att ditt hjärtas längtan har löst den trollformel, som hållit mig fångslad, och så är jag här, lutad öfver din späda, sköna gestalt, och fyllor dina öron med djärfva sånger, ditt väsen med på engång tjusning och ängslan!"

Nu var hon åter het, och hennes blod rusade i en ström från hjärtat och upp öfver hals, kinder och panna. Hon skulle i detta ögonblick gifvit mycket om hon med en häftig rörelse kunnat jaga honom bort för att få en smula luft; ty hans ord gjorde ju henne orolig och skrämd.

Men hon kunde icke. Hon låg som fångslad. Och hon förmådde ej mer hålla emot, drömmen tog henne allt starkare, hon var ej mer Luba, postmästar Donners yngsta dotter, hon var värkligen klosterjungfrun som i sin cell låg och lyssnade till demonen, demonen som ville föra henne ut till världen och till ett lif i synd och oro.

"Blir du snart färdig?" sade rösten. "Så skynda dig, eljest blir det för sent! Vågar du inte följa ditt hjärtas röst? Hvad fruktar du? (Världen kanske,

världen, hvars dom du ännu ej vet vigten af). Är du feg, Luba, och törs ej se mig i ansigtet? Tänk då hur skönt det okända är, dit jag ville föra dig, det fremmande, framtidslandet! Och kom, kan du ännu stå emot, så vackert jag ber dig? Slå dina armar om min bals så fly vi, mina vingar är starka nog att bära oss tusen mil bort — kom".

Hon ryste, men rörde sig icke. Igenom hennes hjärna for, som en svag erinring, minnet om legendens demon. Hon tyckte sig minnas att han där talade så mycket om prester och vigselceremonier, och dyra, heliga eder.

— "Luba" fortsatte rösten, nu i en annan ton, liksom hånande: — "Är du kanske min täcka, blyga klostermö? Den af världen oberörda, den drömmande novisen från St. Istara Monastér vid Krim! Är det du?

"Nåväl, men minnes du då hvad himlen fordrar af henne, hvad öfverguden befallt? Din kärlek skall vara sådan Gud vill, och sådan människorna vilja, eljes frälsar du icke den irrande, kropplösa demonen, som blott kan räddas af den rena jungfru, som i *oskyldig* kärlek vill offra sig!

"Sä gå ofta, dagligen och stundligen i kyrkan, bed till helgonen, späk dig, offra!

"Luba, blif helig, eljes kan du ej hjälpa mig från den eviga elden som förtär mig! Blif helig, kväf dina syndiga tankar och räck mig din hand, men blott vid altaret där den brune arkimandriten välsignar oss! Så kunna vi bli saliga ett helt långt människolif."

Rösten tystnade. Luba kände sig tryggare och var färdig att vända sig om och i tillitsfull förtröstan betrakta honom. Men så började han åter, med förändrade tonfall, mer inträngande än förr, mer passioneradt, än eldigare:

"Nej — tro ej legenden. Du är Luba, världsbarnt, den vackra, firade baldockan från i går. Hvem skulle äga din skönhet och ej begagna den! Slå fritt dina armar om min hals, och känn hur mitt hjärta slår! Vildt och fullt som ditt eget!

"Kom och låt mig känna den första kyssen på mina läppar som brinna. Kom — snart randas morgonen. Tänk ej på arkimandriten! När du blir äldre, så kan det vara tid att be till helgonen, att göra hjärtat kallt och otillgängligt, att bli tvär som de andra. Kom — hvarför vor' du väl eljes så skön — kom!

"Kom, se upp, blicka in i mina ögon. Haf mod! Luba... Luba... Luba!"

Hon tordes icke. Hans tal blef allt oredigare, hon hörde nu endast som en sakta susning.

Var det lampan som slocknande sjöng så där? Eller var det suset af hans vingar? Ljudet blef allt svagare. Så dog det hän.

Och allt var stilla, alldeles stilla.

* * * * *

"Nu är det tid att stiga upp. Fröken lilla, klockan är nio, och frukosten väntar. De andra ha ren länge varit uppe!"

Katrina drog upp rullgardinerna och gick och pysslade af och an i rummet. Plötsligen kom hon att kasta en blick på sängen.

"Hjärtandes! Så hon ligger! Stackare, alldeles naken! Och krupen åt väggen som om hon var rädd! Upp nu, lilla fröken, vakna! Och lampan osar ännu! Så styggt med luften här inne... lite för varmt har hon haft, det glöder ju än i kakelugnen, nå, vaknar hon inte, sötungen min?"

Den gamla tjenarinnan tog Luba om lifvet och reste henne upp. Med yrvakna, skrämnda blickar stirrade den unga flickan omkring sig i rummet, en glödande rodnad slog upp öfver kinderna, spred sig öfver pannan och ända ned till halsen.

"Hvar är han — hvar?" sade hon och spärrade upp ögonen.

"Jessos, barnungen min, sofver hon än?" klagade Katrina och stödde Lubas hufvud med handen medan hon jemkade om kuddarne så hufvudgården blef högre.

"Sof mitt lilla gull", småpratade hon, "sof ut balosot sitt. Kommer nog den tid då hon får rusa upp bitti och vagga sina ungar eller koka kaffe till mannen sin. Sof ut! Jag skall öppna spjället så får hon luft, och städa härinne. Här har hon täcket sitt. Sof ut min docka! Om inte postmästarn går på tåspetsarne, så blir jag arg! Sof min dufva, min lilla oskyldiga dufunge... gamla Kati skall nog se att hon inte störs! Sof mitt lam, och dröm om himlens små englar! Den som stör dig skall få med gamla Kati att göra Sof mitt socker! Voj voj, så blek och så vacker hon är! Sof. Sof och dröm om små englar. Sof!"

LUBA.

Sommarn hade kommit och på de fjärdar, som för några veckor sen lågo fjättrade i is, svallade nu vågorna fria, och skummade upp mot grönkädda stränder.

Träden stodo i vårfrisk bladkostym och från marken doftade det svagt af nyssutspruckna blommor.

Det var ett jublande uppe i trädtopparne, i boen lågo honorna på sina ägg och besvarade med sina späda och svaga stämmor hanarnes ljudeliga sång. Ekorren hoppade från tall till tall och innerst ifrån skogen hördes göken, det var de sista tonerna, ty snart kom midsommar...

Där viken vidgade sig till fjärd låg en liten hvit sommarvillan mellan tallarne. Postmästarn hade hyrt den för sommarn, hans döttrar hade godt af frisk luft och af salta bad, isynnerhet den yngsta som hade så ömtålig hälsa.

Hon var bara själ, bara nerver, en högst ömtålig natur. Ja, hon var ett söderns barn liksom han, alltför varmblodig för Finlands kalla och hårda klimat. Och så hade hon naturligtvis dansat för mycket i vintras. Det stackars barnet, man kunde icke nog omhulda en eksotisk planta sådan som hon.

Syster Anna skötte hushållet och hade det yttre om händer, Lina ombesörjde det inre, hon sydde och klippte, stoppade och lappade, skarfvade och slet, allt skulle hållas i ordning, och hon fick sällan pengar till nytt.

För "gamlorna" gick tiden fort, Anna bakade, bryggde, saltade och kokte, sprang i visthus och källare, styrde och ställde, gick sent i säng och steg upp med solen. Allt skulle vara pappa i lag, och "yngstan" i smaken.

Och dessa båda auktoriteter voro kritiska.

Det var en glädje för både Lina och Anna att riktigt få röra på sig och göra nytta. Luba undrade ofta hvarför de icke fått män fastän de nu ren voro hela tjugufyra och tjugufem år.

Helt visst därför att de aldrig haft tid. Det var icke deras sak att gå på baler, och männen komma inte och söka opp sina idealer i skafferier, allra minst när de gå klädda som Lina, eller kamma sitt hår som Anna.

Det vill till en smula smak... och vackra kläder, och tillmötesgående.

"Gamlorna" sydde åt Luba, hon skulle ha allt broderadt, kjolar med otaliga volanger och så klädningar en hel hop!

Själftva kunde de gå i sina gamla dräkter, de voro *nu* ur dansen, och hade aldrig egentligen ens varit i den.

För dem hade lifvet gestaltat sig på ett annat sätt än för Luba.

Modren hade dött vid Lubas födelse, då systrarne voro åtta och nio år gamla. Dessförinnan hade det gått bra nog, man hade ju mamma, och hon arbetade dagen om allena. Postmästarn hade då en anspråkslösare ställning och en mindre inbringande plats, men vistades en smula oftare i hemmet.

De hade den tiden en trång våning och en liten femtonårig piga, husmodren var ju själf så driftig och kunnig.

Men så fick husfadren den nya platsen och med den nya vänner samtidigt med att modren började sjukas. Han var allt mer sällan hemma, och hon allt oftare sjuk.

Och han blef allt gladare och mer bullrande, ju mer hon hade behöft stillhet omkring sig. Men det hade ju varit synd att säga honom något. När allt gick honom i lag hemma, spatserade han omkring i rummen och sjöng och småhvislade de lustigaste melodier.

När någonting ej var i hans smak, gick han ut.

Så kom Luba till världen och några månader därefter dog modren.

Nu började en ny tid för "de stora". En äldre guvernant som egentligen var hushållerska engagerades, och från den dagen fingo flickorna lära sig göra nytta.

Men läsningen fick ej försummas. Och när "mamsell" om fyra år lemnade den nye postdirektörn som nu skulle lefva med i världen och "representera", voro de små tolfåringarne mogna att med en kunnig tjenarinnas hjälp öfverta hushållet och därtill skötseln af lilla syster som var och förblef allas förklarade gunstling.

Snart nog fingo emellertid Lina och Anna lära att reda sig med allt mindre hushållskassa. Postdirektörns tillgångar smälte betydligt ihop, ty han måste "hjälpa sina vänner" och det kostar. Dessutom var han ju så mycket ute i sällskapslifvet...

Luba växte upp och blef helt vacker, tyckte systrarne. Hon hade pappas mörka hår ock lifliga ögon som så fort hon ej talade så täckt beslöjades af

de långa ögonhåren.

Och postdirektörn, hur var han ej förtjust i sin yngsta! Hon var hans älsklingsbarn, hans eget! I allt hans afbild! Det häftiga lynnet, det fantastiska sinnet, öfverdrifvet i glädje och ledsnad, entusiastiskt ända till ytterlighet eller ock svårmodigt försjunket i dvalika grubblerier, i drömmar utan sans.

Viljelös när det gällde att beherrska sig sjelf, men fordrande allt af andra.

Och dock var hon älskvärd och förtjusande, hvem skulle icke med glädje gjort hvad man kunnat för detta barn som tycktes skapadt att älskas?

"Gamlorna" voro som modren. De hade hennes pligtbundna, sura, nogräknade väsen, de voro trälnaturer, födda att arbeta, villiga att låta sig förtryckas, likasom bestämda att engång lida.

Det var deras lust, detta att försaka. Ville de göra sig till martyrer, så gärna! Postdirektörn förstod sig icke på den slags människor. De voro mycket bra, högst aktningvärda naturer, men roliga voro de inte.

Han tyckte om en annan sort.

Luba fick en fransysk guvernant som icke trufdes i landet; därefter en tysk. Den tyska var högst missnöjd med sin elev och eleven med henne, och så skildes man.

Då kom det i huset en svenska, fröken Hulda Ort, och hon passade.

Luba lärde fort hvad hon ville lära, och långsamt eller alls icke det hon ej hade lust för.

Hvarför skulle man pina henne, postdirektörn hade aktning för den personliga friheten och såg mellan fingrarna med sin älsklings små oregelmässigheter. Hon fick syssla med hvad hon ville och var förtjust i att få följa med på sin älskade Huldass hemliga kärleksmöten.

Ty Hulda hade en älskare. Hon hade möten vintern om i det då ödsliga, drifuppfyllda Kajsaniemi, och framför dem på vägar och stigar gick lilla Luba, vadande i snön, en livvakt på samma gång som ett förklä. Och på sitt tolfte år kom den lilla således att bli invigd i en hel hop af en hemlig kärleks mysterier och retelser.

Hon blef Huldass förtrogna och deltog i hennes intriger så villigt och så hänfördt som hade det gällt henne själf. Hon förde fram bref och kyssar, och då Hulda ibland blef borta alltför länge, var det Luba som hjälpte henne att dölja detta för de andra.

Men, slutligen fick Luba sin första sorg. Fröken Ort skulle bort, hon hade fått ett ordentligt friaranbud af en gammal fabrikant och som hon hade skäl därtill lämnade hon sin älskare och gifte sig tredje lysningsdagen med fabrikanten. Under två år hade Luba nu varit utan någon förtrogen, ensam, sluten gentemot systrarne, sysselsatt med sina romanböcker, sina poesier och skrifningar.

Hvad hon älskade Heinrich Heines kärleksversor!

Det var en skald för henne!

Skriftskoletiden lofvade att värka en stor förändring. Luba var under ett par månader from som ett lam, hade några veckor syster Lina till förtrogna, gjorde de bästa löften, gret och drog sina lockar raka under nätet.

Men så kom det åter ett omslag. Vintern och balerna frestade henne starkt, romanerna hjälpte till, och nu... gick hon och väntade.

Det blef vår, och midsommar kom.

Den underfulla sommarn! Luba njöt af dagens varma sol, hon gick längs strandstigen, hörde på vattnets skvalp då det steg och föll, lyssnade till det sakta suset i löfträden, lät sommarvinden sjunga för sig.

Hon plockade blommorna vid vägen, gjorde små buketter och kastade dem i sjön.

Hon smålog som skulle hon gifvit dem till en vän. Hennes förtrogna, vågorna, skulle kanske bära dem till någon som förstod deras språk, någon som hon hade kär.

Mod den flygande svalan sände hon en hälsning i samma riktning.

Så vek hon af inåt skogen. Där, djupt inne på det mörkaste stället, så långt från hemmet, att ingen kunde höra henne, där sjöng hon med sin osäkra och vibrerande sopranstämma några inspirerade kärlekssånger till träden, till klipporna, till molnen... de förstodo ju henne alla och skulle helt visst föra hennes suckan vidare till den den var ämnad.

Men till hvem?

Ännu var hennes kärlek utan ett bestämdt föremål. Hon tänkte sig den ena och den andra, men kunde ej få klart för sig hvem hon borde välja. Af de män hon kände var egentligen ingen rätt antaglig till ideal, och ett ideal ville hon ha.

Helst en hjelte, men det var så ondt om de riktigt äkta.

Om det bara fanns en grefve. Eller i nödfall en baron, en smula blek och aristokratisk.

Dem hon kände voro mer borgerliga, mer prosaiska och vanliga än hon egenteligen velat.

Men dem hon hade, voro väl åtminstone värkliga friare? De utmärkte henne alla, suckade ibland betydelsefullt och följde henne som skuggor.

I denna stund ångrade hon att hon oftast varit så hård och kall mot sina beundrare. Det ena ögonblicket hade hon varit som is, spelat blind och döf och retat feber på dem med sina nycker.

Men det andra hade hon tröstat dem med en liten blick full af eld och ett mildt leende.

I dag längtade hon efter någon af dem, hon visste egentligen ej hvem hon helst ville se. Bara det var någon, en lefvande värklighet. Nu under sommarsolens klara ljus voro hennes vinterfantasier alls ej tilltalande.

Drömbilderna utan mærg och ben måste försvinna, och i deras ställe ville hon ha någonting af kött och blod.

Nu begaf hon sig hemåt.

Lina stod ute i bersån och dukade middagsbordet. Det var någonting nervöst med Lina i dag. Hennes eljes så släta hår stod om henne som om det velat emancipera sig på allvar och det hade kommit något pinadt och retligt öfver hennes eljes så veka uppsyn.

Då Luba kom, log hon dock åter ömt och nickade till henne.

"Det är godt du kom, barn", sade hon, "gå till pappa — han är inte rätt nöjd i dag".

"Hvad har det varit nu igen", frågade Luba.

"Det förstår du inte — — du är ju så ung än".

"Men jag vill veta det". Luba tog häftigt vid sig och gick Lina rakt in på lifvet.

"Du förstår det inte, lilla syster, och du bör inte fråga mer. Hvad du kan få veta är att vi, Anna och jag, ha — klandrat pappa för någonting, som vi ansågo oss böra klandra honom för!" Det tvingades fram med många pauser.

"Ni, klandra pappa? Hvarför?"

"Ja, du gör stora ögon! Men ser du, vi ä' ju gamla, och" — Lina log mellan de frambrytande tårarne, "och pappa är ju ung".

Luba stod och stirrade på systemen utan att förstå. Lina vek servietterna, krusade saltet och sockret, skar bröd och rörde sig med en oro som var henne alldeles olik.

"Men hur våga ni moralisera pappa, han har väl inte gjort något så illa heller? Han har väl sin frihet?"

"Jag vet inte hur det kom", svarade Lina liksom för sig sjelf. "Förresten sade vi inte så mycket — — jag bara gret. Och då han frågade, svarade jag, det var allt".

"Och Anna, hur tog hon det?"

"Anna sade ut hvad hon tänkte, hon, nu som alltid. Du vet att hon icke krusar. Och nu sitter hon i köskammarn och gråter sin tur".

"Om jag bara visste hvad det är! Söta Lina lilla berätta! Du är så snäll om du talar om!"

"Jag kan inte, jag kan inte". Lina suckade och hennes blå ögon fylldes ånyo med tårar. "Herrar ha så underliga åsigter om rätt och orätt, ser du. Vi fruntimmer tänka helt annorlunda, och för oss kan synden aldrig vara rätt".

"Synden! Men nog vet väl pappa hvad som är synd? Den kan han väl aldrig göra?"

"Åh nej, just inte. Men — ser du, hvad som är synd för oss kvinnor är inte synd för herrar, menar pappa, och det är därför jag gråter".

"Står det i bibeln och i lagen om de olika sorternas synd! Blir inte en herre straffad om han stjälar?"

"Jo, min söta Luba, om han stjälar något litet som han behöfver alldeles nödvändigt. Men om han stjälar något stort som han inte behöfver, då"...

Lina knyckte på nacken och såg världsföraktande ut. Men så suckade hon igen och klappade lilla syster på kind.

"Det där förstår du inte! Pappa har dessutom inte stulit. Det är ingenting. Vi ä' bara ena riktiga myggsilare vi båda, Anna och jag. Gå nu in till pappa, du vet, vi får herrar till middagen, och tills dess måste vi ha honom glad".

"Hvilka fremmande?"

"Häradshöfding Ekholm, och kusin Alfred och så — så tror jag doktor Collin med".

"Så roligt!" Luba skyndade sig bort, klädde på sig sin hvita söndagsklädning, kammade håret vackert upp och fäste en röd bandrosett midt i.

Så sprang hon till fadren.

Han satt och rökte vid sin tidning. Hans alltid något röda och skinande ansigte flammade i dag litet mer än vanligt och hans bruna, lifliga och stickande ögon voro röda i kanterna.

Med en vänlig nick steg han upp och kysste dottern midt på munnen.

"Så vacker du är", sade han och drog henne ned i knät, "luften här ute på landet bekommer dig utmärkt!"

"Hvad har det varit här medan jag var ute", frågade Luba och strök honom om mustascherna, "systrarne äro så upprörda. Hvad har du nu igen gjort för ondt, lilla stackars, älskade pappa min?"

Hon vred hans starkt gråsprängda mustascher uppåt och spetsade sina läppar till en ny kyss.

Postdirektörn blåste bort några damkorn från sin rockärm och skrufvade sedan om piphufvudet som inte satt riktigt väl.

"Bara dumheter", sade han. "Dina systrar äro ena gamla moralmostrar. Di ä' af den heliga sorten, och ha inte blod i kroppen. Di ä' englar, och så fördöma di oss som ä' människor!"

"Ar det sannt pappa, att det orätta inte är orätt för herrar?"

Postdirektörn skrattade.

"Hvarifrån har du det, unge? Jovisst".

"Men är det mindre straff om en man stjälar än om en kvinna stjälar?"

"Nej, det är detsamma".

"Hvad syster Lina ändå kan prata!" Luba såg distraherad ut. Som i drömmen, helt osäkert sade hon slutligen:

"Men det finns ändå saker som är mer synd om en kvinna gör det än en karl?"

"Så du filosoferar! Naturligtvis finns det. En kvinnas rykte är till exempel ömtåligare; gör hon något oförsigtigt döms hon strängt".

"Men om en man gör det?"

Postdirektören var mycket lifvad. Han skrattade alltjemt. "Något oförsigtigt! Ah, det gör en man knappast. Allt hvad han så gör skadar honom inte, och det finns ingen som dömer honom — om inte möjligen sådana helgon som systrarne! En man har frihet, en kvinna däremot inte".

Lubas ögon vidgades lite. Hon såg på sin far med en nyvaknad oro.

"Men pappa, om han är gift, dömes han då inte af hustrun, ifall han — gör orätt?"

"Det är just hvad de oförståndiga hustrurna göra, men det är dumt, ty då blir man led vid dem".

Luba teg en stund, — "*hvarför* få männen ostraffadt göra ondt, envisades hon, och inte vi?"

"Göra ondt, hvad är det?" Postdirektören satte den släta pannan i rynkor. "Hvem talar om ondt, det är just det jag säger, att det som är 'ondt' för kvinnan inte ens kan vara en oförsigtighet för mannen". Han höll upp en

stund, men fortsatte snart: "Dessutom skall jag säga dig att vi män ha helt andra frestelser än ni, helt andra och svårare".

Luba såg nu med största uppmärksamhet på sin far. Hon studerade hans ansigte som om hon i dag för första gången såg det i sin rätta belysning.

"Frestelser", upprepade hon. "Hvad är frestelser?"

"Du är så ung", sade postdirektörn och krassade sin pipa, "det kan du inte förstå. Vi ska' gifta dig tidigt min flicka, så du kommer i riktig fåra straks. Se så, se inte så filosofisk ut, lilla toka, gör dig nu riktigt iordning och håll dig rak... doktor Collin är ett godt parti".

Postdirektörn var åter på utmärktaste humör, skämtade och pratade "tok" med sin älsklingsdotter. Men hon tänkte på annat. Slutligen utbrast hon, alldeles oförberedt:

"Jag vill inte gifta mig! Jag vill sjelf ha lika stor frihet som min man. Om jag har frestelser vill jag inte plågas för det inte; Jag vill vara fri, jag också. Det är för lumpet som hustrurna eljes ha det!"

"Jo det var vackert! Hvad är det för principer! Har man hört på maken! Du frestelser! Jojo! — Hvar har du fått det där ifrån? Ämnar du bli nunna och predika moral — som systrarne, hvad?"

"Nej!" Luba gick plötsligt ut med en liten knyck på hufvudet som visade fadren hvad han hade att vänta af detta bortskämda barn. "Nej — men jag vill inte gifta mig! Åtminstone inte vara bunden bara vid en".

En allvarligare min for med ens öfver postdirektörns ansigte och det var med våld han jagade bort några bekymrade tankar.

Ah, det var bara slarf! Han hade visst pratat för ogeneradt om allt möjligt i barnets närvaro. Men — sådana hysteriska funderingar skulle nog snart förgå. Bara hon fick en riktigt bra man.

3.

TRE FRIARE.

Alla tre voro med, och på eftermiddagen vandrade post- direktörn och de unga genom skogen upp till utsigtsberget.

Anna var hemma och bestyrde om kvällsvarden, men Lina gick och åhörde kusin Alfreds glada skämt med "pappa" medan häradshöfdingen och doktorn underhöllo Luba med sina berättelser om hur ledsamt det var i hufvudstaden under sommarn när alla voro bortresta.

Luba var alltjemt lika febril, det ena ögonblicket såg hon ej, hörde ej och var alldeles borta från alltsammans, medan hon var det andra skrattade högt, sprang och hoppade, tog doktorn under armen och låtsade som om ej häradshöfdingen var till.

Och en stund derefter upprepade hon samma method med Ekholm, satte sitt täcka leende ansigte intill hans för att "få honom att skratta", medan doktorn ignorerades fullkomligt.

Så gick hon åter tyst, och ingen af hennes kavaljerer fick henne att tala.

Ingen annan ung flicka skulle ostraffadt kunnat tillåta sig detta med dessa båda stadgade och allvarlige unge män. Men Luba var så intagande, med en blick ur sina stora, glada ögon vann hon hvad hon förlorade med sitt

nyckfulla sätt. Och man urskuldade henne gärna. Modren hade ju dött så tidigt. Ooh fadren — han var ju ett sådant älskvärdt gammalt barn, han också, egentligen något af poet eller konstnär. Doktorn måste ju under sådana förhållanden ursägtas, och så var hon så söt.

Aftonen var vacker, och från utsigtsberget såg man all världens härlighet utbredd nedanför sig. Det var imponerande och kusin Alfred deklamerade en massa svensk plocklitteratur där han låg raklång i en bergsklyfta med sin militärmössa lyftad på en granruska rakt öfver sig.

Häradshöfdingen satt så korrekt som möjligt på en sten, han höll sin fetlagda kropp så rak han kunde och hans trinda, blondbleka ansigte sken af belåtenhet. Med sina blåaktiga ögon betraktade han ömsom i mild beundran landskapet inunder sig och ömsom Luba som hade ställt sig vid branten af berget och petade ned småsten med spetsen af sin sko.

Hon såg så poetisk ut där hon stod med den något magra och outvecklade men välformade kroppen böjd bakåt i en vågad och gratiös ställning så den aftecknade sina jungfruliga linier mot den blå och ljusa tonen af himmelen och skyarne.

Och hon ville vara vacker just nu. Svärmiskt blickade hon uppåt, som väntade hon en uppenbarelse. Och hennes själ sväfvade i en sfer af önskningsar och begär. Hon längtade efter ömhet såsom aldrig förr, hon hade kunnat breda ut armarne och famna den som bragte henne det största mått af det åtrådda, det obekanta, det sköna hvars namn hon ej kände men som hon anade och som hon hoppades skulle fylla hennes lif med sina rika skatter.

Och häradshöfdingen vände sina blickar från landskapet och bara beundrade henne. Han stödde sig mot det förgyllda handtaget af sin käpp,

och sög på cigarren som hade den varit en konfekt hvilken ägde företrädet att klara tankarne.

Han föreställde sig den hulda därborta i alla möjliga situationer: Som värdinna vid hans små toddyfester skulle hon vara förtjusande, som baldrottning oemotståndlig, men som hustru och mor, nej för alla delar ... hon var inte till sådant! Om inte kärleken kunde förändra henne? Flegmatiskt dryftade han inom sig alla om och men, medan kusin Alfred reciterade Stagnelius. Måne inte hans gamla mamma kunde få bugt med Luba? Nej det var väl omöjligt. Hur det var började han tänka på huruvida han inte borde ge sig löftet att aldrig mer fundera på giftermål, han hade egentligen icke tid, och besvärlig var det ju också.

Det började skymma.

Luba hade plötsligen fått en ingifvelse. Hon följde nu som alltid blindt sina impulser, tanklöst, utan att unna sig ett ögonblicks reflektion.

Hon beslöt att vinna doktorn. Tänk om han var den rätta, just han! Då han såg på henne kom det ett sådant vänligt uttryck i hans ansigte, det var intet tvifvel därom, han höll nog af henne. Hur varmt hade han ej tryckt hennes hand den gången då hon för honom hade beklagat sig öfver att hon var utan mor, att hon var så ensam, då hon sade att hon fruktade ensamheten och fruktade sin egen oerfarenhet och de människor som ville begagna sig af den för att förmå henne till obetänksamheter.

Då hade han ju tillbjudit henne sin vänskap, sin goda råd. Om hon nu skulle bringa samma samtal å bane, få honom att förklara sig tydligare. Det voro roligt att vinna hans vänskap, kanske hans kärlek. Ja, hans kärlek! Tanken på detta kom henne att spritta till! Hur lyckligt att bli älskad af en sådan intressant man.

Hon såg på honom, halft, utan att vända hufvudet. Hon observerade hans vackra, stelt men högt burna hufvud, den ädla formen på hans panna och näsa, och med ens föll det henne in, att han liknade någon... hvem var det?

Var det den ryske målarens bild af folksagans demon, eller var det han, hennes egen vinterdröm?

Jo, det var han, fantasihjelten, den underbara drömvännen som så länge hållit henne fångslad. Endast att uttrycket i ansigtet fattades. Doktorn gick där lugn och sansad. Om hon kunde få honom att flamma, att bli entusiastisk, att bli varm!

Hon ville så innerligt gärna vinna hans hjärta.

Sakta gick hon emot honom och bad honom hjälpa sig att gå nedför berget. De andra gingo krokvägen, men de kunde gärna gå den gifna. För att inte falla vid de branta klyftorna lutade hon sig tungt mot hans stadiga arm som höll henne fast.

Om han bara inte haft detta halft försmädliga sätt — någonting på engång protegerande och hånande. Han älskade henne säkert, hans vänliga blickar kunde ju ej bedra, och så besökte han ju dem så ofta, hela vintern åtminstone en gång i veckan, och nu ännu oftare.

Luba kände sitt hjärta slå allt häftigare ju fastare han höll henne. Där var en klyfta. Han tog henne om lifvet och lyfte henne öfver.

Hon såg upp, in i hans ögon med en blick så eldig att doktorn blef helt skrämmd. Och hon tryckte sig intill honom med en suck ur djupet af sitt hjärta.

"Ni liknar den som jag håller af", hviskade hon, "isynnerhet i afton. Vet ni hvem jag håller af? Jo, nu skall ni höra! Men tala inte om det för Lina

eller Anna hör ni, det måste vara oss emellan!"

Doktorn lofvade det. "Ni är en underlig varelse", sade han, "af Lina behöfver ni dock intet frukta, hon är en engel, ni kunde tryggt anförtro henne allt".

"Nej föralldel", — Luba bad så bevekande, "säg henne intet! Just för att hon är en engel. Och jag är människa, en elak, elak flicka, och har frestelser".

"Kors bevars, mitt söta barn!" Doktorn tog sin kyligaste min på, "tala bara inte om sådant! Men säg hellre hvem jag liknar. Det skulle roa mig att veta".

"Nej, nu ser ni åter så stygg och fremmande ut! Ni tycker bestämt inte om mig! Jag stackars, olyckliga, ensama flicka! Och till er trodde jag ändå att jag kunde förtro mig!"

Luba riktigt gret, och ryckte sig lös. Det blef den unge doktorn för starkt. Han sprang till henne, tvang hennes arm ånyo i sin och försäkrade henne så ifrigt om sin sympati och sitt intresse att hon slutligen öfvervanns.

Han tvang henne att omtala hvad hon kände, och snart var hon åter i full fart.

"Jo vet ni", sade hon slutligen, "jag har en drömvän! Han kommer när jag sofver, nej egentligen just innan jag skall somna. Alltnog — det är när lampan skrufvats ned och Katrina gått, och jag just bedt Fader vår och har hufvudet mot väggen. Då är han där. Stor och med svarta vingar som likna skuggor och breda sig ut öfver hela rummet ända till kakelugnen.

"Och så börjar det susa om honom. Han hviskar. Det är märkvärdiga saker... jag förstår och förstår ändå inte. Ibland är det vers. Numera törs jag

inte gå lägga mig utan oro. Ni kan ju förstå att jag är förfärligt rädd".

Luba var en stund tyst. Den unge läkarn visste inte om han skulle tiga eller svara. Han ville säga någonting, börja ett litet medicinskt föredrag om maror och sådant, men det var synd, äfventyret var ju rätt pikant och den hvita svärnerskan vid hans arm såg poetisk och söt ut. Han nändes icke störa henne.

Hon fortsatte:

"Jag vågar aldrig se upp, jag ligger alltid med nästan slutna ögon, och jag tror att om jag vände mig om och såg, så...

"Så, hvad då?"

"Så skulle jag — — nej, jag säger inte".

"Vakna", proponerade doktorn.

Luba såg ned. Doktorn frågade om igen. Hon teg alltjemt. Han tryckte sakta hennes arm, liksom för att bedja henne omtala allt.

Hon skälfde till, som om hon fått en elektrisk stöt. Ömt tryckte hon sig till honom och hennes darrande, ungdomliga gestalt slöt sig mot hans. Hon märkte inte hans något generade min, med en blick höjde hon mot honom sitt ansigte, men han såg det icke. Någon kom emot dem, och störde dem.

"Syster Luba, skynda dig, liten!" Det var Lina som sprang emot dem, "det är kallt och du är för tunnt klädd!" Hon tog med våld Lubas arm, svepte henne i en schal, — och så var illusionen slut.

Luba var förtviflad. Hon hade minst af allt önskat ett sådant afbrott. Hon ville älskas! Hon ville älska! Den vackre, unge doktorn blef i hast idealet,

hvad som fattades honom i verkligheten ersatte hennes fantasi, och hon tyckte i denna stund att hon älskade honom passioneradt! Honom och honom allena! Fullt, af varmaste hänförelse! Honom allena.

Hon gick så helt upp i denna plötsligt stark blefna känsla, i denna eksalterade stämning, att hon liksom glömde hela världen.

Och detta, det kom med ens — som efter en sydländsk natt en soluppgång, hennes förra oro och längtan var blott morgonrodnaden som bebådade solens ankomst.

Och den var kommen! Hennes lifs sol var uppgången! Nu i denna aftonstund, i detta samma, ljufva ögonblick.

Hon hade ännu en brinnande längtan, den att få ett annat väsen att uppgå lika helt som hon sjelf i detta ena och enda.

Och där gick Lina emellan dem, kall, hvardaglig och prosaisk.

Det var en plåga som nästan kvalde henne.

Att bli hindrad just nu. I det ögonblick hon var lyckan så nära. I sjelfva den stund hennes läppar brände af lust att få nalkas hans.

Luba såg förstulet på sin syster. Gick hon icke där och rodnade så det väl kunde märkas så skymt det var, och doktorn hviskade något i hennes öra liksom var de henne — han höll kär.

Det stack Luba i hjärtat. Nej, det måste vara ett misstag. Han ville kanske öfvertala henne att gå sin väg. Men Lina gick ej.

Snart vore de hemma, men doktorn lemnade ej Lina ur sigte. Han hjälpte henne med ordnandet af de evig servietterna som skulle brytas i de mest

konstiga figurer, och i hvilket Lina var mästarinna.

Blott engång såg han till Luba och då med en nästan ömkande, undrande blick.

Luba återhöll med möda sina tårar. Hvad var det mellan Lina och doktorn, hvarför sprang han så där ikring henne hvartän hon gick? Luba hade aldrig lagt märke därtill förut.

Allt detta var för henne alldeles nytt. Hvarför skulle han just i dag bära sig åt på detta sätt, just i dag då *hon* ville ha honom för sig allena? Förr då hon var likgiltig för honom, ödslade han onödigtvis med sina uppmärksamheter, och nu — nu var det systemen.

Hur det var, kom hon likväl att minnas att det icke var första gången hon sett doktorn sysselsätta sig med Lina. Men hon hade tänkt att det var för hennes skull han ville vara artig mot "äldre syster".

I dag pinade det henne, och hon beslöt att icke låtsas se dem, utan att tvinga honom till sig på ett annat sätt.

Sårad i sitt innersta började hon ett forceradt koketteri med häradshöfdingen.

Men intet heller detta hjälpte.

Efter supén gjordes musik, löjtnanten sjöng som var han betalt för det, postdirektörn rökte och njöt, Lina sprang med brickor, doktorn följde henne med ögonen och Luba serverade toddy till häradshöfdingen som nästan smälte bort af hänryckning, och veknade till, ju längre det led, likt ett vaxljus i alltför stark solvärme.

Sent på aftonen skedde affärden i gamla Fiskar-Annas lilla båt. I fören satt Alfred och gnolade de minst presentabla af de stackars utslitna bellmanianer han förfalskat i sina många fänriks och löjtnants år.

Han ömsom sjöng och ömsom låtsade kurtisera den stackars gamla roddarmadamen som knappt kunde reda sig för hans skämt och hans omfamningar. Båten gick helt stilla framåt, årorna tyngde henne i händerna, och vattnet kändes tungt som tjära.

Häradshöfdingen satt på midteltoften och småsof. Hans runda hufvud nickade oregelbundet, och dubbelhakorna kysste stundom helt oförmodadt det styfstärkta skjortbröset som stod upp som en oksblåsa.

Hans ansigte log. Huldsaligt öppnade sig läpparne och en bit af tungan kröp sakta ut på venstra sidan. Han visste icke om det var af den dåliga, sprithaltiga kognaken i toddyn eller af Lubas vackra ögon han blifvit så lycklig. Han bara visste, att han kände det så outsägligt ljuft. Och han drömde att han satte mer socker och ljumt vatten i sitt kognaksglas, och att Luba log än mer förföriskt.

Doktorn satt lugn vid styret. En gång såg han tillbaka mot stranden. Ljuset i ett af fönstren i villans öfre våning lyste ännu mellan träden. Där bodde hans hjärtans kär.

Båten gick allt långsamare framåt. En salt, fuktig dimma steg sakta upp och blandade en kärf smak till cigarrernas doft.

Bak klipporna steg månen fram. Snart stod fjärden i glänsande silfver, likt en oändlig skifva. Klipporna fingo liksom en dräkt af ljus. Först framemot midnatt landade båten vid Sandviksstrandens djupa hamn.

Och i ett aflägsset kyrktorn slog uret långsamt tolf medan klockorna ifrån Sveaborg läto höra sina toner, son dallrande foro öfver vatten och land.

4.

TVÅ SYSTRAR.

Lina som hade sitt lilla rum på vinden invid Lubas märkte när hon kom upp efter att hafva lagt in silfret där nere, att systemen ännu var vaken.

Hon lyssnade. Den lilla brukade eljes icke vaka så länge efter en sådan afton. Hon tyckte sig höra en snyftning. Men nej, det måste ha varit ett misstag. Allt var åter tyst.

Så klädde hon af sig, kammade sitt jemna prägtiga hår, och närmade sitt ansigte till spegeln för att betrakta det riktigt noga.

Med strålande ögon såg hon på sig sjelf. Gamla Lina, tjugufem år och icke vacker! Kantiga drag, mors spetsiga näsa och grå hudfärg, läpparne tunna och hakan litet lång, det var hennes skylt.

Men det var någonting friskt öfver det ändå, någonting reelt och duktigt som försonade. Det lyste ur hennes ögon så mycken innerlighet och hjärtegodhet och blicken var så klok och fast att man inte kunde se in i detta ansigte utan en känsla af behag.

Lina blef dock helt missmodig när hon kom att kritisera sina drag, och sin ansigtsfärg.

Hur skulle han i längden kunna hålla af henne, han som hade så många företräden framför henne, och som dessutom ägde ett så utprägladt skönhetssinne?

Hon smålog. Hennes unga lycka tycktes dock försäkra henne om sin oföränderlighet, och hon kände sig snart åter trygg, och full af tillförsigt.

Han hade valt henne, därför att han älskade henne. Det fanns intet att frukta! Lifvet var skönt. Som en härlig dag efter långa mörka tider af töcken och storm, begynnade nu en ny tillvaro för henne. Kärlek och lycka efter all denna försakelse, detta pligtlif utan ömhet, utan rum för glädje eller tid till nöje. Och med ens, utan öfvergångar, alldeles oförberedt, denna stora och gränslösa lycka! Hans kärlek!

Lina nickade till sin bild i spegeln. Hennes leende förskönade henne, och gjorde att hon såg yngre ut. En frisk blodström steg upp mot kinderna som fingo samma vackra färg som hennes läppar.

I detta ögonblick tyckte hon sjelf att hon var riktigt söt. Och hon kom att tänka på ännu ett företräde som hon visst eljes aldrig skulle ha kommit att fästa någotsomhelst afseende vid, det nemligen att hon hade en välproportionerad kropp och en hälsa som ännu aldrig svikit henne.

Hon hade för första gången i lifvet emottagit en kärleksförklaring. Och hon hade svarat på frågan: "vill fröken Lina bli min hustru" ett från hjärtat kommande *ja*.

Aldrig hade hon vågat hoppas detta. Väl hade doktorn visat henne stor uppmärksamhet, sökt hennes sällskap och sagt henne en mängd saker som kunnat ge en annan skäl till den förmodan att han höll af henne, men Lima var icke af det slaget.

Hon trodde inte att det gällde henne utan Luba. De hade aldrig kunnat falla henne in att den man hon höll af skulle föredraga henne framför den yngre och vackrare systemen.

Nu var Lina så öfversvällande lycklig att hon nästan icke kunde tänka. Hon gick upp i en stämning af stilla och djup känsla, hon hade velat ge sitt lif i denna samma stund för den älskade som hon nu tillhörde. Och hon trodde att intet i världen skulle kunna förmå henne att älska honom mindre!

Hur skönt dock lifvet var! Och allt skönare skulle det blifva. Hon skulle lära allt för att vara honom till behag! Och hennes oändliga tacksamhet skulle ge henne förmåga att förvandla hans lif till idel glädje.

Hon som tänkt att alltid bli hemma som Lubas uppfostrarinna, och fadrens sällskap, hur skulle det gå därmed?

Nå, det var ingen fara, Anna skulle ju alltid bli kvar.

Sakta klädde hon af sig sin enkla och omoderna sommardräkt, och hängde den med en liten öm smekning på hangaren.

I den där fula kattunsklädningen hade han blifvit intagen i henne, och tagit henne kring lifvet! Som om den varit ett lefvando väsen strök hon sakta till rätta alla skrynklorna på kjolen och jemkade med blid tankspriddhet veck och skrynklor.

Med ens hörde hon en snyftning och så ännu en. Nu var det intet misstag mer, det var Luba som gret, Luba som suckade och stönade inne i sitt rum, stackars Luba som ensam låg och led därinne medan hon' i sin stora egoism bara tänkte på sig sjelf.

Fort kastade hon en nattmöja öfver akslarna och sprang in till systemen.

Hvad kunde det vara?

Men — dörren var reglad inifrån.

Lina bönföll så vackert hon kunde, men Luba öppnade icke. Hon svarade icke ett ord, och system kunde endast på de afbrutna och undertryckta snyftningarne höra att hon ännu fanns därinne.

Lina som nyss varit öfverspändt glad rördes så djupt af den älskade systemns tårar att hon var nära att förlora sin sjelfbeherrskning. Och efter att i en kvarts timme ha stått utanför som en förbrytare, fick hon slutligen komma in.

De båda systrarne förstodo hvarann i början alls icke. Med smekningar och ömma ord, hvilket för Luba var hvardagsmat, kom Lina ingenstädes. Luba gret och snyftade så hejdlöst att hon icke kunde tala, och låg en lång stund på knä framför sin säng med ansigtet gömt i sina händer.

Men ändtligen fick Lina henne en smula lugnad. Och hon kastade sig om systemns hals, klagande och alltjemt högst upprörd.

"Om du bara visste, Lina", snyftade hon, "hur högt jag älskar honom! Och jag kan inte lefva utan honom, jag måste gråta, och jag är så förtviflad att jag kunde förstöra mig, för att han var så underligt kall mot mig hela afton".

Lina anade icke hvem hon menade, och trodde att system möjligen sjuknat in och nu talade i feberyrsel. Hon smekte henne, baddade hennes tinningar med vatten och tvang henne att dricka litet.

"Du vet inte hvad det är att älska", fortsatte Luba, "du som är äldre nu! Jag har pappas eldiga natur, det har jag, nu känner jag det riktigt! Jag har

alltid haft så varma känslor, jag kan inte rå för mitt sydländska blod, och du kan aldrig, aldrig förstå mig".

"Kanske bättre än du tror", hviskade Lina, och ömsade kompressen på systemns panna.

"Ja men — kärleken förstår du inte", envisades Luba, "och du har inga frestelser heller!"

"Frestelser, såg inte ett så styggt ord, lilla syster, du menar kanske anfäktelser".

"Nej jag säger frestelser, efter pappa sade frestelser! Ni tror inte att vi unga flickor kunna ha frestelser, men vi ha det, och jag har, och jag är olycklig öfver att han leker med mig, och att han, fast han älskar mig, är sådan som han var i afton".

Lina tryckte systemns hand.

"Har du älskat honom länge?" frågade hon.

"Jo", svarade Luba, "men inte riktigt afgjort. Det var först i dag jag märkte att det var allvar. Men jag har länge känt att jag måste bli förlofvad med honom, eljes skulle jag bli olycklig".

"Han älskar dig säkert", tröstade Lina, "han såg så betagen ut, borta vid berget".

"Och det var han också", pratade Luba, "han var så förtjust i mig då! när han tog mig kring lifvet då vi ginge nedför och kommo till klyftan, och tryckte mig, och såg på mig! Åh det var så mycket i den blicken! Lina, Lina, jag vet att han älskar mig, och ändå kunde han sedan vara sådan — springa efter dig, och låtsa som jag ej fanns".

"Luba, hvem menar du?" Lina steg upp och betraktade med vildt uppspärrade ögon sin syster. "Menar du inte häradshöfdingen — jo, du menar ju honom, — eller Alfred, säg?"

"Oh; Nej!" — Luba fick ett litet otåligt tonfall i rösten, "jag menar naturligtvis Collin, Arthur, hvem eljes? Det är ju han som liknar min drömbild, honom jag älskar, och jag vet att jag dör om jag inte får honom, för jag är så, så, så olycklig eljes".

Och trotsigt kastade hon sitt hufvud tillbaka och gret på ett eget utmanande sätt.

Men Lina stod som hade hon fått ett slag i ansigtet.

Hon sjönk ned på en stol, alldeles tillintetgjord. Detta barn som hon höll af som sitt eget, som varit hennes afgud, föremålet för alla hennes omsorger, nu hade hon således förorsakat henne den största sorg.

Hon hade beröfvat henne hennes första kärlek, bedragit henne, krossat henne.

Lina som eljes var så lugn och förståndig, tog detta från en oresonlig sida, och på ett eksentriskt sätt, det föll henne inte ett ögonblick in att icke Luba hade alla fördelarne på sin sida. Naturligtvis skulle Luba som var så ung och söt ha större rättigheter än hon, isynnerhet som Luba älskade honom med så mycket större glöd och hängifvenhet än hon sjelf. Han hade alltså länge varit Lubas "drömbild" medan han för henne blott varit en god vän, en vän som hon höll kär, men lugnt, på sitt eget stilla, innerliga vis.

Hon kunde aldrig ett ögonblick tro att han, då han fick höra att Luba älskade honom, att han möjligen ändå skulle välja henne, den gamla, den obetydliga!

Och hon ansåg sin sak förlorad utan att våga en strid.

Den som haft orätt var naturligtvis hon som kunnat en stund inbilla sig att hon skulle kunnat draga en af lifvets stora lotter.

Stämningarna jagade henne som i en parforcejagt. Ett ögonblick tyckte hon sig hata denna syster som alltid varit hennes tyrann, och det nästa trodde hon sig sjelf vara den förorättande, inkräktarn, den oberättigade.

Och påföljande stund bragte henne aningen om en pligt, den tyngsta af alla, försakelsens. Hon kände att hon måste upptaga martyrkronan, och efter det första upproriska motståndet, kom det öfver henne en fläkt af martyrens heliga frid. Hon trodde sig förstå att hon måste kämpa ut sin kamp allena, och att segern, ett tillfredsstäldt samvete, skulle bli hennes belöning.

Luba låg och snyftade, alltjemt ytterst upprörd, Lina stod och såg ned, med händerna hopknäppta öfver bröstet, och de nyss så lefnadsgladt strålande ögonen, matta och slöa.

"Du *skall* få honom, Luba", hviskade hon, "han kommer nog att älska dig, och — — han vill kanske gifta sig snart".

Luba reste sig upp, torkade tårarne med nattröjsärmen och log, medan ögonen åter antogo sitt vanliga uttryck:

"Jag vet inte, om jag tar honom straks du", sade hon, halft bittert och halft ömt, "jag vet inte om jag *vill* gifta mig. I alla fall — — vill jag inte bli gift som mamma! Jag vill inte ha otrefligt. Jag vill ha roligt hela tiden, som pappa".

Lina beklagade sig tankspridd öfver Lubas orimligheter, men den lilla fortsatte:

"För jag har helt andra åsigter än ni andra, jag vill, vill bara älska!" Och hon bröt samtalet midt i tu, i det hon plötsligen bad Lina gå till sig, nu skulle de sova. Nu var hon glad igen!

Så kysste hon sin "gamla" på kinden, vårdslöst, helt en passant, och skuffade henne sedan skämtande bort, ut från dörren.

"Jag skall sätta opp papilljotter", sade hon, "och så drömma om min vän! Godnatt med dig, du är en raring! en liten söt, ful gamling; godnatt med dig"!

Lina gick, och väl inne i rummet kastade hon sig i sin tur på golvet framför sängen, och vände sig i bön till den Gud hon trodde skulle finna behag i hennes offer.

Och hon aflade sitt nunnelöfte med mera allvar än någon klostermö från Lubas romaner. Med en sjelfgjord martyrs hela samvetsfrid somnade hon, med det lilla slitna nya testamentet ännu i händerna.

Och alltjemt sken månen lika klar öfver Rönnskärs fjärden.

PROSA.

Man satt vid frukostbordet en morgon och talade om allt möjligt.

Moster Thilda med ett halft dussin af sina barn var kommen på besök från sin prestgård i Orihvesitrakten, och nu skulle de tillbringa några veckor ute på villan hos postdirektörens.

Moster tyckte rätt bra om systerdöttrarne, ehuru hon icke förstod sig riktigt på dem.

Flickorna å sin sida täflade att visa sig älskvärda, de höllo alla af sin moster, hon var deras enda kvinliga nära släkting och hade dessutom genom sitt glada, vänliga väsen förstått att vinna deras hjärtan.

Man kunde inte se någonting fulare som på samma gång var mer intagande. Hennes ansigte var bredt och rödt, håret slätt och färglöst, munnen stor och vänlig och alltjemt i färd med att visa de gula och ojemna tänderna. Men hon såg frisk och kraftig ut, kroppen var sund men hade den fason en god barnaföderska utan tillstymmelse till koketteri gärna får, sedan hon sett den nionde plantan växa upp ett stycke förbi lindan.

Mannen var prest och hade liksom hon i sin ungdom varit stark läsare. Men nu hade det praktiska lifvet tagit dem begge så starkt i anspråk att de ej mer ansågo sig ha tid till starkt theologiserande.

I fristunderna roade sig pastorn med att vara skomakare, och han hade fullt göra att hålla de nio hela om tårna.

Frun spann och väfde, sydde med glasögon på näsan, och alla seks sönerna och de tre flickorna gingo klädda i ungefär samma slags tyg, sydt i en snitt som var så föga komplicerad som det bara var möjligt.

För resten lefde de ute på landet i god sämja med socknens få herrskap och många bönder, gingo på julkalas och höllo sjelfva majgille, det var deras nöjen. Den femtonåriga älsta dottern liknade sina syskon och sin mor som det ena lingonet liknar det andra. De voro friska, röda och glada, hade goda lynnen, utmärkta magar och god arbetslust.

Det var en hel menighet af arbetsdugligt folk. Den seksåriga flickan gjorde utmärkt nytta som barnpiga till de små, och pojkarne hade hvar sitt handtvärk.

Här ute på villan hos onkel gjorde de alls inte det besvär man skulle kunnat tro. Fyra af barnen sofvo i klädbodan och sysselsattes om dagen med vedhuggning, rensning i potatis- eller roflanden och på gångarne, medan flickorna fingo hjälpa Lina med lappning och stoppning samt städning och inomhus göromål.

Moster Thilda satt vid midten af bordet och berättade om lifvet på sin prestgård. Sedan började hon eksaminera systerdöttrarna.

"Hvarför hade 'gamlorna' inte gift sig?"

Ja, det var nu en fråga. Lina rodnade och såg olycklig ut, Anna körde ut sina tjocka läppar, rynkade ögonbrynen och svarade:

"För min del tål jag inte karlar!"

"Du mildaste!" Moster Thilda slog ihop sina grofva arbetshänder och visade alla tänderna, "tål inte karlar! Hvad har du emot dem? Har inte Gud skapat dem kanske lika väl som oss? De är skröpliga förstås, men hvad har man sin kristendom för, om inte för att förlåta dem".

"Usch då!" utbrast Anna, "förlåta och förlåta! Men jag förlåter inte. Vill de inte bära sig åt som folk, så må trollen ta dom. Jag vill inte ha en man som man skall förlåta".

"Skadan blir din, min unge, för det är du som blir utan! Hvad tror du du är skapad för, hvad? Jo, för att föda barn, och sköta om man och hus. Och det är inte det sämsta".

Alla flickorna läto höra ett indignationens sorl. Luba vände sig förtrytsamt bort, och tillochmed den blida Lina kastade förebrående blickar på den godlynta prestfrun.

"Jo, lita på det, det är det enda riktiga. Det första Mattias sa' när vi blefvo förlofvade var, att vi skulle från början ha klart för oss att våra barn skulle bli riktiga kristna. Jag tyckte det var lite tidigt att tala om barn, men — det var bra jag satt mig i det straks. Så kommo de, år efter år, ett i stöten. Först är det lite besvärligt, men blir snart en vana. Det är gudskelof inga vanskapliga och inga genier bland våra ungar, jag tror di är riktigt ordentliga matäpplen allihop. Flickorna skall läras att så fort som möjligt få bugt på sina egenviljor, så di i tid kan bli goda hustrur eller huspigor om de inte kan skaffa sig män. Pojkarne ska' gifta sig så fort de kan få fötterna under eget bord. Inte något lässöl och onödigheter. Det är inte alla som ha presthufvu'n inte! Fort ut i lifvet, det är min lära".

"Men om de nu bli sådana som ska förlåtas, hvad så?" frågade Anna.

"Har ingen nöd bara man skaffar dem ordentligt göra. Har du sett en ordentlig och trägen arbetsmänniska ha tid med liderlighet? Nej, det är lediggång och läsa som gör folk galna".

"Kära moster, den bästa kan ju komma i anfäktelse".

"Ja!" — Moster Thilda suckade en liten förflugen skenhelig suck. "Ja men — så ska' vi förlåta! Det är djefvulen, synden och vårt eget kött som ibland är i vägen och gör oss ondt, då hjälper bönen. Men — fortsatte hon med sin naturliga stämma — men det är inte så farligt! Om folk tvättar sig alla dar och så går i arbete, sofver de om natten och syndar inte".

"Men om de komma i frestelse?" invände Luba.

"Så ska' di få rysk bastu", svarade moster. "En ordentlig rysk bastu med duktigt brass. Jag vill se den som inte kan svettas bort frestelser om han får ordentligt bad, bra med björkbas och så kallt vatten öfver".

Flickorna skrattade. Luba såg försmädlig ut, den enfaldiga landtmänniskan förstod sig på ingenting.

Mostern låtsade inte om, utan fortsatte:

"Man kan dessutom inte tala om frestelser, för andra än karlar. Vi kvinfolk..."

"Jo", sade Luba, "jo, man kan. Vi ha också våra frestelser".

"Det är bara pigor", försäkrade prestfrun, "bara tjänstfolk, och sådana som inte på något vis kunna bli försörjda eljes. Har du någonsin sett en hygglig flicka som har hus och hem, kläder och föda och sådant mer — ha frestelser?"

"Jooo, det kunde ju finnas". Luba såg litet generad ut.

"För det första vet du inte hvad det vill säga, din gulnäbb", log mostern, "och för det andra, så ska' hon ha ris och så en man, om nu någon vill gifta sig med en sådan odugling".

"Jag tycker", förklarade Anna med sin djupaste alt, "att en man som hustrun skall förlåta gärna kan ta' en hustru som också haft anfäktelser eller frestelser eller hvad det nu heter! De är lika goda begge två, och kan gärna förlåta hvarann hela lifvet igenom, så får di ömsesidigt se hur roligt det är. Nej, kära moster, jag vill inte gifta mig, för karlarne är så usla så, — de gamla som de unga! Jag har mina erfarenheter från allra första hand, åtminstone om de gamla".

"Hyss!" Lina såg allvarligt på system. För att blanda bort saken sade hon:

"Och jag vill inte gifta mig för att jag inte kan få en man som håller af mig så högt och så länge jag vill".

"Och jag", Luba såg upp med flammande ögon, "jag vill inte gifta mig för att jag inte vill ha barn, och jag inte vill vara bunden vid *en* hela mitt lif, och jag bara vill älska, för det är bara kärleken som är värd att lefva för".

Moster Thilda tappade sin potatis och lät gaffeln bli stående rakt ut, pekande i luften. Anna fick en hostattack och Lina hade otrolig hast att med fingret sopa bort en hop brödsmulor som samlat sig kring hennes tallrik.

"Hvad är det för skräpprat?" brast slutligen moster Thilda ut. "Är du galen? Älska? Älska mig hit och älska mig dit? Hvad vill du med kärlek? Det är det man lär af allt det hufvudstadslifvet och det läsandet. Kärlek! Sådant skulle en anständig människa aldrig tala om! Det är det värsta som finns. Kärlek, och superi och kortspel, det är tre nätta saker. Söta Luba,

skall vi säga till om bastu? Åh nej, det var bara joller du sade där. Skada att jag inte har Mattias här så fick du veta något! Han kan predika! Kan man tro, flere än en! Herre Jemine kära barn, har du bara fått *en* så ber du nog Gud bevara dig för flere".

Moster tog igen sin hjärtnjupna ton.

"Ja, ja man har nog svårt med *en*, att tänka sig att ungen där skulle orka med flere!"

I komisk förtviflan tryckte hon begge händerna på det ställe där fordom veka lifvet satt, suckade djupt och drog ögonbrynen så högt hon kunde.

Annas otåliga torrhosta lugnade sig vid denna syn, Linas flitiga fingrar stannade af, och Luba återfick sitt förra uttryck af öfverlägsenhet och nedlåtande vänlighet.

Som en afledande åsktråd stod mosters gaffel ännu ut mellan fingrarna på henne, och i hennes rörliga ansigte lästes en litet skenhelig och enfaldig min som klädde henne lustigt nog.

Man afbröts af gamla Katrina som kom in och berättade att "pappa kom!" Och alla sprungo emot postdirektörn, Luba helsade honom med otaliga kyssar, smekningar och söta ord.

Men han var distraherad och nervös, ville genast ha ett samtal med svägerskan och döttrarne, man skulle gå i gula kammarn och låsa dörren till.

Man satte sig därinne, alla i spänd förväntan på hvad komma skulle.

Postdirektörn såg ovanligt upprörd ut. Han gick en stund af och an i rummet, för med fingrarna genom sitt hår, pustade och suckade.

Och ögonblicket därefter log han mot Luba, småskrattade, och spatserade åter af och an i det lilla rummet med en fart som gjorde Anna helt ängslig för möblerna.

"Jag är glad du är här, söta svägerska", sade han slutligen, "ty den här dagen skulle egentligen vara en viktig dag i mitt hus. — Ja, så är det, så är det. Det är för resten en glad och en... förbannadt tråkig underrättelse jag har att meddela. Hvad ska' vi ha först? Nå, jag menar vi ta' det oundvikliga och förargeliga först, så få vi konfekten desto rarare på sen, hvad pullor?"

Man nickade.

Moster tog sig en bekväm ställning i soffhörnet, Anna såg sträng och fördömande ut, Lina liknade en ranka utan stöd, och Luba betraktade med ett svärmiskt romanhjeltinneleende sin far.

"Det odrägliga är", talade postdirektörn, "att jag haft en massa olyckor som tvinga mig att ta' afsked. Ni vet alla att det länge trasslat för mig med affärerna, — ja Anna, du vet det bäst, en förtviflad otur har jag alltid haft, de går och dör för mig, den ena och den andra, på de mest olägliga tider! Uff!"

Han torkade svetten från pannan och fortsatte:

"Alltnog, Faberloff sköt sig i går, och jag står inne där för dubbelt mer än jag kan klarera. Det bär rakt åt fanders... det vill säga, jag kan inte hålla mig... vi få flytta till landet, — se efter arbete... inskränka oss, förstår ni?"

Ingen svarade.

Det blef en lång paus.

Så började postdirektörn ett litet försvarstal för sig sjelf som ingen åhörde. Annas ögonbryn rynkade sig blott än mer samman, Lina såg sorgsen ut och Luba drog mungiporna nedåt som beredde hon sig att få fram tårarne.

Efter några små irrvägar från teksten trasslade postdirektörn bort sig alldeles, blef ond, gick på igen, men uppgaf slutligen hela ämnet.

"Fan, och det glada glömmar jag", föll han plötsligen in och klarnade upp som en aprilhimmel efter regn: "Nu kommer det glada!"

Han rätade upp sig, strammade sin figur, jomkade om sin krage och rosetten, ställde sig framför Lina, gjorde en rund gest med venstra armen, bockade galant och sade i sin mest förekommande ton:

"Min kära dotter Lina, jag har den äran och den glädjen att öfverbringa dig en mycket betydelsefull hälsning från en välstående, högst comme il faut man.... kan du gissa?"

Lina blef blodröd i ansigtet, Luba rusade upp från sin stol, och såg ut som en åskby. Ögonen tycktes färdiga att flyga ut ur hufvudet på henne i blikst och gnistor.

Postdirektörn observerade intet, han bockade ännu en gång.

"Vår gode vän doktor Arthur Collin har hos mig anhållit om min dotter Linas hand. Han har en ställning, en rik far och vill gifta sig genast. Nä, hvad sägs om det?"

Postdirektörn torrskrattade belåtet, moster Thilda nickade och smålog, och Anna var färdig med gratulationen när alla blefvo uppmärksamma på Luba som stod och vacklade, blek och med slocknande, halft afvigt vända

ögon. Hennes bröst arbetade, hennes händer knöto sig, hon tryckte dem häftigt mot sitt hjärta.

Sä skrek hon till. Lina som sprang till henne för att stödja henne stötte hon häftigt bort, och föll handlöst mellan armarne på dem alla. Hennes tinning kom mot kanten på länstolen, stötte hårdt emot, och blödde.

Hon vaknade ej förrän moster i sin hjärtans välmening slagit åder.... och då låg hon i sin säng, med ombundet hufvud, och omgifven af alla.

Svimning följde på svimning, och först sent på aftonen blef det litet lugnare. Efter all sin grät hade hon uttömt krafterna, och låg nu och frös så tänderna skallrade.

Mostern och Lina vakade, postdirektörn kom ibland och hörde åt hur det var, endast Anna sof lugnt och lät pjåklåsen sköta sitt.

6.

KRIS.

På morgonen slumrade den sjuka in och man var något lugnad med afseende på henne. Men när hon vaknade började hon på igen med sin hejdlösa gråt och sina svimningar. Middagstiden bragte redan feber och när klockan fem det gamla ryska statsrådet, familjens husläkare kom, pratade hon i kors och tvärs, skrattade och gret om hvartannat, hotade och bad, grälade och smekte.

"Det ä' int nå'n reda med lilla guddottren", sade gubben Miloff som varit fru Donners läkare och förtrogna och gifvit Luba namn efter sin egen

hustru, "ingen reda. Det är frossa och det är bleksot. Fula sjukor, fula sjukor! Hvad ska' det vara? Hvad ska' det säga? Olyckligt kär? Nej? Romaner? Nej? Hvad är det sen? Lilla hjärtat? Nej! Oi, oi det är griller, bara griller och förkylning. Ska' vi ha piller? Chinin? Jaha, ja. Och till det första järn! Gud välsigne järn! Det skall man alltid ge!"

"Är inte åderlåta bra?" frågade moster som röd och fet stod vid sängen och längtade att få tala. "Jag slog hål i går, och det kom en blod ut, så tjock som paltsmet, det var ondskan, förstås, eljes hade hon rakt dött i natt för oss".

"Jo, lilla goda pastorskan", svarade statsrådet och vred om sina långa gråstripiga polisongor, "jo, mycke' bra! Men hon har för lite' blod eljes. Nu ska' vi ge chinin så får hon mer. Hysteri — har hon och bleksot, det vill säga järn. Apropos, unge doktorn — hvad heter han nu, min vän, — Collin, ja, Collin var det ta' mig tusan, Collin sade när han fick höra om det här tillfälle' att lilla vännen guddottren, Luba ja, att hon haft maran en tid om nätterna, är det sannt, hvad?"

Mostern och Lina stirrade på hvarann, den sjuka låg och kastade sig på sängen, med orediga blickar såg hon omkring sig, och slängde armarne än hit och än dit.

"Jag vet inte", sade Lina, "hon talade om en drömbild som kom om natten".

"Det är maran", försäkrade statsrådet.

"Och som hon höll mycket af", hviskade Lina, "och som liknade".

"Åt guddottern för mycket om aftnarne?" afbröt läkarn.

"Där ha vi de där frestelserna", menade moster, "hon talade om frestelser. — För mycket blod!"

"För mycket mat, och för lite' motion. Ja, det är vår tids kvinnor. Jag har visst en tio stycken med maror. Några ser spöken, några ser prester, några ser små barn".

"Ha gifta kvinnor också sådan ohyra?" frågade moster.

"Jo visst, men mer konkreta. De som ha män behöfver inte se syner".

"Nej nej", skrattade moster, "de ä' allt vana att se hin i syne, och att inte förskräckas för så lite. Men jag skull' allt vilja veta om sådana här sjukor är vanliga eller ej, goa statsråde — för jag har inte sett sådant i vår landsända into?"

"Jo, det är vanligt, bland herrskapen. Man har så många namn på dem — men det är en sak som into fruntimmer förstå. Fruntimmer förstå sig på annat — men inte på det — de förstå sig på annat".

"Herre Gud", Moster suckade. Lina gaf den sjuka litet saft och vatten, och statsrådet reste sen han gjort sina ordinationer.

Men ett par dar därpå blef han på nytt kallad ut till postdirektörns.

Luba blef med hvarje dag sämre.

Gamla Miloff förklarade nu att hon hade fullt utvecklad nervfebor. Hon yrade nästan hela dagen, och när hon var redig gret och snyftade hon, och ville icke se någon utom Katrina som hela tiden stod och välsignade sig och kysste henne på händerna.

"Jag hatar de andra", sade hon, "jag hatar Lina och Anna och alla! Låt Lina ta' sin doktor, jag hatar honom också, jag hatar honom så att jag ville strypa honom om jag bara kom åt. Och jag vill inte se pappa heller. Pappa vill mig ondt. Alla vill mig ondt! Ingen kan tåla mig. Alla är falska!"

Och så igen snyftade hon tills febern och yrseln kom.

En dag trodde Anna sig böra berätta henne att Lina gifvit doktorn korgen.

"Och hvarför, hvarför", frågade den sjuka.

"Hon älskar honom ju alls into", tröstade Anna och försökte få de mest vänliga och ömma tonfall i sin styfva röst, "hon bryr sig inte alls om honom".

"Det är dumt af Lina", sade Luba, "dumt, dumt, dumt! För jag hatar honom! Jag vill aldrig se honom. Jag ville göra honom ondt om jag kunde, den falske, nedrige".

Man hade svårt att lugna henne.

Febern räckte länge, vecka gick efter vecka och konvalescensen ville aldrig komma. Juli månad kom och gick. Moster reste och en sjuksköterska från hospitalet antogs.

Äntligen ansåg man krisen öfverstånden. Luba skulle lefva. Hennes feber kom nu bara till nätterna, och var helt lindrig. Men hon hade inga krafter, och visade ingen lifslust. Intet hjälpte af alla statsrådets föreskrifter.

Han försökte äntligen en vacker och varm augustidag öfvertala henne att stiga upp en smula och ligga på täcket.

Men hon ville icke. Hon var fullkomligt apatisk, intet kunde väcka henne ur det tillstånd af slöhet hon kommit i.

Man skaffade en stor bärstol för att få henne buren ut på verandan.

Hon nekade bestämdt.

Dagarne gingo. Luba lät sig af intet förmås att röra på sig. Sköterskan gjorde hvad hon kunde, läkarn både hotade och bad, fadren lofvade henne de omöjligaste saker bara hon ville försöka resa sig en smula, bara med en fot, — en fot utom sängen.

Omöjligt. Luba såg på dem med sina stora, oklara ögon och skakade på hufvudet. Nej, hon orkade icke.

Till första September skulle man flytta in till staden, men icke mer till det gamla, vackra hemmet vid boulevarden, utan bort, långt bort till en liten, billig lägenhet med tre rum. Postdirektörn hade måst taga afsked till följd af sina trassliga affärer, och skulle nu se sig om efter en annan, "mindre ansträngande" plats.

Luba kunde inte stiga upp till flyttningen, hon roddes först till Sandviksstranden, och körde sedan i vagn vidare.

Flyttningen var svår — — en förfärlig tid för den lilla familjen.

Luba låg ofta ensam i sängkammarn i det nya hemmet — låg slö och apatisk, tyst och trumpen medan systrarne arbetade som dagakarlar, buro, drogo, packade upp, släpade, spikade och sleto.

Postdirektörn hade blifvit än mer ojemn till lynnet än förr — han var periodiskt helt melankolisk och kunde då ha märkvärdiga skof af melodramatiska utbrott.

Och efter en sådan tid följde alltid en annan då han var af helt motsatt lynne.

Nu under flyttningen höll han sig helst ifrån allt skräpet, vistades mycket på "Kapellet", läste sina tidningar, rökte sin lilla cigarr, och drack sin oskyldiga toddy — — där glömde han icke sällan melankolin, och drömde sig ung och säll i små harmlösa samtal med Alin, den pikanta uppasserskan med de glada ögonen och pannlockarne ända ned på näsan.

Här hade han kommit att tänka på att det alldeles ickw var tid för honom att nu allaredan renoncera på lifsglädjen och bli gammal. Hvarför skulle han det? Var han ej en man i sina bästa år, ståtlig, vacker och ungdomlig?

Bara hålla sig rank och rak. Vårda sig med en viss noggrannhet, liten smul svart kosmetique, en god frisör — — barberaren skulle få en dusör om han ville göra sig möda med honom.

Också i sitt sätt att vara kunde man. Röra sig elegant — — sitta med spänstighet, tala med ungdomlig lätthet, låta orden flyta ledigt.

Man skulle bara inte sjelf göra sig gammal så tänkte ingen annan därpå.

Och han fick en stor, nyvaknad lust att vara med, och vara "som folk". Vaka med de andra, äta med dem och dricka med dem, gå med på allt, och into knussla.

Emellertid sökte han ej upp de fordna kamraterna, och de sågo honom aldrig. De voro gamla de, stadgade familjefäder, dumme, ensidige män, martyrer för grälände och fordrande hustrur, hycklande en viss anständighet, som de dock ej höllo för stramt på om de bara frestades som han.

Han fick dock en hop nya vänner, någre bonvivanter som kommo och foro och ständigt lefde lika gladt och sorglöst.

Det var till dessa flyttfoglar postdirektörn slöt sig. Och här fann han sympati och glädje. De voro som han ett slags snyltgäster på sin egen andra ungdom, hvilken de nu med god smak förtärde.

Med dem gick han så hela vintern om från Kleinehs till Opris, från Opris till Societeten och från Societeten till Kapellet. Han blef rödbrusig och pustande, läpparne antogo en rödgredlin färg och blefvo fylliga och glänsande, han sken och blänkte, ögonen plirade förnöjda och inspirerade då han ej hade sitt skof och gret eller var högtragisk.

Hemmet var nu i ordning, gamlorna hade fått det helt nätt, men far var kommen i vanan och var mest ute.

Han lefde nästan uteslutande på vigilans. När den lånade penningesumman var slut kom det tragiska momentet, och det räckte tills vännerna och den glada Alin tröstat honom en smula.

Det var en söt unge, som var skapad att med sitt muntra skämt lifva upp en stackars melankoliker som han.

Och så var hon så olärd! Det låg en viss tjusning uti att bilda hennes ande, att föra henne i "diktens lundar", med ett ord, att civilisera henne.

Han gick till Kapellet på de otroligaste tider och där, bland flaskor och glas, talade han med henne, deklamerade till och med ibland Heine på svenska, och trodde sig hvärfva en själ för ljuset.

Men till nätterna gick han hem.

Det var en afton, han hade suttit sen middagen, varit glad med vännerna, läst upp för Alin en vers, eller två.

Så skulle han hem. Det var isande kallt ute, och inne hett som i ett paradiset. Usch så kölden bet, han fick hicka, blodet för honom åt hufvudet, han blef så illa till mods där ute, jag må väl aldrig ha druckit för mycket? tänkte han.

Så ropade han an en iswoschick. Det var knappt att han orkade stiga i släden. "Kör", stammade han, "kör fort".

Kusken frågade något, men fick ej svar.

Så körde han.

Det gick med en fart, slängde från den ena rännstenen till den andra och tog stöt i hörnen så släden skvättade högt upp.

Postdirektören dinglade utan en smula hållning af och an där han satt. Han hickade våldsamt och kunde inte förstå hvarför det gick så oroligt. Hans tunga och oviga kropp beskref häftiga bågrörelser och vajade allt efter stötarne och slängarne.

De körde och körde.

"Hvart fan kör du?" ropade postdirektören hest mellan sina hickskof.

"Hvart skall jag då köra?" frågade iswoschicken med största ro.

"Vet du inte det, din tusans karl?" röt han.

"Hvad skul' en stackars fan som jag veta när inte herrn vet sjelf heller".

Postdirektörn tog af sig hatten. Han hade så förfärligt varmt om hufvudet. Han tänkte efter. Målet för resan syntes honom så långt borta, han hade totalt glömt namnet på villan där döttrarne väntade honom i hemmet.

"Hvad heter det där förbannade lilla grå huset på andra sidan långa bron?" frågade han med sväfvande röst, "vet du hvad det heter?"

"Lappviken då?" Kusken småflinade.

"Nåja, det kan vara detsamma", lallade postdirektörn, "bara du kör fort. Här har du en två mark, kör fort, jag har så hett så, och fryser om fotterna".

Iswoschicken mumlade något, körde ett stycke och stannade slutligen, framför Kleinehs Hotel.

Han steg ur, lunkade in i förstugan på hotellet och hviskado något åt portvaktarn, och så hjälpte de tillsammans postdirektörn ur droschkan och upp i ett af hotellets rum där man lemnade honom i en god länstol framför skrifbordet.

Då uppasserskan om morgonen kom med famnen full af ved för att elda släppte hon alltsammans ned af förskräckelse.

Där låg ett lik på golfvet, med ansigtet rakt uppåt, och munnen vidöppen.

Lampan brann och kastade ett underligt sken på dessa blåaktiga och stela drag. Hela ena sidan var förvriden, och man kunde se hans löständer i deras fogningar af glänsande guld.

Läkaren tillkallades, men där stod intet att göra. Han kunde blott konstatera att döden inträdt redan för flere timmar sedan. Det var slut, ohjelpligt slut.

AFTONVANDRING.

Doktor Collin som varit ett år i Sverige och studerat vid Karolinska institutet hade vid sin återkomst på våren gifvit en "bättre middag" å Thölö för vännerna.

Den var nu slut och man hade skiljts för att gå hvar till sitt. En del af kamraterna hade gått hem till fots, några hade tagit iswoschickar, och andra hade hyrt sig båtar för att kajsaniemivägen komma till staden.

Men man rymdes icke alla i de små, rankiga sluparna. Doktorn sjelf hade stannat kvar med häradshöfding Ekholm, och de sutto nu och pratade på stranden vid granbacken i väntan på att någon fiskare i förbifarten skulle taga dem ombord och föra dem vidare.

Häradshöfdingen satt med hatten i hand och viftade efter myggor, det var en ljum vårafton, stilla och skön, skogen stod mörk och vacker bakom dem och bergen i sin gröna mosskrud speglade sig i Thölövikens.

Men ingen fiskarbåt syntes. Några pojkar metade löjor på andra sidan, men de hade inga årar till sin båt, och svårt var det att skiljas vid metspöna just i napptiden.

Det var behagligt att sitta här efter den bullersama middagen, tyst och i frid med hela världen. Man hade skrattat och sjungit, ätit och druckit tillräckligt, nu var den ro och frid stället ägde allt hvad deras hjärtan begärde.

Häradshöfdingen var så innerligen nöjd, så nöjd att han nästan kunde gråta. Han torkade sig ofta om pannan, och ibland suckade han af

förtjusning, suckade så djupt att några ömma tårar stego honom ända upp i ögonen.

"Herre Gud, hvad det är härligt", sade han. "Bror Collin, hvad det är gudahärligt! En sådan brulé, kära bror, och sådan madeira! Du vet att jag aldrig dricker oblandadt, men en sådan madeira på en sådan afton som denna och när man har sitt goda samvete, inte alltför arga björnar, och sin religion! Herre Gud ändå, hvad lifvet är rysligt trefligt, bror Collin".

Bror Collin satt och såg mäktiga lugn ut. Han tålte en hel hop och bringades icke så lätt ur fattningen. Vinet gjorde honom litet mer öppen och öm än eljes, annars bar han det utmärkt.

"När jag tänker hvad som skett sen du for kan jag inte annat än lyckönska mig som kommit helskinnad ifrån. Tänk på Fabritius som dog i koleran, och lilla Elma den söta flickan i sina bästa ungdomsår. Du kan tro att tante Lena sörjde. Och Wecklin som blef förd till dårhuset — det är härligt, bror, att vi sluppit så godt undan, du och jag".

"Är han obotlig?" frågade Collin.

"Han hålls i cell och anses vara af de oregerligaste", svarade häradshöfdingen, "men man kan ju inte veta. Och så den stackars Skoliander som rymde ifrån hustru och barn och kassan, det var en enfaldig människa, och som till ännu gick och sköt lifvet af sig, unga karlen!"

"Det är bäst man inte tänker på det", förklarade Collin, "man bara förstör sin matsmältning. Vill du ha en frisk cigarr?"

"Nej bror, nej, min är så gudomligt god du, man suger som kyssar af den, och så gå de straks till väders och bara lemnar en ljuflig eftersmak! Bra inrättning de här cigarrerna! Ah!

"Bror Ekholm", — doktor Collin slog bort askan från sin cigarr och såg åt annat håll, — "hvad hörs från Donners, har du varit där nyss, hur må flickorna?"

Häradshöfdingen sneglade med en skälmsk blick på sin vän, men som han icke var nog fysionomist att läsa annat än likgiltighet i hans ansigte, tog han sjelf sin sentimentala ton och sade:

"Det är ju en faslig decadance i den familjen! Ett, rent elände — — tänk dig bara två år tillbaka, den där afton till exempel! Jag var kär och du var kär, och hon var kär, lillan! Gubben var ung och glad liksom du och jag, och nu ligger han där i grafven och multnar! Fy tusan!"

"Ja, det var *då* det, tiden går! Nä, hur mår flickorna?"

"Jag var inte lite kär jag, den tiden. Och jag talte minsann med mamma om henne, men mamma tyckte inte hon var vidare passlig, och det var ju en lycka, en evig lycka".

"Visst var det det, men — hur må flickorna, vill du inte ut med det?"

"Jag har inte varit där på länge".

"Hvarför? Skäms du att umgås med dem för att de blifvit fattiga?"

"Äå, into det, men, hon är ju alltid sjuk, du vet ju att hon into stigit upp nu på två år..."

"Såå. Hvem sköter henne?"

"Miloff, och Ek. och Lundén, de ha besökt henne alla, men det är något envist hon har, malaria eller hvad det är... hon blir visst lam".

"Hon är alltid sjuk", sade doktorn som för sig sjelf, "hysterisk och halfgaln. Hon skulle ha varit ur folket, så hade hon nog botat sig sjelf, med ett friskt lif på landet".

"Menar du hon bort bli gift?"

"Jag vet inte om det hade hjälpt", sade Collin, — "hon hade visst inte anlag för trohet och huslighet".

Häradshöfdingen satt tyst. Han tackade i sitt sinne den goda Guden att han sluppit af med henne i tid. Men hon var allt bra söt när hon dansade. Så kvick, intagande och pikant när hon ville.

"Ja, poetisk var hon, lilla Luba", sade han, "en riktig elfva!"

"Hon hade nattmara", brummade Collin.

Häradshöfdingen blef stött.

"Men du var ju lika kär som jag, din menedare", sade han, "och skulle ha kastat dig i sjön för henne, vasa?"

"Inbilla dig dumheter, Ekholm! Jag har aldrig tänkt på Luba. Jag var den tiden kär, det har du rätt i, — om jag nu öfverhufvudtaget kan ta ett så öfverdrifvet ord som kär i mun — men, det var en bra flicka jag beslutit mig för, icke den lilla eksentriska du valt till ditt ideal. Jag menar Lina!"

Häradshöfdingen reste sig upp och satte hatten på hufvudet. "Lina!"

"Ja Lina. Jag tycker om friskt folk. Jag vill into att mina barn ska' ha ondt i arf, och jag tål inte pjunk och lättja. Det kan inte falla mig in att ta' en läsflicka som ser röd och hvit ut utanpå, men inte håller att ta' i. Jag vet hur

ömtåliga kvinfolk äro, och jag tål inte bleksotsplantor. Lina var sund till kropp och själ, och hade en hel dosis kraft och lifslust.

"Och så skall jag säga dig en sak... jag tror into på skönheten! För mig är den ingenting, om den inte är förenad med duglighet och andlig och lekamlig hälsa, och det är den sällan om man ser till tingens inre, som jag".

"Du dömer efter dina patienter, och det är tokigt, min bror".

"Nej — jag dömer efter balflickorna och supéflickorna. De där med puder och pomada och löshår och brännhår! Och så ha de snörlif! — Du vet inte hvad det vill säga! Alltnog, jag vill icke ha en modejournal som mutar omdömet på dumt folk, jag vill ha en kvinna som kan vara min hustru, kan vara mor till mina barn, kan sköta mitt hus, vara värdinna i mitt hem, och som inte skämmer ut mitt namn när hon kommer ut i världen".

"Men Collin, min bror, med ditt skönhetssinne! Jag trodde du var särdeles svag för ungdom, och skönhet".

"Lina var tjugufem år då, och den åldern kallar jag ungdom, då kan jag bedöma någotsånär hvad en persons fysik duger till. Och hvad du säger om skönhetssinne kan jag bara svara på med att underrätta dig om att hälsa är den bästa skönhet. Förresten — på en bal kan det vara roligt att so en skönhet, inte i hemmet. Jag tycker into om att dela med andra hvad jag har, och en skönhet är alltid delbar. Hvarför friade du icke sjelf till Luba, eftersom du var så svag för henne?"

Häradshöfdingen såg litet bsvärad ut, hans krage var alldeles för styf och trång.

"Jaa, jag visste ju inte att det var något fel på henne... Kan du säga mig hur sådant där afhjelpes? Ponera att hon ännu var frisk".

"Med uppfostran, min vän, och sträng tukt. Systrarne skämd alltid bort Luba, fadren ännu mer. Hon skulle haft ordentlig eftersyn och en sträng, god mor".

"Synd att modren dog så tidigt", utbrast Ekholm, "hon var nu ändå, oaktadt alltihop, en god flicka, lilla Luba".

"Envis som synden är du, kära häradshöfding", mumlade Collin, "som arfsybden. Nåja, god var hon och är! Stackars flicka, det finns en hop af samma sort som hon öfverallt omkring oss såväl på gator och gränder som i husen. De blir mer eller mindre olyckliga om de lemnas åt sig sjelfva. — — Endast om de har föräldrars och hemmens skydd som hon, kunna de rädda sig! Ah, det finns hjeltinnor bland kvinnorna, min vän. *De* kunna stå emot, *de kunna vilja!* De ha lärt att beherrska sig, det är hela saken. Af naturen äro de ej mer englar än vi, inte en smula, det har min erfarenhet som läkare sagt mig. Det är bara det att mödrarne, lagarne, lifvet, allt hänvisat dem till försakelse, lärt dem sjelfbeherrskning, medan vi redan af våra mödrar, och sen allt vidare fått i oss att vi, blott vi, ha frestelser — som det inte är nödvändigt att söka öfvervinna. Och vet du hvad som mest demoraliserar oss? Jo den smakliga fördom vissa kvinnor ha, att det ä bäst att männen i sin ungdom riktigt fått rasa ut.

"De önska sig ruiner — för att vara säkra på dem för framtiden, utan att betänka att dåliga tendenser — — förgå icke, de upphöra, men bara för en tid. Och de förstå icke att hvad som engång är förstördt, aldrig mer kan restitueras.

"Ja bror, ibland äro kvinfolk — — vissa kvinfolk ena riktiga idioter! Slappa åsigter, släpphändt moral. Hvad vi kunna göra utan att komma i onåd — är otroligt. Ju värre — — dess bättre.

"Men sådan var icke Lina. Jag har talat med henne därom. Det är en karaktär.

"Ibland är jag tacksam att hon gaf mig korgen! Jag kom på det viset aldrig att se henne visa en svaghet. Jag tål inte svaghet. Det är märkvärdigt att kunna uppoffra sin egen lycka för en annans som hon för denna syster. Det är starkt! Det är stort! Jag kunde minsann ännu engång gå och bli kär i henne, och det på allvar".

Doktorn hade talat för sig sjelf, häradshöfdingen hörde icke på, och skulle icke förstått honom om han hört.

Han var en i förstånd underlägsen natur, men god och finkänslig. Han hade i allmänhet högst inskränkta vyer, hvarför det ansågs som ett rent mirakel att han kunnat taga både studenten och kameralen så han af sina välvilliga umgängesväänner kunnat avancera ända till att få titeln af "häradshöfdingen". Hans mor var hans allt i allom, hans föresyn, hans orakel.

Och af henne hade han ärft sin vänliga, finkänsliga natur.

De begge herrarne sutto länge tysta.

Slutligen stego de upp, gingo uppåt vägen och vände sina steg mot bron, det fanns intet annat råd, nu måste de gå till fots, efter där ingen båt kom.

Landsvägen gick i vackra bugter, foglar sjöngo i alla träd, folk stodo på gårdarne och samtalade, här och där spelades på dragharnionika, arbetstiden var förbi, och kvällsvarsrasten i den sköna aftonen lockade alla ut ifrån de kvafva små rummen.

"Jag fick aldrig höra något ordentligt om Donners", sade ändtligen doktorn, "hur är det nu?"

Häradshöfdingen hade blifvit som förvandlad. Collins förtroende hade gjort ett eget intryck på honom. Han visste icke hur han skulle uttrycka sig i en så delikat sak som denna.

"Donners bo borta bakom Nya kyrkan, de ha hyrt två små rum i Kronohagen, i hörnet vid Nummers, du minns. Lina håller ihop allt, hon syr och broderar och förtjenar på det, dessutom styr hon huset och sköter den sjuka. Anna, du har väl hört att Anna tagit plats? Hon är en slags värdinna ute hos barons på Irringe, och... men hvarför tog du inte Lina... får jag fråga, om det med postdirektörn generade dig, eller?"...

"Sådant kan into genera mig, tvärtom, sen hon slapp gubben var det ju dubbel anledning för mig. Nej, jag fick mig en korg, eller rättare två... hon ville inte ha mig!"

Häradshöfdingen blef allt mer häpen.

"Ville inte ha dig! Hon? Hvarför inte!"

"Tyckte into om mig, käre bror. Först fick jag ja af henne sjelf, men så, dagen efter mitt frieri till fadren fick jag korgen. Hon hade ransakat sig och pröfvat sig och kunde inte. När fadren dog friade jag om, och fick samma svar. Hon kunde into. Nå, det är nu slut med det. Jag hänger mig into. Det kommer väl en annan. Jag är alls into svärmisk af mig. Och nu, ser du kosacken där, jag vill svära på att han sofver på hästen. Passa på!"

De begge herrar be gingo åt sidan. Kosacken satt värkligen och sof på sin springare. Med slutna ögon, lugnt som i en sofstol följde han alla hästens rörelser medan den i sakta lopp sprang den dammiga landsvägen framåt. Kasernen syntes längst till venster. Och de båda trötte vandrarna från Thölö sågo med glädje Arkadias gulgrå facad icke alltför långt i fjärran.

Väl hunna till hufvudstadens vackra esplanad glömde de alla mörka tankar och kunde i den bästa stämning äta en liten frugal supé med brännvinsbord i Societeten.

Den långa vägen hade gifvit god aptit.

8.

OM TIO ÅR.

I det lilla hemmet inne på gården tändes tidigt aftonlampan, och rullgardin fälldes ned.

Fönsterna voro dagen om betäckta med täta hvita gardiner som förmildrade dagern och utestängde luften, och den sjukas säng var dessutom omgifven af en mörk skärm som förekom allt skarpt ljus, hon lefde i en skymning som på snart tio år icke genomträngts af en enda solstråle.

Allt i detta sjukrum hade i tidens lopp kommit att antaga ett eget utseende, den sjuka ville ha det så, och man hade fogat sig efter henne.

Möblerna voro nemligen alla helt mörka i färgen, och beklädda med svart lasting. Kakelugnen, hvit i sig sjelf, var betäckt med ett rynkadt, mörkgrått shirtingsstycke hvilket hade till ändamål att dämpa det sken som kunde åstadkommas när solen någon gång tittade in och kom de glansiga porslinskaklen att skimra i den sjukas svaga ögon. Sängen däremot var bäddad i hvita lakan och kuddar, endast täcket var svart, och stickadt i hvitt silke. Det hade engång varit någonting helt annat och var gjordt af Lubas konfirmationsklädning, den klädning, hvars vidd och längd då utgjorde

hennes stolthet, och som nu var blifvet till hennes älsklingstäckte, det enda hon ville begagna.

Väggarne voro mörkgrå och dörren allena som låg så att Luba inte kunde se den, var alltid glänsande hvit.

Förresten inte en prydnad.

Endast midt öfver sängen, så att den sjuka ständigt kunde se det — ett kristusporträtt.

Den var ett utmärkt stålstick: en af dessa bilder där Frälsaren står i en fotsid dräkt på midten af taflan med utsträckta händer och ett uttryck af oändlig mildhet. Målaren hade framställt en idealmänniska i sublim skönhet, en engel iklädd mänsklig skepnad, allvarlig som en apostel, i en dräkt som en kvinnas och i långt, nedsvallande hår, hvilket i regelrät krusade vågor vid axlarna bildade som en kappa.

Det var den sjukas afgud, denna bild. Hon lefde liksom med den, för henne var den ej en tafla, det var hennes egen Gud, den Gud hon älskade med hela sin lågande själ, den Gud hon dyrkade i sin stränga fanatism, den Gud som blott om dagen, då hon låg med öppna ögon *var bilden af hennes Gud*, men som, då hon slumrade om natten, var en ande som stigit ned, som hade lif och som fanns där framför henne så nära, så tätt invid att han kunnat nås af hennes armar om hon blott vågade, om hon blott djerfdes!

Men hur skulle hon vågat? Hon, synderskan, det fordna världs barnet, det fåfänga, njutningslystna, kärlekstrånande världs barnet som nu funnit Jesus, och förstått att det var af himmelsk kärlek han straffat henne med lamhet.

Hur hade hon icke lidit dessa tio år efter fadrens död. Och dock var ju allt af nåd.

Först febern och plågorna, i månader och i år. Och sedan en kraftlöshet så stor att hon icke ens kunde tänka. Och åter plågor, och oro, anfäktelser och strid.

Hur hade hon icke kämpat emot Gud! Hon hade i vredesmod hånat och fördömt och hatat. Med den onda nerv af kraft som hon hade kvar hade hon hatat den onde Guden som slagit henne så, bespottat honom, den svage som icke *kunnat* göra hennes öde ljusare för henne, hon hade stridit emot honom som en rasande, föraktat hvart kallande ord ända tills hennes stund kom!

Det var på tredje vintern efter den förfärliga dag de kommit hem med fadren. Farbror Mattias var på besök, — han sökte sig till Helsingfors — och hade talat till henne. Han hade hållit en predikan för den sjuka — en af sina kraftigaste.

Först i mildhet och kärlek. Men hon hade svarat honom på sitt sätt, med sofismer och paradokser. *Hvarför* fick hon lida allt detta? Hon hade ju intet ondt gjort, hon ville bara vara lycklig, hvarför hade alla dessa oförtjenta lidanden kommit öfver henne, den oskyldiga, som förresten alls inte var annorlunda än den samma Guden skapat henne, som med ett ord just var sådan naturen lärt henne vara.

Då tog farbror Mattias bladet från munnen. Hvar fick han alla dessa ord ifrån? Han visade henne att hon var en dålig natur, en elak, egoistisk varelse, som i sitt lif aldrig gjort annat än ondt.

Och det oaktadt Försynen gifvit henne en stark själ. Trodde hon icke hon hade fri vilja? Jo. Hon hade. Det var bara att *vilja bli god*. Att döda sin onda lusta, att spåka sitt kött, att rena sitt hjärta.

Farbror Mattias predikade väldeligen och använde sina ord så, att de likt ris piskade den sjukas blödande själ. Han slog i ljungande vredesmod, och

han bearbetade henne med sin vältalighet så att hennes egen magt krossades. Hennes synd och ondska stod äntligen klar för henne, och när onkel Mattias reste sig och gick lemnade han efter sig ett förkrossadt, ett vaknande samvete.

Syster Lina som varit den tysta värkställarinnan af alla Lubas önskningsar, som fått lida mer än den sjuka själf utan att någonsin få ett ord af erkännande eller tacksamhet, och som tvärtom varit det ständiga föremålet för hennes dåliga lynne och missnöje med lifvet, syster Lina var den första som fick veta miraklet: Luba förstod sin synd, och ångrade, Luba längtade efter förlåtelse, efter frälsning, efter nåd.

Och där kom en tid af häftig själaångost, af ny oro, syndaoron, och af förtviflan! Dagarne voro en jemn suckan, nätterna ett enda, skärande verop.

Linas lugna ord hjälpte icke. En dag beslöt hon att gå till den gamle, gode och milde prest som konfirmerat Luba, för att bedja honom komma.

Och han kom, kom ofta.

Hans täta besök lugnade, men förvissade ej Luba. Hon stred ännu.

Men en gång tog han med sig en "andans syster", en pietistisk dam, från en viss sekt i Helsingfors läsarvärld. Det var en begåfvad och eldig natur, hon hade något af själfva pastor Eklunds stränga och hårda hand, men i ännu högre grad, och hade icke som denne dessemellan en älskvärd hvardagssjäl som blott *ibland* kunde slita sig lös och predika.

Fru Tudén var alltid iklädd andans vapen, hon hade aldrig ett hvardagligt ord i sitt hvardagslif. Hon var alltjämt rustad med eld och svärd, och det gnistrade om henne hvar hon gick, i kök och barnkammare, i förmak eller i

fattigmans stugor, alltid lika, alltid, utan att hon förslappades eller blef mindre nitisk.

Hon tog Luba om händer. Där den prägtige farbror Mattias i ett inspirationens ögonblick börjat, där fortsatte hon.

Lubas själ gick igenom skärselden. Men så klarnade det sakta, småningom.

I stilla ödmjukhet böjde sig äntligen den sjuka, gaf sig, bekände och lofvade Gud.

Hon trodde.

En dag förklarades hon af systramenigheten som *väckt*. Den gamle, milde pastorn hade icke menat det på det viset, men — det var kanhända bäst såsom det nu var.

Nu hade således den sjuka ro och blef allt mindre plågsam för Lina, som nu sjelf, nästan pinad till döds, annammade ordet och blef ett stöd för systemen som ännu stundom hade sina anfäktelser då fru Tudén länge varit borta.

Man började vid samma tid att bedja för Luba i menighetens bönehus. Söndag efter söndag, i månader och i år.

Hon fick ett visst rykte i staden. Den förr så koketta Luba Donner som blifvit lam och legat i flere år, hon hade nu blifvit troende. Och man fick allmänt mer sympati för henne; ifrån att hon lefvat alldeles oförmärkt med Lina blef det nu något helt annat. Man började observera henne... och visa henne stort intresse, besöka henne, och sända henne presenter.

Än fick hon blommor, frukt och delikatesser, än i sammetsband inbundna religiösa böcker. — En dag kom den stora kristusbilden i en vacker ram af svart träd med guldkanter.

Luba kunde på flere dygn icke slita sig ifrån den. Hon hade den i sina armar eller ställde den mot väggen så hon kunde taga på den med händerna.

Den blef hennes afgud så småningom — utan att hon sjelf anade det. Det var ju hennes frälsare, hennes brudgum, han som dött för hennes synder och ändå lefde, han som fördömt henne, och sedan så fullt förlåtit, att han nu älskade henne.

Ja, han älskade henne. Hon kände det. Hon hade ju varit som vansinnig förr då hon ej förstått hans rop, ej igenkänt hans röst.

Liksom hon förr i en slags balyra låg och lyssnade till sin demon i drömmarne, så låg hon nu långa stunder i ett tillstånd af hänryckning öfver sin brudgum, sin frälsare, sin återlösare!

Och till honom förtrodde hon sina lidanden, med honom lefde hon i innerligt förbund, hängifvande sig med sin alltid upprörda, passionerade själs hela glöd, i en fantastisk världsförgätenhet som gjorde henne lycksalig.

Och åren gingo i frid, sommar och vinter lika, endast att lifvets enformighet oftare än förr stördes af vänliga människors uppmärksamheter.

Luba var nu sjelfva mildheten. Med en engels tålmod led hon dagarnes plåga och enslighet. Två gånger i veckan kom pastorn och läste, fru Tudén och någon af hennes "systrar" kommo också ofta nog, äfven farbror Mattias och moster Thilda visade sig ibland, han hade fält tjensten och bodde nu i Helsingfors, men — hans stora predikoskof kom icke mer på honom hos Luba, hon var ju nu väckt och omvänd, troligen en bättre kristen än han

sjelf och hade fått det rätta sinnelaget; nu var det ju intet mer att säga, menade onkel, och teg stilla.

Han prisade i sitt sinne Guds vägar och njöt sina bättre dagar i den lilla prestgården på Robertsgatan vid sidan af sin alltjemt frodiga och arbetande hustru och de yngsta af barnen.

Luba blef svagare. Hon hade nu legat i snart elfva år. Om nätterna måste hon vändas, det kunde hon ju icke sjelf.

Man försökte att anskaffa en sjuksköterska, men det blef för dyrt. Och Lina orkade ej mer, hon kunde vara uppe hvarannan natt, men icke hvarje.

En dag kom fru Tudén med några helt unga flickor som fingo vara med om "bönen" i fröken Donners sjukrum, och som sedan erbjödo sig att hvar i sin tur vaka en natt hos den sjuka.

Och det gjorde de. De inlärdes att räcka henne medicinen, att läsa henne till sömns och att fram på natten vända henne i lakanen.

De unga flickor som gjort detta lilla barmhärtighetsvärk fingo först i sina hem och sedan ute i sällskapslifvet ett visst anseende. Man beundrade deras allvarliga riktning, deras ömma hjärtan, och skänkte dem ett intresse som smickrade dem.

Det blef snart ett mode att vaka hos fröken Donner. Stadens förnämsta damer gjorde henne sina besök, och bådo som om en nåd att deras döttrar finge komma och vaka.

Med ett leende tackade Luba, och Lina måste emottaga alla dessa ovana vakflickor som gjort stora ansträngningar att sofva hemma på förmiddagen för att utan stimulans af dansmusik, ljus och kavaljerer kunna vaka en natt, hon måste instruera dem och öfvervaka dem, hjälpa dem och tvinga dem att

"en liten smula luta sig på soffan", medan hon sjelf åtog sig den gamla sysslan som de alls icke dugde till.

Det var en vinter afton. Någon ringde på. Der kom en af de unga sjukvaktarinnorna, den sjuttonåriga fröken Ida, öfverste Stens dotter, följd af betjenten som bar hennes morgonklädning och en korg med frukt samt några buteljer äkta vin.

Hon skulle först värma sig hos syster Lina, innan hon kom in. Med ängsliga steg gick hon fram och neg för Lina, gick så åter till dörren och satt där, nästan som en supplikant, med klappande hjärta, inandande denna instängda, heliga luft med hvilken hon tyckte man insöp idel gudsfruktan och rena, höga tankar.

Lina var ifrigt sysselsatt att vid kakelugnen värma oljedukar för den sjuka hvars liggsår måste skötas med största försigtighet och noggrannhet.

Den unga flickan såg på henne med den undran och nyfikenhet man kunde tänka sig att hon kunnat egna en eremit, eller någon uppenbarelse från en annan värld.

Lina fick ej straks tid att tala med den nykomne, hon såg henne knappt, så upptagen som hon var.

Men snart gick hon till henne, sade några tacksama och vänliga ord, klappade hennes rosiga kind, och frågade henne en smula om hennes hem och hemförhållanden.

Den unga flickan rodnade och svarade nästan ohörbart, allt under det hon fortfor att med vördnad betrakta fröken Donners syster.

Slutligen tog hon från flickan ett bref och räckte det till Lina.

"Det är från mammas kusin, doktor Collin", sade hon, "han har varit utrikes nu i mer än tio år, och när han fick höra att jag gick hit i natt, så skref han det här".

Linas bleka ansigte blef blodrött då hon under lampan såg utanskriften på det lilla brefvet. Men rodnaden på hennes kinder slocknade snart igen, och hon läste med ett litet svagt leende dessa ord:

Till Lina!

Ännu är du på samma plats, och ännu är din syster sjuk. Nu vill jag se er. Mitt rykte som specialist i hennes kasus skall berättiga mig återinträdet i edert hus. Det är ju möjligt jag kan vara eder, eller åtminstone henne till någon nytta. Ja, jag kommer nu lugnt då ju elfva år gått sen jag sett eder båda.

Arthur Collin.

"Han kommer i öfvermorgon eller i morgon", sade den unga flickan.

Lina svarade icke. Hon fällde ned rullgardinen och tände nattlampan. En tår trillade henne långsamt ned för kinden.

9.

HELGONET.

Snart var man färdig, natten tillstundade och vakan kunde begynna.

Den unga flickan hade ljudlöst iklädt sig sin Morgonklädning och ett par filtsockor, hon kunde gå in.

Lampan lyste matt på andra sidan af skärmen inom hvilken den sjuka låg, en stor och obekväm hvilstol stod bredvid bordet, och några slitna böcker i svarta band voro radade mellan droppflaskor, pilleraskar och en bundt charpie i en korg.

Lina tog den fremmande vid handen och förde henne till sängen.

"Här är fru Stens unga dotter som vill göra oss den tjensten att vaka här i natt, — hon heter Ida!"

Den sjuka slog opp sina ögon, "god afton" sade hon matt och stack fram sin hand, en mager men välformad hand, så hvit och späd som ett barns.

Den unga flickan neg. Först småningom kunde hon urskilja den sjukas anletsdrag. Hon såg ett blekt, fint ansigte, tvenne stora ögon hvilka ännu hade glöd, och hvilkas vackra form hon straks uppfattade. Munnen var stor och såg sträng ut, öfre läppen som var alltför korrt visade hennes långa gula tänder, man nästan trodde att hon aldrig skulle kunna le... . "Tack för er godhet", hviskade fröken Donner, "det gör så godt att få emottaga godhet, det är en Guds nådegåfva, tack!"

Så slöt hon ögonen, och handen föll ned på täcket.

Som en ljuf musik ljöd i den fremmandes öron denna stilla och melodiska röst som liksom sjöng ut sin hälsning. Den unga flickan hade ett utprägladt sinne för välljud och intet yttre behag gjorde så djupt intryck på henne som en vacker talstämma.

Hon ansåg fröken Donner vara en helig. För henne var hon ingenting mindre än en människa. Där låg hon alltså framför henne, denna engel ifrån himmeln, denna Guds utkorade, som ingen nalkades utan med en helig rysning, denna nästan förklarade ande som händelsevis antagit en smula

kropp och nu, höljd i sina hvita klädstycken, var till för att lära människorna tålamodets ädla konst, för att visa dem hvad den kan bära som har tron...

Allt var tyst i rummet, man hörde blott det sakta suset från lampan som brann dåligt på bordet bakom skärmen.

I andra kammarn sysslade Lina ljudlöst, kanhända bäddade hon sin säng och lade sig.

Den unga flickan trodde att den sjuka sof.

Med klappande hjärta stod hon vid sängen och betraktade henne. Hon andades bäfvande denna heliga luft, säll att hon fick stå där och vaka öfver den hon ansåg så stor, den som kunnat så bära lidandets börda, som liksom tagit sjelfva frälsarens kors på sig.

Hon stod och stirrade, minuterna gingo, en halftimme förflöt.

Kring den sjukas hufvud som låg mot kuddarne bildades, tyckte hon, som ett sken, det var en gloria af strålar, af röda ljusstrålar som likt en krans omgaf hennes ansigte.

Hennes halföppna mun rördes... var det en bön hon hviskade, eller talade hon kanske med en annan, osynlig engel.

Den unga flickan sjönk på knä på golfvet, knäppte sina händer, och lät sitt hufvud sjunka mot sängkanten. Hon tyckte sig aldrig förr ha känt något så upplyftande. Icke ens vid altaret. Och hon bad och biktade. Här, vid denna sjuksäng beslöt hon att hädanefter bli så god hon kunde, att hålla sitt hjerta rent, och obesmittadt af världen, att göra allt att vara Gud behaglig. Och hon lofvade sig själf så mycket, hennes uppsåt skulle blifva de bästa, hennes lif skulle bli sådant som Gud ville det... hon skulle aldrig mer dansa, aldrig mer fladdra så tanklöst om med sina jemnåriga. Nej, aldrig.

Hvarför? Det gjorde hon sig ej reda för.

Hon visste intet om fröken Donnors förflutna lif, hon tänkte icke på huruvida hon någonsin ens varit som andra, hon trodde blott hon var en engel, och uppgick reflektionslöst i denna ena stämning som tog henne som ett rus.

Plötsligen spratt hon till, en hand lades sagta på hennes hufvud.

Hon blickade förskräckt upp, med ögonen yrvakna stirrade hon på den sjuka.

"Vill ni läsa något, min kära lilla syster?" frågade fröken Donner.

"Ja!" Hon kysste entusiastiskt handen, steg opp och gick till bordet.

"Men hvad?"

"Läs i bibeln, hvad som helst, hvad ni träffar på då ni slår upp. Det finns bara guld i den boken..."

Den unga flickan satte sig så att hon på en gång kunde se den sjuka, och dock läsa, stilen i den gamla bibeln var stor och tydlig, och så hade hon så goda, unga ögon.

Hon slog upp i midten ungefär, och började med tydlig röst läsa det första hon fick ögonen på:

"Jag besvär Eder, Jerusalems döttrar, att I icke uppväcken min kära, eller omvaken henne till dess henne sjelf lyster..."

"Läs sakta" — bad den sjuka — "det är en underlig stark röst ni har."

Den unga flickan hostade litet, tog saktare på det, och fortsatte:

"Ho är denna som uppkommer ifrån öknene och stöder sig på min vän? Under äppleträdet väcker jag dig — der din moder dig födt hafver; der hon som dig födde med dig legat hafver."

Den sjuka hviskade; nästan som för sig sjelf:

"Det är skönt, det är min egen vackra lofsång, ack jag förstår den, jag nästan hör musiken till den, och jag känner dess djupa, sällsamma allegori."

"Sätt mig som ett insegel på ditt hjärta, och såsom ett insegel uppå min arm, ty kärleken är stark såsom döden, och nitälskan är fast som helvetet. Dess glöd är brinnande och en Herrans låga!"

Åter höjde den unga flickan stämman, inspirerad, offer för en stämning som hon ej kunde förjaga. Den sjuka drogs med af hennes entusiasm, och de läste tillsammans med röster som darrade af sinnesrörelse.

"Så att ock mycket vatten ej förmår utsläcka kärleken, eller strömmar fördränka honom: om en ville gifva alla ägodelar i sine huse för kärleken så gulle det alltsammans intet!"

Den fremmande stannade. Men Luba fortsatte, sakta hviskande och med slutna ögon, afbrutet, med en ton, som om hon berättade något hemlighetsfullt och skönt:

"Jag sofver, men mitt hjärta vakar! där är min väns röst, hör han klappar! Låt opp, säger han, min kära, min syster, min fromma, ty mitt hufvud är fullt med dagg och mine lockar med nattens droppar!

"Jag hafver afklädt min kjortel, huru skulle jag åter kläda honom uppå? Jag hafver tvagit mina fötter, huru skulle jag besmitta dem igen?

"Min vän stack sin hand i låset och mitt lif darrade därvid.

"Då stod jag upp att jag skulle låta minom vän upp: mina händer drupo af mirrham, och mirrham lopp öfver min finger på stängseln åt låset.

"Och då jag minom vän upplåtit hade, var han borta, och sin väg gången.

"Då gick min själ ut efter hans ord.
Jag sökte honom men fann honom intet,
Jag ropade men han svarade mig intet."

Hon stannade. Den fremmande vågade ej säga ett ord.

Efter en liten tystnad hviskade den sjuka långsamt och klagande:

"Väktarene som omkring gå i stadenom de slog mig till sårs! Väktarena på murenom togo mig bort mitt hufvudkläde."

Åter var hon stilla en stund. Hennes ansigte rördes icke, hon såg ut som om hon sof. Men läpparne begynte dock ännu engång att röras, och hon läste upp, nu fullkomligt utan känsla, som i drömmen, men långsamt och tydligt:

"Jag besvär Eder, Jerusalems döttrar, finnen I min vän, så säger honom att jag af älskog krank ligger."

10.

NATTENS SKUGGOR.

Ingenting störde nu stillheten, man hörde i rummet bredvid klockans jemna pickande, det var allt

Den sjuka knappt andades, hon låg orörlig som en död.

Ännu en stund satt den fremmande och kämpade med sömnen, men den kom och slöt hennes undrande barnaögon igen.

Hon drömde. Hon tyckte det var hon sjelf som låg i sängen där, och modren som vakade. Och bakom modren stod den unga doktorn och såg sträng och allvarsam ut.

"Säg honom att jag af älskog krank ligger", hviskade hon, "jag liksom den heliga, såg honom..."

Men så försvann det alltsammans, blef töcken och dimmor och hon sjönk i lugn, drömlös sömn.

Någon timme förgick. Så kände hon smärta någonstädes i ryggen, och halfvaknade, hennes långa tjocka fläta hade tryckt henne där den låg mellan stolkarmen och hennes skuldror, och medan hon jemkade om den tyckte hon att hon hörde någon tala.

Hon öppnade sina ögon en liten smula och kisade mellan ögonhåren som likt tunga rullgardiner alltjemt ville falla ned igen,

Det lilla rummet var så svagt upplyst af nattlampan att hon först intet kune urskilja. Jo, der var fröken Donners säng, och där midt framför henne Kristusbilden.

Den unga flickan observerade att den sjuka med sina stora ögon ifrigt betraktade taflan och liksom talade till den. Hon såg åter hennes läppar röras och märkte att hon ibland höjde sina händer som till bön.

Efter en stunds förlopp tyckte hon sig urskilja orden. Hon lyssnade, anande att det var böner, en kristens bekännelse och samtal med sin frälsare.

"Du har sett min nöd — min strid har du betraktat, du vet hvarför jag lidit och blifvit straffad, och du har slagit mig för mina synders skull!

"Du har fört mig på smärtans väg, och nekat mig lifvets rosor, du har borttagit solen och kastat mig i mörker...

"Du har späkt mitt kött och kväft min världsliga själs begär, du har krossat mitt hjärta och slagit min kropp i bojor.

"Men — du har gifvit dig sjelf mig till tröst och till glädje, du har vändt straffet till salighet, och synden till välsignelse!

"Du har utkorat mig och valt mig till din brud, du har förvandlat törnena till kärlekens ljufvaste blomster, och väckt mig upp ur döden till saligt lif!

"Mina bojor trycka mig ej mer och min ande flyger på lätta vingar upp emot dig. Min kropp kan ej mer vålla mig så stor smärta, ty du har ju tagit mitt kors på dina skuldror!

"Hur länge har jag ej förgäfves sökt dig! Först i naturen! Jag älskade ju den! I träd och klippor, i blommor och himlens fåglar trodde jag mig finna budskap för min kärlek, jag trodde att det var det jordiska jag älskade, men ack! det var ju du som klappade på mitt hjärta fastän jag icke förstod dig, utan gick i min blindhet, vilse på vägen.

"Så sökte jag Dig i mina drömmar. Men mitt hjerta var orent och gaf en vrånbild af Dig. Ditt heliga ansigte tog i min syndiga fantasi en demons skepelse. Din bild vek och demonen stannade, han kvalde och plågade mig med sitt tal, med sina hädiska frestande ord. Det var mitt syndiga kött! Du klappade på mitt hjerta, men jag förkastade Dig, och därför tog han bostad i min själ och anfäktade mig — den onde.

"Hur länge har du ej förgäfves sökt mig! Minns du när den svåra tiden var då jag alltid med afsky vände mig ifrån dig hvar gång Du sände en varning till mitt hjärta? Ack! Jag var så full af jordisk äflan då och af stoftets uslaste böjelser! Minns du när jag förbannade Dig för att Du nekat mig hans kärlek, hans som jag i fåvitsk lust vändt mitt hjärta till? Minns Du hur jag rasade och vred mig, då Du tog honom bort?

"Du kallade mig, Du ropade, Du klappade och klappade, och jag slöt dörren allt hårdare till.

"Jag var djupt sjunken i lögnens och köttets och sjelfviskhetens mörker.

"Men — — Du slog mig, Du slog mig med ris som brände.

"Du slog mig med att taga ifrån mig allt. Min kärlek, min hälsa, min far, mitt hem, min lifslust, mitt mod.

"Men ack! Du gaf mig i stället allt! Du gaf mig Dig sjelf. Och nu känner jag Dig, lefver och andas Dig!

"Jag vet nu att allt var Du! All min sträfvan, mitt sökande, allt var Du! Och i Ditt sköna ansigte läser jag Din oändliga kärlek. Du ler, Du blickar full af förlåtelse, af stor nåd, af gränslös ömhet på mig! Nåväl, jag kommer, jag kommer i Din stora, välsignade famn! Omfamna mig! Jag kommer."

Hennes händer höjdes åter och föllo sedan sakta ned. Hennes ögon slöto sig och munnen log lycksaligt.

Så hörde den lilla fremmande åter hennes lugna andedrag, och insåg att hon sof.

Klockan slog tre. Den sjuka begynte att klaga högt. Lina kom, iklädd en mörk nattkostym, intassande med filtskor och en liten nattmössa knuten om sitt tjocka hår, hon bar ett handfat och ställde det på nattduksbordet.

Man skulle vända den sjuka och gifva henne friska lakan. Så började Lina att gnida hennes skuldror, samt att sakta smörja in ryggen med ljum olja.

Den fremmande gjorde icke stor nytta. Hon stod och suckade, var komlig och klumpig i sina rörelser, men såg ut att mena så väl att Lina med sitt vänligaste leende bad henne icke vara ledsen att det första gången gick så illa. Hon skulle nog snart få vanan om hon bara ville komma oftare.

"Vi börja alltid vårt svåraste klockan tre", hviskade Lina, "till tre går det utmärkt, då sofva vi, fantisera litet, göra vår andakt och ha riktigt trefligt, men efter tre kommer det prosaiska, då ska vi sköta oss, lilla fröken, och det är som ni ser, krångligt. Vänd kuddarne, svalka dem, och bulla upp dem riktigt. Så där ja. Tag den här! Seså. Släck nu spritlågan. Håll stadigt i! Men sakta, sakta. Sen får vi ro igen. Det är bra. Ja ja lilla Luba. Var tålig, som alltid lilla kära! Så mitt hjärtebarn, så, nu är det öfver! Nu har du bra! Sängen är ju sval på den sidan! Inte! Åh jo, den är sval: Och så sköna friska lakan! Här får du en drufva. Och ett litet glas vin till dropparne. Så min lilla tåliga engel! Det var rätt, lilla fröken."

Lina småpratade i ett, rörde sig ljudlöst som en ande, lyftade, gned, bar och vände, allt med en säkerhet, och ett lugn som värkade ytterst behagligt. Så smekte hon systemen, smickrade henne skämtsamt för hennes vackra buckliga hår, och kysste handen.

"Godnatt igen med er, små barn", sade hon, och ordnade rummet efter de manipulationer som hon nyss förehåft, "sof nu igen en smula! Snart kommer jag och gör upp eld! så trefligt ni nu ha det. Lilla fröken kan ju

gärna sluta ögonen för en liten stund, vi ha fått en droppe belladonna, och det gör godt, klockan fem kokar jag kaffe!"

Lina hasade ut igen; — efter henne i rummet blef där en liten svag doft af medicin och mysk. Hon hade en svaghet för mysk, lavendel och vissnade rosenblad, alla hennes askar och lådor voro inpregnerade af dessa parfymer, och af dem doftade hon sjelf. Hon kom ju också sällan ut i luften. Men hon var sjelfva renligheten och hela hennes väsen var harmoni och stilla, glad ro.

Det var en gammal jungfru med mycket af en god kvinnas gratie och behag om sig.

Man kunde ej se henne utan att känna det godt. Hennes milda leende var som en höstsols ljus, i det mörka rummet både lyste och värmden hon. Och när hon var borta blef där med ens både kyligare och mer mörkt.

11.

MOSTERS OGUDAKTIGHET.

Moster Thilda kom insusande i sjukrummet vid middagstid. Hon pustade som en flodhäst, fet var hon nu mer än förr, och andtäppan anfäktade henne ibland när föret var dåligt, och vägen uppför Mariegatsbacken alltför halkig och svår.

"Ligger du där, min lilla välsignade bleknos", sade hon och vaggade fram så stormande att skärmen höll på att falla öfver medikamentsbordet. "Tyst och tålig nu som alltid! Ett riktigt helgon till kristen martyr. Men, skall du inte opp nu, jag tycker du latas för mycket, hvasa? På tolfte året, det är en

lång lur, menar jag. Du har snart inte mycke kvar af fänriksåren, Luba, och ska' du gifta dig, så får du skynda på en smula, eljes blir du alldeles för genomluttrad, min unge, så du inte mer duger". Moster skrattade högt, tog fram en stor ny, otvättad näsduk, som ännu var styf och stärkt, snöt sig med brak och satte sig tungt och bullersamt i stolen.

Luba log, medlidsamt som ett förlåtande öfverjordiskt väsen skulle lett öfver ett barns klumpiga små sjelfsvåldigheter.

"Sitt moster", hviskade hon. "Hur mår morbror Mattias?"

"Åh tala inte om det, du vet ju att han är förkyld". Mosters stämma gick en terz högre upp i diskanten och fick en anstrykning af ynklighet. "Har du sett förkylda karlar? Nej, du har inte haft några män, du okunniga väsen. Jo, en man och en förkylning! Så skulle du se min Mattias. Han är en riktig sjöhjelte! Han är så rädd för döden hvar gång han nyser, och ömkar och vojkar sig så man kunde tro han är i skärseld! Han begagnar fotbad, och senapsplåster och kanfertslineament. Och han går och är gråtmild med två par strumpor, schal om halsen och omslag på magen. Det brinner en evig eld i hans rum så jag är rädd att stekas när jag sticker in näsan".

Luba smålog åter. "Farbror Mattias är gammal nu och har därför svårt att bära plågan, men med unga män är det väl ej så".

"Inte? Jaså, du håller på ungdomen! Kom då och se Olle och Klas när de ha frossan! Du vet att de alltid få frossan på dagen när de rucklat på natten, vet du det, sankta Lucia?"

Lubas leende blef en smula blekt. Moster tröttade henne.

"Olle har hufvudvärk", fortsatte moster obekymrad, "och då röker han för att bli fri. Han är så sjuk och så arg att ingen törs gå in utom jag. Han

spottar, och han svär, han jemrar sig och pustar. Naturligtvis är det lunginflammation eller nervfeber. Vet du hvad jag kurerar honom med, åh det är något grannt, kan du tro, jo med olja. Han slipper mig inte. Inte förr än jag fått i honom en kopp i kognak. Han skall ta bot där kan tog sot. Kecin i kognak, det är ett fint medikament, skall du veta, så kör jag honom ut i stan, och på afton bjuder jag Karin Lindström hem, flamman, du vet! Först det ena, så det andra. När jag fått honom stadgad så gifter jag dem".

Moster snusade omkring, med näsan lyftad, den lilla tjocka potatisknoppen rynkade hon som en mopps, och visade därvid sina ännu friska tänder.

"Här luktar ryskt", afbröt hon sig, "ryskt och instängt, kan man inte lufta litet?"

"Det är rökt", framandade Luba, "för vi vänta fremmande. Bibelförklaringen börjar straks på eftermiddagen, klockan half tre. Vill inte moster höra på, det skulle säkert göra moster godt".

Pastorskan skakade på hufvudet. "Nej min vän, jag har inte tid. Nej, jag är för gammal till sådant. Jag somnar när någonting är långt. Jag gråter när det är kort och basar bra på, då är jag i mitt esse, men när det inte blir någonting utan bara gnisslar som en dörr med osmorda gångjärn, då får jag ondt.

"Jag vill ha sådant som rör hjärtat. Lite helveto skadar inte, men det ska gå fort. Di får gärna svafla på, det behöfver min syndiga själ, men ack Herre Gud, jag är grå nu och tål så lite. Bibelförklaringarne — — — hur många är ni?"

Luba svarade icke. Hon hade fallit i sömn.

Moster reste sig, icke utan att affektera en viss försigtighet i sina rörelser. Hon gick ut, puttrande öfver sin ålder och sina andliga skröpligheter, men med en liten skälmsk min i ögonen som Lina uppfångade och gladdes åt.

"Vi ska ha hela föreningen här", sade hon, "pastor Lintunen och adjunkt Törmelä, och Olsonis kusin, och så alla fruntimren, en sekston, sjutton stycken".

"Mest gamla mamseller?" frågade moster.

"Nej, också några unga fruar, och alla pastorskorna, både äldre och yngre".

"Visst unga fruar med syndiga män och pastorskor med vilseledda söner, är det inte så?" gissade moster.

"Nååå. Dessutom ha vi flere officerare?"

"Hvad i himlens namn, officerare i sirapsföreningen?"

"Ja, tre stycken".

"Hvad ha de gjort för ondt?" Moster gjorde sina ögon så runda hon kunde.

"Hur menar moster, gjort? De ha ingenting gjort".

"Då förstår jag det inte. Sitter där officerare och sjunger med i BarnabASFöreningen?"

Lina var nära att bli otålig.

"Ja", svarade hon.

"Är di idioter då?" proponerade moster obarmhärtigt.

"De är nog som folket mest".

"Di måst' ha något som inte är riktigt", sade moster och knöt banden på sin bahytt, "jag tror inte folk — som inte ä' får — går och sjunger om liljor i sirap om de inte ha gjort något ondt först och så ångrar sig".

"Moster glömmar att moster sjelf var pietist engång", påminde Lina som alltjemt gnodde på theskedarne, "fast moster nu blifvit så... så...

"Stadgad", skrattade den gamla frun och tog sin räfskinnspejs på. "Ja, ja, det tycks ju som om jag skulle ha glömt. För mig var det ett hjärtas behof, min flicka, och det har jag så svårt att tro andra om. Saken är att jag på gamla dar blifvit misantropist eller hvad det heter. Jag tror inte på stadsfolks upprigtighet. När di leker och dansar, så tror jag dem, men inte när di sitter med prester och vojar sig i timtal. Jag tror det är för något annat, inte af behof. Men om du visar mig några uppriktiga, som värkligen ha rent uppsåt, som ha tron, och lofva som de lära, och alltid lefvat snyggt; några som inte ljugit, inte stulit, inte fört ett otuktigt lefverne, och inte gjort mordbrand, men *ändå*, af ren *kärlek till vår Herre*, dyrkar honom i andakt och uppriktigt, visar du mig några sådana bland sirapsföreningens medlemmar, då tror jag på dem, och ångrar mina fula ord".

Moster nickade, stack sina händer i ullvantarne och gick.

Lina hade snart allt i ordning för eftermiddagskaffet. Hon hade tänkt surprinera föreningen med en kopp kaffe och en liten hembakt kringla per man. Nu kunde de komma när de ville.

BARNABAS-FÖRENINGEN.

Dörrarne voro öppna mellan begge rummen, och stolar voro ställda i rader längs väggarne.

Det luktade starkt af det hackade granriset som madam hade köpt och strött kring kakelugnarne, eljes var det tungt och hett, och svårt att andas därinne. De många människorna i de små låga rummen fyllde luften med osunda ämnen och ljusen brunno sömnigt som om de icke orkade längre.

Man hade längesen druckit kaffet och hållit föredraget som räckt nära två timmar. Nu var det adjunkt Törmelä som läste.

Han hade ett papper i handen och satt framhukad och halfmumlade med straffande tonfall och någonting tyckmycket i rösten sina betraktelser öfver ett ställe hos Paulus hvars obegriplighet han starkt betonade.

Det var icke som om hans mening varit att förklara, utan att trassla till. Han surrade om en hörnsten, snafvade med tankarne, trefvade omkring utan att få reda på en utgång, petade i sitt vetandes eller sin okunnighets springor för att finna en strimma af ljus, men misslyckades. Så började han på nytt med sin hörnsten, tornade mot syndens lön, och fastnade slutligen så ohjelpligt att han fann för godt slå opp i föreningens sångbok för att få upp en bön.

När han slutat tog pastorn fatt och instämde en psalm.

Man sjöng af hjärtans grund. Ett par af damerna hade rätt vackra röster som voro i stånd att hålla en melodi, andra voro endera utan eller ock kunde de skrika bra på, men saknade gehör. De äldre pepo med, det gnisslade som

oftast, och tonerna läto som om de kommit från sönderblåsta, af stormen misshandlade metallrör, men alla de sjungande kunde orden, och det hjälpte.

Melodin var ursprungligen rytmisk men drogs ut så den blef som gummi elastikum. Ifrån att ha gått i dur, kom den så småningom alldeles ofrivilligt att sjunka ned i moll.

Intervallerna blefvo allt mer sväfvande och en af fruarne togs så af innehållet i nionde versen, att hon begynte gråta.

Men "Olsonis kusin" som hade bas tog upp den tionde med magt och völdighet. Han hade en riktig operaröst, tremulerade starkt och ansågs därför att sjunga med otroligt mycken känsla. Det var som om oset, instängdheten, granrislukten och doften af rökelsen, medicinet och de många människorna, som om allt detta bidragit att göra hans stämma ännu mer kraftig, stor och substansiel än eljes.

Och han sjöng så det genljöd i det lilla, heta rummet, sjöng som hade det gällt att väcka döda.

Snart hade han så eldat upp de andra att löjtnant Alleander som eljes aldrig öppnade sin mun, föll i och lät höra en egendomlig gäll sopran som pep oktaven högre.

Alleander var alldeles inspirerad. Hans ögon glänste, hans bleka kinder flammade upp och hans långa flottiga hår föll honom nedåt ryggen när han höjde hakan och sänkte nacken, med munnen vidöppen.

Han hade varit vid de indelta, hade tagit afsked för några oregelbundenheter i tjensten och skulle nu bli målare... möjligtvis kyrkomålare.

Vid tolfte versen sjöngo alla med. Nu kunde de melodin och det gick bra att få ut de höga tonerna. Till och med den sjuka blef gripen af samma stämning, hon höjde sin vibrerande röst och satt i med en verv och ifver som man inte skulle kunnat tilltro henne.

Hon berusade sig i detta, pulsarne började brinna, hjärtat slog häftigare. Hon ville ha mera hänryckning, mer syndabekännelse, flere böner. Mer trötta hennes kropp, det var att mer lifva hennes ande. Mer predikan, mer ekstas, mer hängifvande till detta sköna mystiska.

Det var en vällust, åh! Om de aldrig ville sluta! Bara mer och mer.

De skulle bara gå på, dag och natt, dessa hennes kära, hennes bröder och systrar. Hon ville dö inunder detta.... plågad, men salig, med hjärnan omtöcknad af ljud, nerverna ansträngda så de hotade att springa sönder som de alltför hårdt tillspända strängarne på en kantele; hon ville dö från denna jemmerliga jordiska kropp, men med anden sväfvande uppåt under dessa toner som vaggade den, dref den, jagade den, uppåt, uppåt mot saligheten.

Så hon var lycklig nu, älskad och beundrad af denna lilla församling! Hon var ju deras egen, deras stolthet och ära, deras martyrs, deras helgon, det lefvande exemplet på andens magt i de svaga.

Hon låg sjungande och såg på dem alla, som hade de varit englar.

Hur skämdes hon icke nu att hon förr — när hon första gången såg dem — tyckte de voro så löjliga.

Nu voro de alla sublimes, höga i deras enkelhet och ringhet, stora i all deras litenhet.

Den stackars fru Aianius som blifvit öfvergifven af sin man, och hennes syster Lina Langfelt, de voro ju så luttrade nu, de forna världsdockorna, och

alls ej mer koketta.... bara svart och utan kragar, inga lockar eller andra grannlåter... de voro begge fanatiskt troende, blott fördömande när det gällde det onda. Luba förstod dem nu... ack! hon kunde läsa i deras hjärtan.

Och fattigvårdsinspektorn därborta i hörnet, hur hade hon ej förr funnit honom affekterad, skenhelig och otäck med sin i bugter gående, ormlika otroligt långa kropp och det sockersöta eviga leendet... nu fann hon honom utmärkt, och hans kristligt poetiska fraser trodde hon på.

Ja, hon var lycklig. Dessa bröder och systrar, de fyllde hennes lif med en här af andaktsstunder, de gåfvo hennes sjukdom en sublim betydelse, de voro hennes egen helighets ram, liksom ock hennes trogna publikum — hennes allt i allom.

Man sjöng på adertonde versen. Under chörens accompagnement hviskade och halfsjöng Luba med egna ord en ekstasisk hymn till sin Kristusbild.

Hon höll armarne uppsträckta, med lågande ögon betraktade hon den för henne lefvande vännen, och hon tyckte sig se hans läppar le emot sig.

Men borta i det andra rummet, bakom dörren satt Lina, nästan afsvimmad af trötthet. Hon hade nu i timal haft dem alla framför sig, och hört deras sång, sett deras egendomliga eksaltationer.

Ett par af fruarne greto, där borta i hörnet. Den yngsta i hela församlingen, en ung bleksotsaktig flicka af adlig familj hvars far nyligen gift sig med deras piga, och som kort förut blifvit intagen i föreningen, hade sjunkit ned på knä och sjöng, på en difererande melodi alltjemt samma ord, utan variation, och uttalade med en ångest som gaf dem en sällsam betydelse:

"O Herre gif, o Herre gif — gif, o".

Och en annan, en stackars äldre enka med hela huset fullt af sjuka barn, satt längst bort och drog efter andan i det kvafva, heta rummet.

Hon var så trött så hon nästan vacklade i stolen, men hon sjöng ändå, — endast att hon ibland, utan att någon märkte det, afbröt sig med ett hysteriskt undertryckt skratt, hvarefter hon tog upp psalmens melodi igen, och fortsatte sången.

Det hade kommit in någon som stod borta vid dörren i Linas rum, men ingen observerade honom, man sjöng alltjemt.

Nu försökte Luba att anstränga sig till det yttersta och sätta sig upp i sängen för att komma sin bild närmare.

Men hon kunde icke.

Det var för mycket. Ansträngningen betog henne, det var som om en hammare slagit henne för pannan, och hon föll tungt tillbaka på kudden.

Hon sjöng ej mer, hon gret efter psalmens melodi som småningom förvandlades till ett slags sällsamt tjut, och när nu tjugonde och sista versen stämdes upp, var det så föga harmoni i denna sång att man kunnat tro det var en flock sjuka, men icke några fromma, välmenande men enfaldiga sanningssökande som uppstämt den.

Men — de ansågo sig vara heliga, ensamt heliga och utkorade. De bekände sin synd, men blott till det yttre.

Endast de hade helgelsens privilegium. Alla utanför stående voro enligt deras mening förkastade och utom nåden.

Det fanns ingen ibland dem som icke i samma ögonblick på god tro skulle fördömt alla olika troende, och i sin egen rättfärdighets hägn stenkastat hvar och en som sökte andra former för sin andakt än de sjelfva.

Inför sig sjelfva som inför världen ville de vara fläckfria, och det var deras stolthet.

Nu slutade sången.

Man sjönk på knä, endas Törmelä stod upprätt för att tala:

"Mina älskade systrar och kärälskeliga bröder!"

13.

ÅTERSEENDET.

Det steg en man fram i det yttre rummet där han stått en stund vid dörren och lyssnat.

Han gick häftigt bort till kakelugnen, öppnade luckor och spjell, och skyndade därpå till dörren som han slog på vid gafvel så den friska luften från förstugan fritt spolade in.

Så drog han ett djupt andedrag och stannade ett ögonblick.

I det inre rummet hade man fallit på knä, och under gråt och suckar bådo nu alla.... medan borta i sitt hörn den stackars enkan satt och skrattade hysteriskt mellan sina snyftningar.

Den nykomne gick in, klef dristigt mellan bänkar och stolar, och lotsande sig fram genom ett virrvarr af knäböjande kvinnors klädningar ställde han sig bred och stadig midt på golfvet.

Stum såg han sig omkring på församlingen, med pannan i tjocka rynkor, urståndsatt att säga ett ord.

Ändtligen fick han ögonen på Luba. Han fikserade henne där hon, störd i sin krampaktiga gråt, blek och skrämd stirrade på honom ifrån sin säng, hvars hvita monterings låg omkring henne som en svepning.

Han fick ändtligen fram ett ord, en slags hälsning. Men hans bröst häfde sig under ansträngningen att synas lugn, och rösten darrade.

"Ja, nu är jag här", sade han, "och har observerat er en kvart eller så. Är det här ett sjukrum, ett sjukrum, dit man kallat en läkare. Ja, jag är inte den rätta, nej det är jag inte, men är sänd i hans ställe. Er egen läkare är bortrest och bad mig att under hans bortavaro se om er. Jag lofvade honom att gå till er redan i kväll. Jag kommer, och hvad får jag se?

"Förstår ni inte att ni döden henne med det här? Döden henne men gören henne galen först... Se hur hon ser ut, febern har gripit henne, hon kämpar med yrseln! Om jag gjorde rätt anklagade jag er, ni vettlöse, giftandande hycklare".

Ingen sade ett ord. Skrämda blickar voro fästade på den brede mannen, hvars själfbeherrskning tagit makten af honom; endast en snyftning afbröt tystnaden, den kom ifrån den hysteriska frun borta i hörnet.

Doktor Collin stod där, reslig och stor, hans kinder flammade, hans eljes lugna blickar foro nu kring rummet och sågo olycksbådande än på den ena än på den andra.

"Om jag gjorde rätt". Luba slöt sina ögon. Det var som om hon sett en fasaväckande syn, hon bleknade plötsligen, hennes läppar pressades tätt tillsammans, som vid en svimning.

Han såg det. Kände han i detta ögonblick att hans tillvägagående varit brutalt? Var det något annat som rörde sig inom honom?

Hans pannas tjocka rynkor jemnade sig, ådrorna, som nyss svullnat upp och syntes höja sig blå om tinningarne på honom sågo snart ut som förr, endast darrningen i hans röst tydde på att hans sinnesrörelse ännu var liflig då han till det i rummet församlade sällskapet ropade sitt:

"Ut, jag ber er, ut, det är på hög tid om här icke skall ske en olycka!"

De stego upp, smögo ut, några bäfvande, skygga, suckande, andra mörka, hotfulla, med dolska blickar på läkarn. Han var ju den personifierade fienden, helvetesfursten sjelf!

I en flock smögo de ned för Mariegatsbackan, himlande sig, bannande, gripna af skräck.

Och innan en minut var förbi, hade dörren slutit sig om den sista, och systrarne voro ensama kvar med den som i deras lilla hem nyss vållat en så stor förskräckelse.

Luba låg i en slags svimning och Lina stod darrande och till intet gjord bakom den man som i så många år varit hennes tankars föremål, och hennes hemliga längtans mål.

Orörlig betraktade han den sjuka, utan att räcka en hand till hennes hjälp.

Slutligen tog han lampan, närmade den till hennes ansigte, och examinerade noga.

Efter ett ögonblicks analys ställde han lampan tillbaka, gick till en stol, satte sig tungt i den och lutade sitt hufvud i händerna som om han gret.

Det var länge alldeles stilla i rummet. Lina gick till sin syster, gned henne, vände på henne, gaf henne något att lukta.

Den sjukas medvetslöshet tycktes upphöra, man hörde henne blott nu och då snyfta sakta.

Lina gjorde icke en min som skulle tillkännagifvit någon som helst känsla, hon begynte på sitt stilla vis att jomka om stolarne, att ordna och rätta på allt, men hon tordes ej se på honom som satt där, äntligen lugn efter sitt passionerade utbrott, äntligen stilla och fattad.

"Jag har burit mig åt som en skolpojke", utlät han sig småningom, "men så var det också att bli galen åt af ilska. Talar jag med ett förnuftigt väsen när jag talar till dig, Lina, eller — eller har du blifvit smittad af de där?"

Lina svarade icke. Hon såg på honom, — hennes kloka, vänliga blick från fordom var nu glanslös och trött, men hade samma pålitliga, fasta uttryck som förr.

Han tog henne vid handen och de gingo ut i det andra rummet.

"Förstår du att de döda henne? All sinnesrörelse skadar henne, och dessa förbannade läsare uppamma just en hop sjukliga känslor som än mer enervera och fördärfva henne.

"Hvad är det hon har? Neuralgi, anemi, nervförlamning, hvad namn du så vill ge det. Följder af — dålig uppfostran, rent ut sagt. Flickan är hysterisk och pietisterna göra allt sitt till för att drifva det återstående vettet af henne".

Lina såg ned. Hon trodde blindt allt hvad han sade. Det var nog så, bara hon förstått det förut, för länge sen, då det ännu var i sin första början.

"Herre Gud, Lina", fortsatte Collin, "hvad är det allt för slag du varit med till! Jag kan gå i flinta när jag tänker på hvad jag sett här denna olycksaliga aftonstund. Kom sätt dig, låt oss tala ut engång. Det är långa och många år som gått sen vi två sist talades vid. Minns du den där aftonen, säg?"

Linas kinder blefvo röda, men hon svarade icke. Det var ju så länge, länge sen... hur kunde hon väl minnas det?

Hennes hjärta darrade... hvad skulle han väl säga härnäst.

Efter en stund återtog doktorn samtalets förlorade tråd:

"Ja, vi ä' nu gamla, och allt är annorlunda. Jag har blifvit er läkare och har rätt till ditt förtroende. Nu blir det lätt för dig, — du kan gärna vara uppriktig — ty jag måste få höra allt, från början till slut. Hur har ni kommit in i allt detta, säg?"

Lina såg upp — frågande, liksom väntade hon ännu något, innan hon ville tala.

"Ja var trygg du", sade doktorn, "jag är förlofvad karl nu, — allt är som det skall, — tala bara!"

14.

FÖRLOFVAD KARL.

Lina satte sig på kanten af stolen, doktorn tog plats i soffan. Hon hade i denna stund någonting af skolflicka öfver sig, hennes vanliga lugn hade icke öfvergifvit henne, men hon kände sig som värnlös gentemot det öde som i denne mans skepnad nu satt framför henne och väntade.

Förlofvad karl!

Ja, naturligtvis! Han var ju icke så gammal, och såg riktigt bra ut ännu i sina stora polisonger som gåfvo ansigtet bättre proportioner och gömde den alltför breda framstående underkäken.

Förlofvad karl!

Tänk hvad hon måste vara lycklig, hon som skulle ha honom! Att vara älskad af en sådan man, att få följa honom, att få göra lifvet så behagligt som möjligt för en sådan god och ädel människa! Tänk hvad hon var lycklig, hon som han valt.

Säkert var det en utmärkt person, någon skön, begåfvad kvinna, en som hon, stackars Lina, skulle se upp till, som till en sagoprinsessa.

Naturligtvis var det en ung, älskvärd flicka. Lina tyckte nästan att hon såg henne stå emellan dem, en elegant världsdam, i vackra dyrbara kläder, med ett fulländadt sätt att vara, på engång anspråkslöst och stolt.

Förlofvad karl!

"Först måste jag fråga dig, kära Lina", började doktorn, "vill du vara min vän? Nu — sen tiden skiljt oss, går det kanske bättre. Vill du ha förtroende för mig?"

Lina försäkrade att hon ville, och hennes ansigtes vackra uttryck illustrerade hennes ord.

"Du vet att Lundén blifvit sjuk, och att han rest till sin syster på landet. — — — Jag har fått hans patienter. Därför kom jag hit i dag. Det var en krånglig entré jag gjorde, men jag hoppas att jag lemnar er i bättre skick än jag emottagit er. Tror du fröken Luba vill ha mig till husläkare efter det här?"

Lina betänkte sig, hon visste det ej.

"Hon ser bra ut ännu", fortsatte doktorn, "hur gammal är hon?"

"Trettiotre".

"Och samma starkt erotiska temperament? Naturligtvis, jag såg med hvilken min hon sträckte armarne mot bilden framför sig. Den gesten var tydlig".

Lina såg förundrad ut.

"Det är ju en Kristusbild".

"Mycket bra. Hvad skulle det vara? Hon skall ett föremål ha.

"Fy doktor! Ar ni verkligen en sådan gudsförnekare?"

Doktorn såg henne in i ögonen.

"Nej min vän, jag har min Gud som jag tror på".

"Är det vetenskapen?"

"Nej, så enfaldig är jag icke. Min vetenskap har intet med min tro att göra. Jag har en tro, men den talar jag inte om, och för inte på tungan, men jag lefver efter den, så godt jag förmår. Den är för mig, inte för andra".

"Är den sann så vore det bättre — för de *andras skull* — att bekänna den, än att dölja den".

"Vill inte andra tro för annat än att jag tror, så är deras tro ej så mycket värd att vår Herre icke kan ha råd att kasta den i skräpkorgen. Folk af min sort anse det vanligen vara en svaghet att öfverhufvudtaget ha en religiös öfvertygelse, eller att ha behof af någon sorts Gud. Jag är inte af den åsigten. Jag tror att religion gör stark. Man får en slags hut i kroppen, och pligtkänslan skärpes märkvärdigt.

"Men nu, Lina, såg mig om henne där. Är hennes religion en maskeraddrägt, eller är den ren fanatism?"

Lina beskref hur den uppkommit, berättade alltsammans från början, hur Luba första gången insjuknat kort efter det hon hört om doktors frieri, hon omtalade att systemen troligen älskat honom, och — — hur hennes misstag tagit på henne och bragt henne i ett tillstånd af häftig förtviflan som urartat — till hvad det sednare blef.

Doktorn åhörde henne med största uppmärksamhet. Lina som så småningom öfvervunnit sin skygghet talade nu om allt detta som om hon berättat en gammal saga, hon såg sakerna an på sitt eget vis, lade öfver det hela ett försonande skimmer, och gaf allt ett rörande och vackert tycke som gjorde ett stort intryck på doktorn.

Ibland afbröt hon sig för att gå och se på den sjuka som alltjemt sof. Sedan återkom hon till sin plats, satte sig stilla, och med denna egna grace som icke minskats ehuru ungdomen längesen flytt, fortsatte hon att göra reda för den tid som varit och de yttre händelser som bidragit till att föra dem till den punkt där de nu stodo.

"Och Lina — är du lycklig i allt detta, du som blef skapad till annat, och icke som hon har ett surrogat, är du lycklig?"

Hon svarade icke straks. Hon gick åter in att se om systemen.

Doktorn såg efter henne. Han skulle icke mer kunnat älska henne, men den känsla hon nu ingaf honom var likväl så kraftig att han insåg att hon skulle komma att utöfva ett visst inflytande på honom.

Så kom hon tillbaka. "Jag tror inte att jag skulle kunna vara lycklig", sade hon, "om jag icke hade något att göra. Jag är så ovan vid stora vyer, jag är nöjd med litet. Att kunna göra sin pligt, det är att vara lycklig. Om jag nu till exempel gått ifrån allt det här, och sökt mitt eget bästa, jag menar hvad jag tyckte var bäst för det här inom mig, för mitt hjärta — ja, så skulle jag kanske inte blifvit lycklig. Det skulle alltid ha gnagat mig att jag försummat min pligt."

"Kristen!" mumlade doktorn. "Det är de kristnas försakelselära. Den är stor, men — onaturlig".

"Människorna äro så olika", sade Lina, "det skulle egentligen finnas flere slags morallagar. Eller skulle de tolkas olika. För mig blef lagen strängt tolkad. Jag tror, att om mamma fått uppfostra Luba, hade hon blifvit en pligtmänniska som jag, fast med större kamp, förstås. Som hon nu är, måste hon ge sig hän i en känsla, alldeles uteslutande. Hon är ju eksentrisk. Med syster Anna är det något annat. Hon är en upprorisk natur. Hon fann tidigt att allt i lifvet var annorlunda än hon ville ha det. Hon hatade vårt beroende under pappa, och hölls hemma bara för att hon inte hade klart för sig att hon kunde ha någon utväg att komma ut Och inte brydde hon sig just synnerligen om andra män heller. Hon skulle kanske ha kunnat älska, om hon fått någon riktigt utmärkt person, en sträng, rättskaffens idealmänniska som aldrig vikit af från pligtens väg. Och då — — ja, jag tror hon då skulle

ha kunnat bli kär, och en utmärkt hustru och mor. Men — det passade inte. Dem hon kunde ha önskat sig, de gingo förbi. Och de som kommo, dem förbigick hon".

"Och nu?"

"Hon förestår huset hos baron Örns på Irringe, har det godt, är nöjd, styr om allt som sjelfhärskarinna, frun är ju så förnäm, hon bryr sig inte om något. Och en utmärkt lön har Anna. Hon sänder oss ofta pengar".

De voro en stund tysta.

"Du känner min lilla brud", afbröt slutligen doktorn, "är hon inte en söt flicka?"

Lina stirrade upp. Nej, hon kände henne visst icke. Hans brud — ack nej! Hon hade aldrig sett hans brud. Hvar var hon? Hvem var hon?

"Hon var ju här nyss en natt", sade doktorn, "och vakade för Luba. Det är lilla Ida Sten, en slägting till mig. Ser du, kära Lina, det är inte godt att mannen är allena. Vi ä' ena skröpliga kärl, vi också. Jag är inte någon engel, och hör inte till de såkallade dygdiga, men jag tycker å andra sidan inte om att göra någon ondt. Och jag anser att äktenskapet är den sundaste form för ett förhållande mellan man och kvinna. Jag har inte förr kunnat besluta mig, men nu är jag mogen. Den jag en gång tyckte om — nåja, det var i våra fänriksår, — den 'gick förbi' som du uttrycker dig! Och lilla Ida är en riktigt rar flicka, hon tar mig sådan jag är. Och hon kunde få en sänre. Lofvar du att hålla af henne?"

"Älskar ni henne således?" stammade Lina, nästan ohörbart.

"Älskar, åhja, jag tror nog jag skall kunna älska henne, aen hon är så ung ännu! Hon är snäll, en präktig flicka lite barnslig, men snäll. Och så, hon är

af god familj, och har som jag tror — förlåt mig kära Lina, bra fysik. Jag menar att hon är frisk. Tror du inte det?"

"Älskar hon er?" frågade Lina, alltjemt lika sakta.

"Jovisst, jo! Det vill säga, hon kan inte känna mig ännu. Men när jag fått göra henne bekant med mig, så. Jag är alldeles säker på hon blir en bra hustru".

Doktorn tog sin hatt, bad så vackert om förlåtesle för sitt brutala uppträdande mot pietisterna, lofvade återkomma om någon dag, och gick.

Linas hjärta var fullt. Aldrig hade hon trott att allt detta skulle göra sådant intryck på henne.

I tolf år hade hon ju tänkt på honom som på en kär död — — — nu var han lefvande, och tillhörde en annan.

Det var ju det naturligaste i världen, hon hade gått ut ur lifvet nästan, var som en gammal klosterjungfru, och han lefde ute i världen. Hur kunde det röra henne hvad han gjorde — om han skulle gifta sig eller ej.

Naturligtvis skulle han gifta sig. Hvarför hade han ej gjort det längesen, där ute, borta där han uppehållit sig så länge? Hvarför kom han just hem och gjorde det?

Och så, hvarför just med henne; detta obetydliga barn som stått där vid dörren, och med skrämnda ögon tittat omkring sig som om hon kommit in i ett fängelse? Hvarför just med henne, detta lilla väsen med de osäkra rörelserna, och som burit sig så klumpigt åt när hon skulle hjälpa Lina.

Bara det inte varit med henne. Det sved Lina i hjärtat. Det tog ondt som om en het tång gripit ett fast tag hennes innersta och bränt sår på sår

därinne.

Bara det inte varit den lilla, fula.

Lina gick och hjälpte Luba som vaknade och gret. Hon var förtviflad öfver doktors uppträdande, och fruktade hvad föreningen skulle säga om allt detta. Lina tröstade, och jemkade, det nästan gjorde henne godt att höra systemn fara ut om doktorn.

Hon tänkte om och om på samtalet med Collin. Det var en svår natt. De mest olikartade känslor, så ovana för hennes fromma, undergifna sinne, stredo om herraväldet inom henne, hon fick ingen bugt med sig sjelf, det plågade henne och kvalde henne, hon kände sig så olycklig som aldrig förr.

Äntligen fram mot morgonen kom det ro öfver den sjuka. Äfven Lina satt trött och slumrade i stolen vid sängen.

Fram på dagen gick det bättre. Det var ju afgjort, han skulle gifta sig. Och det var bra att han valt en snäll och anspråkslös liten flicka. Lina kom att tänka på att en stolt, högmodig skönhet kanhända hade varit mycket värre.

När allt togs med i betraktande var det bra att han fått lilla Ida Sten.

Ja, hon skulle säkert engång göra honom lycklig.

Och midt i sina arbeten, under alla sina göromål hade Lina blott honom för sig. Och det susade henne i öronen, tutade som med trumpeter, pinade henne i hjärtat, till och med nu när hon intalat sig förnuft, dessa hans ord: förlofvad karl.

Och hon skulle lett däråt som åt en orimlighet om någon för några dar sen sagt henne att det skulle plåga henne så, att hon skulle ta så djupt

intryck af detta.

Hon grubblade, funderade, resonnerade och öfvertalade sig sjelf allt möjligt förnuft.

Det stod ändå kvar, orubbligt, detta ena. Hvar hon vände sig, om hon gick eller kom gick det med henne, eller kom det efter henne, och när hon i skymningen gick ut för att få en smula luft, slog det emot henne, rakt i ansigtet med snöslag och isiga vindar:

Förlofvad karl, förlofvad karl!

15.

HAN KOMMER.

Slasket på gatorna gick en ända upp till smalbenen när man skulle från den ena trottoaren till den andra, och på endel ställen var det så djupt att botten tycktes liksom försvinna under stegen.

Det var våren som kom...

För en månad sen hade man varit tvungen att göra tunnlar genom snön ut från husen och till gatorna. Nu hade solen gifvit drifvorna fart, de skyndade sig hvad de kunde, gatuhållningsgubbarne hjälpte till, men, det som var kvar var så oregerligt, det ville inte i väg.

Under snösmörjan var ännu en tjock isskorpa. Här och där var den sprucken i fogningar och bildade djupa hål och gropar som för både

hästar och folk voro värkliga fällor och gärna kunde gjort tjänst som varggropar.

Folk gick och traskade i smörjan som om de trampat i nysstjärnad smör. Det kluckade dem om fötterna, stod om dem som kaskader vid hvarje steg, slog upp mot benkläder och kjolar, lade sig tyngande på fållarne, vätte och dröp.

Från takrännorna åkte nu och då ett lossnadt snötäcke ned mot trottoaren, rutschade blikstsnabbt öfverända och klatschade ned i backen med ett brak som hade det varit glas alltsammans.

Det sjöd öfver allt, sakta och försigtigt gick våren framåt, ty ännu var iskostymen alldeles för solid, men man kunde märka att det snart skulle bli fart i det hela, solen sken blid, och sparfvarne hoppade förväntningsfulla.

En frisk, ren luft strömmade fram från Sandviksfjärden, för saltig och blid genom Boulevardens gatlängd, skvallrade om råkan borta vid Gråharabåk och lade sig att hvila bland de vackra träden i Gamla kyrkogården.

På backen vid kampen syntes en liten flock komma gående, gatan var eljes som vanligt rätt tom, och man kunde därför dess tydligare observera dem som besökte den.

De gingo en om en och följde alla tätt i hälarne på den som gick först.

De voro alla kvinnor, utom han som gick i spetsen.

Alla voro de ungefär lika klädda, i svarta veckrika klädningar, enkla kappor och pelsar, små hattskrollor på sina hufvuden, och svarta flor. Ingen hade något kulört på sig icke så mycket som en duk.

De buro i händerna små inbundna böcker; några med knäppen af metall, andra simplare.

Deras långa kjolar togo vid hvarje steg i gatan, doppade i snöslagget, slogo dem om benen, drogo med sig slask och smörja utan att deras ägarinnor märkte det.

Han som förde an var en prelat. En stor figur, bredakslad, med lemmar som en atlet, kraftfull och tung, ännu helt ung. Dertill ett vackert manligt ansigte, godmodigt och friskt.

Han bar en lång gammalmodig sjubbskinnspejs, pelsmössa och öfverstöflar. Pelsen fladdrade, mössan satt en smula i nacken, stöflarne klaskade, man kunde under pelsen se hans rock och den hvita tvåklufna kraglappen som sakta flägtade för hvarje af hans steg.

Om eftertruppens fysionomier kunde man föga döma, dolda som de voro af floren, — men presten såg ut som sjelfva hälsan. Hans fasta kinder skeno af välmåga och hans ögon hade en klarblå färg.

Det såg ut, där han kom med väldiga steg plaskande ned för backen, som om det varit honom temligen likgiltigt om damerna kunde hålla takt med honom eller ej.

Sviten tycktes honom nästan nog likgiltig. När någon bakom honom tilltalade honom, svarade han utan att vända sig om. Han tycktes blott tänka på att komma fram.

Men desto mer tänkte den lilla eftertruppen på honom. Under slöjorna brännande hängifna blickar, med svärmiska ögon såg man på pastor Lämnenens breda rygg, och hvar och en af de elfva damernas hållning bar

en så tydlig prägel af underdånighet och tillgifvenhet för honom framför dem, att det icke kunde ha missförståtts af en iakttagare.

De följde honom alltid, från morgon och till middag från middag och till kväll.

Han hade varit i staden några veckor, sänd af Domkapitlet att tjenstgöra för gamle Mattias Ljung som var slagrörd och sjuk.

Och så passade han på, predikade prof, gjorde stormande lycka, slog de andre mera meriterade ur brädet, och hade nu, — obekant och obetydlig som han var — alla chancer.

Han hade gjort lycka! Och som alltid när en berömdhet skapas voro genast en hop damer till hands, som månarna kring en planet, svärmade omkring honom, skeno med hans sken, värmdes af hans värme, sögo sig fast som sommarflugor på en häst, dyrkade och "gingo opp" i den nye.

Han fick fort sin klick färdig. Gamla genralskan Utter afsade sig redan första söndagen världen, d.v.s. sin man, sina barn, sitt hus, sin släkt, sin umgängeskrets, sina sidenklädningar, och sitt eleganta ekipage.

Hon åkte aldrig mer, gick bara till fots i sin fordna fattigklädning, den som förr endast satts på då hon som medlem af Fruntimmersföreningen gjorde de nödvändiga barmhertighetsbesöken med flygskrifter och böcker i fattigkvarteren.

Och nu gick hon upp i bara "gudsfruktan", blef utom sig af hänryckning för hvarje af pastorns ord, gret så hon var färdig att flyta bort när han predikade och hade dessemellan den varmaste omtanke för hans person.

Häradshöfdingskan Gröning, den högmodiga och dryga världsmenniskan med sina tre fåfänga döttrar var lika upptagen. Döttrarne togo ej mer timmar

i sång och rörde aldrig pianots tangenter; de voro så ängsliga för synden att de aldrig gjorde någonting annat än läste betraktelser, kurtiserade pastor Lämnenen, eller suckade vid sina stickstrumpor. Båda frökne Gelén som också förr varit förhårdade, hade omvändt sig, och trodde.

De beundrade pastorn som konstkännare beundra en antik staty. Anna hade försett sig på hans stora hvita händer, Hanna älskade hans buskiga Johannes döparaktiga skägg. De råkade i hänryckning då de fingo tillfälle att tala om honom, och när den unga öfvergifna fru Aianius och hennes syster som lemnat Barnabasföreningen för Lämnenens skull och egnat sin kult till den nykomne, blandade sina röster med deras, blef det en underbar enhet och harmoni i denna lofsång.

Den unga frun tyckte hans ögon voro så himmelska. Hon älskade himmelska ögon, ack! hennes mans hade ju varit så innerligen jordiska! Han nästan sjöng när han talade, Jyväskylä accenten fann hon vara den vackraste af alla accenter, och hon gick alltid och åhörde honom, på aftonsånger som på högmessor, tillochmed då han predikade finska, och det fast hon ej förstod ett ord af sjelfva språket.

Ack! hon visste ju ändå så godt hvad han menade.

Fröken Langfelt fann honom vackrast när han från predikstolen sträckte ut armarne och talade evangeliets ord.

Men de andra voro stumma — för dem var det andliga öfvervägande. De älskade i honom förkunnarn af ordet, manarn till tro, själasörjarn.

Men alla, hvar enda en hade föresats sig att *han* skulle ha pastoratet, om det så skulle kosta deras sista skilling, deras allra sista blodsdroppe.

Man kom in på Esplanadgatan, gick öfver Salutorget förbi Kejsarinnans obelisk, passerade Högvakten och gick upp åt Mariegatan, vek af vid Margelins hörn och slank in i gården där systrarne Donner bodde.

I tamburn voro elfva par händer redo att hjälpa pelsen af pastorn, medan tvenne af de yngsta gjorde min af att böja sig ned till öfverstöflarne hvilka dock med en kraftig rörelse af pastorns ben slängdes af, och föllo ned på golfvat där de så i timal sednare lågo och läkte.

Inne hos den sjuka voro de nykomne väntade. Barnabasföreningen som aldrig återkommit var skingrad under vintern, pastor Lämnenen hade samlat omkring sig några af spillrorna, och man skulle i afton, just doktor Collins bröllopsafton, ha bönemöte hos fröken Donner som förresten nu på våren kände sig betydligt bättre. Ty Collin hade med ifver åtagit sig sitt kall som läkare hos fröken Donner, hade börjat med början och vakade strängt öfver att hon "lefde ordentligt." Bad och gnidningar hade blifvit använda hela vintern, och medikamenter fick hon numera föga.

Hans förhoppningar gäckades dock en tid, men som sagt, nu de sista veckorna såg hon ut som en annan människa. Isynnerhet märkbart var det i afton.

Pastor Lämnenen som först nästan motvilligt lät sig föras till "den heliga" på besök, blef högst frapperad af henne redan från början.

Hon intog honom genast, hennes varma religiositet, så fanatisk den var, gjorde stort intryck på honom, och han hade aldrig förr, hvarken under sin korta studenttid, eller sednare på bondlandet påträffat något dylikt.

Snart nog funno de hvarandra. Icke att någondera skulle uttalt sig i ord.

Hon tog honom icke som han var utan lät sin fantasi omskapa honom till en storhet, en genial ordförkunnare. Hon såg ej i honom landspresten, som genom en nyck af modet med ens blifvit upphöjd till hufvudstadens fasionablaste predikant, utan hon tyckte sig i honom finna den verkliga profeten, gudsmannen, sjelfva fullkomligheten, dygden personifierad.

Hans fysiska kraft, hans talareentusiasm hänförde henne. Han var för henne en apostel, men en apostel som kommit till för henne, för att ge hennes lif innehåll, hennes tro än mer stadga, hennes hjärta tusen nya heliga känslor.

Nu trädde han in i rummet, allvarlig, rörd som hade han gått in i en kyrka. Han hälsade aktningsfullt på Lina, men på Luba blott med en lång blick.

"Systrarne" satte sig, öppnade sina böcker och slöto dem igen. Pastorn stod en stund stilla själsfrånvarande, alldeles distraherad, med ögonen fastade någonstädes framför sig. Man observerade honom noga, allas blickar voro riktade på honom utan att han gaf akt därpå.

Det var alldeles tyst i rummet. Damerna sutto utanför skärmen, och pastorn tog plats närmare den sjukas säng, straks bredvid den.

Alla böjde sig ned, hukade med hufvudena och dolde ansigtena i händerna.

Pastorn föll på knä, och mumlade en stund sakta. Han såg med sina klara, ljusblå ögon på kristusbilden, försökte lägga i sin blick all möjlig innerlighet och tycktes bedja.

Så såg han på Luba som låg där i sin fina, hvita morgondrägt, blek och genomskinlig, lika förändligad som han tycktes materiel.

Hans rödbruna ansigte var den största motsatts till hennes hvita, med de stora djupa ögonen. Och när hon betraktade honom blef där en sällsam glans i blicken, och munnen log. Man skulle i denna stund kunnat glömma att hon var ett helgon, öfverjordisk och luttrad som renaste silfver.

Så började pastorn i knäböjande ställning att tala.

Först sakta, hviskande, med stora betydelsefulla pauser. Rösten smekte, den var vek ock klar, man skulle icke tänkt sig att den kunde komma från all denna kroppslighet. Han bad, bad för de ensamma, de fattiga, de lidande. Han fick sanna accenter, ord som godt tydde hans hjärtas mening. Och hans hjärta tycktes verkligen klappa varmt för de olycklige, de ringe, de föraktade...

Men så lemnade han dessa, och riktade för endast *en* sin bön till Gud. För en som lidit, som kanske felat först, fångad i världens garn, men som sedan i fjorton långa år lidit, och gjort bot.

Han bad med sträckta händer, med darrande röst, bäfvande af varm hänförelse, bad som för sitt eget lif.

Han trängde på, blef allt mer uppeldad, stormade på Guds barmhärtighet, Gud måste, måste höra, han kunde icke neka, nej hon skulle bli frisk, hon skulle stå upp, miraklet skulle ske, den bedjande syndarens tro kunde ju försätta bärg, ja visst, det var säkert, bara intet tvifvel, den allsmäktige skulle hjälpa, hon skulle stå upp, i dag, redan i dag, straks på stund!

Han stannade, väntande, i from andäktig bidan, så uppmanade han de andra att bedja, sakta eller högt, hur som helst.

Åter blef det tyst en minut, — en lång stämningsrik minut... så hörde man ånyo hans stämman, vek och manande.

De mumlade nu alla, på knä, med höjda händer och slutna ögonlock.

Pastorn steg upp, närmade sig sängen, gjorde korsets tecken, och kysste Luba på pannan — det var den kristna broderskyssen.

Hon höjde armarne som till en omfamning, och han såg på henne lika som nyss, — hans läppar hviskade några ohörbara ord.

Darrande, leende, lycksalig besvarade Luba hans blick. Hennes ögon besvarade hans kyss, och hon höjde sig upp ur sin liggande ställning, dröjande liksom ofrivilligt...

Han gick sakta baklänges, med armarne sträckta, som inbjudande henne att följa.

Hon reste sig, lade sin ena fot på mattan, och så den andra.

Där satt hon rak, med strålande blickar, blek som en skugga men med ett leende som den lyckligaste bland dödliga.

Han vinkade, hon steg upp, stod på benen, tog ett steg.

Pastorn sträckte sig ut i hela sin längd, öppnade sina armar och jublade: "*se, se Guds nåd! Hon går, hon kommer! Hon är frisk! Frälst! Lofvad vare Herren!*"

Alla damerna foro upp! Lina kom framrusande från sitt rum, skrämmd och urstånd att tro sina egna ögon.

Luba, Luba som i fjorton år, med få mellanstunder legat till sängs, hon stod där, i sin hvita dräkt midt i rummet, som en uppenbarelse, vacklande med darrande framräckta händer!

Det varade ett ögonblick. I det nästa låg hon i pastorns famn, betagen, ifrån sig af glädje, urståndsatt att röra sig, men triumferande, hoppfull, lycksalig.

Hon var frälst, frisk, färdig!

Halleluja, ett undervärk, ett himlens undervärk.

Och der blef sjungen en lofsång af jublande, hänryckta stämmor.

Ut, ut, att förkunna undret! Alla de elfva kysste pastorns händer och Lubas, de välsignade, omfamnade, voro utom sig, alldeles hejdlösa, utan sans, sprungo åstad som jagade.

Hon låg nu på sängen och smålog. Han satt vid hennes sida, höll hennes hand, och hviskade.

Lina lagade thé och vekte servietter. Hon förstod sig inte på något. Hvad hade då skett? Pastorn hade varit där fyra, fem gånger, talat med Luba, läst för henne, bedt med henne.

Och Luba hade biktat sig — — — hvar enda tanke, hvar skiftning, hvarje liten strid. Han skulle veta, allt, — — — det fick sedan *gå* som det ville.

Under dessa besök var Lina alltid inne hos sig, men hon märkte att pastorns umgänge uppmuntrade Luba som intet annat.

Luba blef allt raskare, talade om att bli frisk, fick aptit, började se sig i spegeln och vårda sin dräkt.

Hon fick en ny broderad liggklädning och små sockor af stickadt hvitt ullgarn.

Så kom denna bönestund, — den första i flere vittnens närvaro, och nu — hvad hvar det? Undret! Undret! Luba var frisk, kunde gå, röra sig.

Pastorn ropade Lina.

Hon gick in. Han satt på sängen, vid hufvudgården och höll handen kring Lubas lif. Luba lutade sitt hufvud mot hans axel.

"Bed Gud välsigna vårt förbund syster Lina", sade presten, "Luba och jag ha i denna stund lofvat hvarann tro, och ämna ingå kristligt äktenskapsförbund! Bed Gud välsigna oss."

Lina var nära att falla baklänges. Men hon hämtade sig snart, välsignade dem, lyckönskade dem af fullaste hjärta, och tassade så oförmärkt in i köket, att taga bort den kokande thépannan från elden. Eljes hade den helt säkert kokat öfver och förstört hela spisen som just var upputsad och fin nu på lördagsafton.

16.

IDEALET FUNNET.

Pastorn var bjuden på förmiddagskaffe till moster Thilda som gärna ville ha reda på hur allting förhöll sig, och alls inte kunde känna sig tillfreds med de knappa upplysningar Lina meddelat.

Han gick gårdsvägen in till presthuset, tog trappan i tre väldiga steg, drog af öfverstöflarna i förstugan och steg in i köket.

Pigan Lisa satt på en långpall och skalade potatis, gamla Leena höll på att baka.

"Godmorgon, mina barn", hälsade pastorn och klappade Leena på axeln, "det är god lukt ni här består er, och varmt är det med besked! Jag tycker så innerligt bra om ett sådant här kök. Här trifs jag så väl, så. Gud välsigne er gärning, barn, hvad heter ni?"

Pigorna nego, Leena sken som en sol, gned med ärmen mjölet bort från näsan, och skakade af sig allt löst, så hon blef allt svartare och svartare medan pastorn blef mer hvit.

Lisa steg upp, snöt sig med fingrarne och var så öfverlycklig att få se den högvördige pastorn på så nära håll, att hon fick tårar i ögonen. Att sjelfva Lämnenen ville komma och göra sig så gemen och se in till deras kök! Gud välsigne den gode pastorn, och om de kunde få lof att gratulera till förlofningen och önska allt godt!

Pastorn gaf sig i tal med pigorna, berömde anordningen af messingskärnen på väggen, af porslinet på hyllan, tog reda på hvad hvar och en af dem gjorde i huset, frågade om deras kyrkobesök, emottog en hop osökt beröm öfver sina bibelförklaringar, förmanade till flit och gudsfruktan, varnade för syndens och världens frestelser, klappade dem ännu engång hvar, och steg in i matsalen där onkel Mattias orörlig satt i sin rullstol och halfsof vid brasan.

Moster Thilda kom rultande från förmaket och tog emot, gjorde krus för att han kommit köksvägen och begynte straks förhöret.

"Kusin, — jag får väl säga kusin efter vi nu blir tjocka släkten, — kusin kan tala uppriktigt med mig, alldeles som om inte den gamla söta gubben där fanns, han hör inte mycket nu, stackare, och om han sku' höra, sku' han

ändå int' kunna tala om, så skralt som det ä' med alla gångjärnen! Kusun vet att männen ä' ena skröpliga kärl, di, när di engång börjar... vi ä' lika gamla, Mattias och jag, men där ser kusun hur det går. Han är redan slut, och jag kunde gifta mig ännu engång, jag, och börja på ny kula, så rask är jag. Ska' man gifta sig, kusun, så ska' man ha något att ta på. Det skall vara krigsmanskrafter, kusun, när man skall föda fram barn i världen, och min Mattias var också riktigt bra på landet, men här i stan, kusun, här dugde han inte.

"Sitt ner, bästa vän, och välkommen i gungstolen, nå, hur står det till med hälsan och kärleken?"

Lämnenen satte sig, fick skorpor och kringla till kaffet, åt och drack.

"Hela stan talar om miraklet", pratade moster, "liksom om det nu var något! Doktor Collin sade ren längesen att hon gärna kunde stiga opp. Hela året har han ju gått där och gnidit och plaskat med henne. Hörde kusun hur han körde ut Barnabasföreningen som halft osat ihjäl henne med sina sjumilslånga predikningar och gjort henne halfgalen med sina psalmsjungningar? Det blef annat när han fick kommandot, ett luftande, ska' kusun tro! Han satt i henne mat och dryck, och rentvättad blef hon. Det kosta' på pinadt skinn att lägga af helgonglorian så länge, men doktorn tålte inte prut. Han hade en sjuksköterska med sig, och det hjälpte inte att krusa".

Moster skrattade, och gaf pastorn ett klask på akseln.

"Tala om nu, helt unter uns", sade hon, "hur gick det till, var det aftalt, eller var det stundens ingifvelse? Kusun är ju en redbar själ, tala om alltihop är han snäll, jag tycker det ä' så roligt!"

Pastorn var en smula generad, nog hade han hört talas om att kyrkoherdskan var originel, men han hade aldrig tänkt sig att man i en

prestgård kunde finna en i så hög grad ovanlig, ja så världslig person som moster.

Han log mildt och godmodigt, blickade liksom urskuldande på onkel Mattias som alltjemt försjunken i egna tankar satt och stirrade framför sig in i kakelugnen, samt påbörjade ett litet värdigt tal med denna klingande vältalighet som förskaffat honom så många vänner.

"Det var ett Herrans under", slutade han, "och jag, hans ringaste tjänare, var det ovärdiga medlet".

"Snick, snack", afbröt moster. "Nå — kusin vill inte ut med det, alltså: det var kärleken".

"Herrens stora kärlek i det ringa har magt att göra under", menade pastorn.

"Ja naturligtvis, näst Gud var det doktorn, och så kom kärleken och krönte värket. Men vet kusin, Luba är inte något barn nu, hon är öfver trettitvå år, och en kratta har hon alltid varit. Hur ska' kusin som är så firad kunna vara nöjd med henne som är så svag?"

"Våra vägar gå inte i samma riktning som andra världsbarns", yttrade pastorn förmanande, "vi ha inte samma begär som andra. Och dessutom, Han som redan gjort så mycket, kan göra än mer".

"Men hon kan inte mer bli ung, och inte stark heller".

"Min hustru behöfver inte gå på baler", sade pastorn mulnande.

"Neej, min käre kusin", sade moster med lugnande ton, "men han skulle kanske gärna vilja ha en hustru som kunde se om hans hus och föda hans barn, hvasa? Luba var i sin ungdom en glad flicka, men frisk var hon inte.

Hon ville inte gifta sig med en, sade hon, utan med flere! Hon hade för mycket blod förstås, och borde ha åderlåtits, men det ville salig Miloff inte, och så blef hon liggande".

"Luba har bekänt sina ungdomsdårskaper för mig", sade pastorn, "och Herren har längesen förlåtit henne".

"Ingenting att förlåta, det kunde hon inte rå för. Folk ä' som de blir uppfostrade till. Mina pojkar ha inte en smula mer frestelser än mina flickor, och mina flickor inte en smula mindre än mina pojkar! Men de ha gått hederligt genom världen, och det tackar jag Gud för. Tidigt lät jag dem se in i korten, både flickor och pojkar. De ha hjälpt hvarann in i lifvet och från sitt fjortonde år ha de vetat af alltsammans. Inga mysterier, inga mirakler. Låt kropp vara kropp, och själ själ. Så ha vi lagat att de kommit straks i den riktiga kärleken och inte lärt dem att det är svårt att stå emot frestelser. Vi ha visat dem frestelsernas afvigsida straks, och lärt dem att man har något som heter *fri vilja*".

"Det strider emot Guds bud att alltför mycket lita på den egna viljan och den egna kraften", tog pastorn till ordet, "det är Herren som väksten gifver. Min syndiga vilja duger inte, om den icke af Herren blifvit helgad".

"Prat smörja", sade moster. "Det finns bara en duglig sak på oss människor, det är den fria viljan".

"Men gärningarne, de egna gärningarne äro Herren inte till behag, allt hvad vi göra är synd, det är blott tron, blott tron som gör salig!"

"Såå! det där talet orkar jag inte höra. En latmanslära, kära kusin, och som för raka vägen till helvete. Det är lögn att det är synd att ha fri vilja och att använda den att strida emot det onda och att lefva för det goda, och för att bli god! Jag vet att de nya evangelisterna predika om att tron gör allt och

gärningarne intet, men det är en täckmantel för all möjlig andlig slapphet och för alla möjliga dumheter. Det är en lära som de lagat till åt sig för att få göra illa och ändå få förlåtelse. Synda kan de ogeneradt, jo gudbevars, ty Gud förlåter när man ångrar. Man behöfver bara slå sig för pannan och be om ursäkt, så är allt bra, hvad man så dessförinnan kan ha ställt till. Nej kusin, det är en ren syltreligion, den kan han bjuda de andre herrarne! Jag biter inte på så grof krok, jag gamla mört! Vill kusin ha mer kaffe, det är varmt och starkt — och kringlor, inte?"

Pastorn ville ingenting ha. Han måste bort, moster var alldeles omöjlig.

Så tog han höfligt och kallt afsked, gick genom rummen till kansliet, stängde långsamt dörrarne efter sig, hälsade där med förströdd min på Tölponi, talade med komministern, lagade sina lysningspapper i ordning och gick sedan till sin brud som väntade.

Luba satt i sin hvilstol, Lina var ute och hon hade så god tid att tänka på sig sjelf och sin nya lycka.

Så underligt det gått.

Hon var så lycklig att hon ej kunde tänka redigt. Dock — det var något som en smula tryckte henne — en oklar förnimmelse, någonting som icke riktigt ville stämma in med det öfrigas harmoni.

Hon tyckte att hennes kristendom blifvit liksom mattare, och trängts tillbaka för något annat.

Försakelsens religion — — hvar var den nu? Hvar var den lära hon hört predikas så länge, allt detta som i lidandets dagar uppehållit henne, och gjort henne stark i sin svaghet? Hvar var detta glödande trosnit?

Hon stötte bort dessa tankar, hon ville vara lycklig, ville ha allt, det mesta hon kunde få, allt hvad jordelifvet egde att bjuda.

Men tankarne kommo igen — — — försaka, lida, strida, det är större.

Nej! det var förfärligt, onaturligt, omänskligt.

Hur hade hon kunnat lefva alla dessa fjorton år? Hon som velat ha mer än andra, som velat njuta, bara njuta, och som aldrig ens tänkt sig att låta sig nöja med en hvardagslycka som andra kvinnor, hur hade hon kunnat lefva? Lefva som en nunna, som ett helgon, som en asket, en martyr?

Lefva? Nej, hon hade icke lefvat, hon hade legat i skendöd, och i går, i går hade hon vaknat till lif!

Men kristendomen, hennes underbara, sköna kristendom, var den då borta?

Hon som varit Kristi brud, hvad var hon nu?

Hon ville ej svara på dessa frågor som kommo farande ur luften, emot hennes vilja. Hon ville vara lycklig, glömma det förflutna, tro på framtiden. Allt var intet, utom att han fanns, han som hon älskade.

Han som var mer än allt annat, mer än hennes första ungdoms drömdemon, mer än hennes första, falska jordiska kärlek, mer än hennes religiösa bildideal, Kristusporträttet, han som var hennes första verklighet.

Hon ville bara tänka på honom, inkarnationen af alla dygder, honom, den ädle, den fullkomlige, den gode.

Och nu tyckte hon att han liknade Kristusbilden... naturligtvis en smula mer mänsklig, men — — blicken, minen, skägget.

Det ringde och han kom.

Rummet låg i skymning — — hon skymtade hans gestalt, och slöt ögonen.

Han såg sig omkring. Där fanns ingen, genom fönstrens jalusier kunde ingen se in.

Han föll på knä framför henne och gömde sitt ansigte i hennes famn. Med sina läppar kysste hon hans hår, smekte hans hufvud och akslar, tryckte hans hand mot sin barm och lyfte upp hans ansigte för att se in i det och läsa i hans ögon den kärlek hon, längtade efter.

"Icke sannt, Elias", hviskade hon, "du är den bästa bland människor, du är som du lär, du är sann och ren som den lära du förkunnar? Jag måste veta att du är sådan du fordrar att andra skola vara, du har ju aldrig gjort grof synd Elias, säg mig, säg mig, du är ju ren — säg det ännu engång, du är ju obefläckad? Säg."

Pastorn hostade.

"Jag är en fattig syndig människa inför Gud, full af skröplighet".

"Men inför människor", inföll Luba, "inför människor är du ju fläckfri?"

"Ja, naturligtvis. Jag har intet orätt gjort med vilja".

"Aldrig en synd?" jublade Luba.

"Aldrig".

"Och du är ärlig och sann?"

"Gud straffe mig eljes".

"Och du vill berätta mig hela ditt lif, ännu nogare än det du talade om i går... och intet dölja, vill du?"

"Förstås att jag vill".

"Alla dina småfel och svagheter?"

"Ja", smålog Lämnenen, "alla, gärna".

"Och dina frestelser, alla de frestelser du haft?"

Pastorn såg henne i ansigtet.

"Jag bar ingenting att berätta", smålog han vänligt, "alls ingenting. Du vet ju redan allt. Du vet hur jag lefde i arbetsamhet och försakelser hela min ynglingatid, hur tidigt jag blef väckt och kom upp till Orivara. Du vet hur jag sen lefvat i sträng värksamhet i mitt allvarliga, världsförsakande kall tills jag kom hit och — — fick se dig. Du vet allt".

"Allt?"

"Allt".

Luba teg en stund, hennes strålande ögon sökte hans, men det var för mörkt, hon kunde icke skönja något.

"Svär att du är obefläckad — — — inför människor", sade hon, "svär, så att jag får falla ned och dyrka dig!"

Pastorn kysste henne. Eder växlades och togos. Skymningen växte, månen steg upp och lyste in i rummet. En bred, vitblå stråle silade sig in mellan rullgardinerna, strödde sitt sken på byrån med dess porslinsprydnader, föll som ett regn af matt silfver på mattan, och målade Lubas nu uppbäddade säng skimrande vit som ett altare.

De talade ej mer om dessa allvarliga saker. Pastorn hade sakta fört samtalet på en angenämare stråt. Han var musikalisk och hade kommit in i en vekare stämning, talade om sin ungdoms favoritvisor, och gnolade de vackraste.

Luba var hänryckt. I öfversvinnlig dyrkan såg hon upp till honom där han nu satt bredvid henne — — en oändlig tacksamhetskänsla fyllde hennes själ.

"Ja", hviskade hon, — "Gud har skapat oss för hvarann".

Pastorn sjöng "Kristallen den fina" och tryckte henne i sina armar vid refrängen "Du ädla ros och förgyllande skrin".

Hon lutade sig bakåt i sin stol, knäppte sina händer och önskade att tiden måtte stanna... att intet måtte bli annorlunda — — att hon finge dö just nu.

Nej — nej — hon ville vidare. Vidare. Lefva mer. Lefva mycket. Lefva, bara lefva — med honom. Hon hade ju lidit nog, gjort bot, — — lifvet hade ju gifvit henne bara lidande. Nu var hennes dag!

Nu skulle hennes tur komma.

Lefva, lefva!

Månen sken allt klarare, gjöt sin glans öfver dem och förskönade dem, gaf dem ett skimmer af poesi och skänkte denna stund en stämning af äkta lycka som ingen af dem känt förut.

Och de trodde sig kunna börja ett lif tillsammans, ett lif i sällhet.

Det ringde ånyo och syster Lina kom hem.

Lämnen hade aldrig ätit med mer aptit än i kväll. Linas lilla supé var förträfflig — och ingen kunde göra en så bra skinkomelett som hon. Den skulle Luba lära — — naturligtvis.

17.

LUBA GIFT.

Ännu in i April var där kvar en mängd is på skuggställena. Inne i staden kunde man möjligen använda hjuldon men ute på landet åktes för det mesta med släde.

Det unga paret skulle ut och åka för första gången. Pastorskan Lämnen kunde icke begagna sig af vagn eller droska, det skulle skakat alldeles för mycket, så ojemna som gatorna ännu voro, men doktorn hade gifvit lof att hon skulle få försöka den friska luften, åkande i släde.

Sakta hade man förberedt detta, först fick hon några minuter stå vid ett öppet fönster, sedan kom hon ut på trappan och tilläts att en stund, sittande i en stol, inandas den ännu vinterklädda vårens första milda fläktar.

Straks efter bröllopet blef hon svagare, — man fruktade ett återfall. Hon hade kanske öfveranstängt sig en smula vid flyttningen till det nya hemmet... dit hon hade transporterats i bärstol eller kanske hade glädjen tagit på henne för mycket! Alltjemt öfverretad och eksentrisk gladde henne allt detta nya i så hög grad att hon ofta, just efter det hon skrattat af förtjusning brast ut i gråt, och snyftade tills hon somnade.

Förvånad och orolig öfver dessa alldeles icke helgonlika små humörer, aflägsnade sig Lämmenen, med hufvudet fullt af farhågor, han förstod intet af allt detta.

Han hade trott sig blifva gift med den heliga Caecilia sjelf, med en kristen martyr i samma stil som dem hans gamla kyrkohistoria berättat om, och han fann en människa, därtill en rätt komplicerad natur i hvilken tillika med hälsan en mängd nycker uppvaknade, en massa nya fordringar, en hop känslor, tycken, ja passioner som han icke alls kunde manövrera med, och helst ville gå ur vägen för, så länge som möjligt.

När han på tal om sitt föregående lif anförtrodde sin unga hustru ett och annat af det han ej velat förtro bruden, blef hon orolig, — grät och förhäfde sig öfver världens ondska — — — vid några och trettio år hade hon ännu en adertonårigs hela osanna föreställningar om lifvet.

Luba var mycket ömtålig på denna punkt, hon hade så gärna velat vara den enda riktiga, och pastors berättelser lugnade henne endast till hälften.

En annan gång på tal om det förflutna kom pastorn i förbigående att tala om en tjenstekvinna, en halffånig skräddaredotter som hängt sig på honom med sin dyrkan... en besvärlig person som han dock ej haft hjärta att stöta bort utan antagit i sin tjänst. Det var en stackars naturmänniska som hade svårt att skilja själasörjaren från sjelfva gudaväsendet. Pastorn tyckte synd

om henne, Gud vet hvad det blifvit af henne nu... Hon hade varit par är i hans hus.

Luba vändades då hon hörde denna berättelse. Det var ju intet ondt, ingalunda nej! historien var ju alldeles oskyldig, men — — — det var ändå något dervid som pinade henne...

Visst var han ju likafullt hennes idealmänniska, visst var han hennes apostel, hennes lekamliggjorda Kristusbild, men — — — der var något som gnagde, något med hans förtid som hon icke tyckte om.

Det hade gått ur hennes minne, hurudan hon sjelf varit, och hon ville absolut att han skulle vara det han inför henne gjort sig till, än mer sådan hennes fantasi skapat honom, den upphöjde, den kristligt renhjertade, den fullkomlige, den oberörde.

Hon ville blott älska det fullkomliga, och hon fordrade att kunna tro på honom som på ett öfvermänskligt väsen.

Hennes farhågor förstod han dock snart att jaga på flykten.

Han drog fram hela sin rika arsenal af bibelspråk, originela liknelser, bizarra theologiska bilder, och med deras tillhjälp lyckades han öfvertyga henne att allt var som det borde och som hon ville ha det.

Men mer än af allt annat öfvertygades hon af hans kyssar och omfamningar. Först när hon nästan försvann i hans stora armar blef hon lugn och njöt af sitt lif så intensivt som blott den förstår att njuta som länge lidit.

Hon lefde i ständigt växslando stämningar, glädje och oro följde ofta tätt på hvarann, omotiveradt gret eller skrattade hon, svag som en flägt tordes

hon ej sysselsätta sig med något arbete — — — dagarne kommo och gingo utan att det uppstod någon allvarligare förändring.

Ju längre det led desto mer flegmatisk och hvardagsaktig blef mannen. Det var som om hans riktiga natur först nu, då han ingenting mer hade att bråka för, kommit fram. Och han såg med oförställd förvåning på sin hustru hvars lynne skiftade i lika många olika brytningar som det var timmar på dagen.

Nu skulle hon alltså ut, och det var visst sista dagen man kunde åka med släde. Ehuru vintern varat längre än eljes i mannaminne, skrapade medarne redan hårdt i och det fastän kusken försiktigt körde på de sista resterna af vinterns drifvor.

Luften var härlig, ifrån hafvet spelade en frisk, ljum bris, och när de nådde Brunnsparken kastade Luba tillbaka floret som betäckt hennes ansigte för att se sig omkring. Hon hade glömt hur det såg ut, alltsammans. Detta var således bärg, riktiga bärg, skönare, högre större, än hon mindes från fordom.

Och så såg då vägen ut — — stenar, buskar, träd! allting så vackert, så fritt, så annorlunda än gatan därhemma.

Rundtomkring dem, inne i parken stodo granar och tallar gröna; hvitstammiga björkar vajade sina fina löflösa grenar sakta för luftningen — — undrande betraktade hon allt, med vidtuppspärrade ögon, medan munnen begärligt sög in den starka, saltmängda luften.

Och fåglarne! Att så små väsen kunde föra ett sådant lif! De pepo, flögo af och an, kvittrade och hoppade, hon hade nästan glömt att det fanns annat än damgrå sparfvar och grannens kanariefogel som hon bara hörde men aldrig såg, ibland när hon hade fönstret uppe för att vädra en smula.

De mossiga tufvorna med en fläck snö här och där förtjusade henne, hon kunde aldrig tro att de voro så starkt gröna... och att naturen härute var så vacker...

Naturn, ja naturn. Detta var då naturn! Guds sköna härliga natur!

Hänryckt betraktade hon allt. Hon kunde ej tala, hon sög luftens kraft, men det öfverväldigade henne så hon nästan icke kunde bära det allt på engång. För ett ögonblick måste hon sluta ögonen och hämta sig.

Lämnen satt och tänkte på sin predikan. Den gjorde honom stort hufvudbry, han hade nu under det år han varit i Helsingfors sagt näranog allt hvad han hade att säga — — — hade uttömt sitt närvarande förråd af god modelltheologisk material och visste ej hvad nytt han skulle skaffa sig.

Släden körde förbi badhuset vid Ulrikasborg. Där var hafvet, vidt och oändligt. Mellan staden och Sveaborg låg ännu isen bitvis, endast här och där arbetade sig vattnet fram i breda rännor. Gråblått och daskigt i färgen, poröst och svagt såg det återstående istäcket ut, men borta, på andra sidan fästningen syntes det öppna blå. Och en mängd hvita segel lågo vid båken — foro framåt eller tillbaka, belysta af solen, och glimrande som svanar.

Luba öppnade åter ögonen, och fattade i en enda blick denna syns hela stora och underbara skönhet.

Hon tog sin mans hand, tryckte den darrande och frågade med bäfvande stämma hvad han tyckte om allt detta.

Han svarade henne distraherad, med en fras, han satt lite lågt, släden var för trång för hans kraftiga ben...

Luba satte sig bättre upp i släden, löste på sina hattband, drog djupare andedrag och kisade med ögonen för att kunna se än längre ut mot

horisonten.

De grepo henne starkt, dessa öfverväldigade och nya intryck.

Hon kunde ej mer. Det var för mycket, alltför mycket. Det mörknade för hennes ögon, och hon sjönk tillbaka med hufvudet; tyst, medvetlös, som om hon slocknat föll hon i en af dessa svimningar som förr kommo så ofta.

Skrämd och orolig körde nu Lämnen hem igen, sände bud efter läkaren och rörde upp himmel och jord.

Men det var ingenting, alldeles ingenting. Doktorn hviskade något i kyrkoherdens öra, unga frun skulle vara försiktig — — det var allt.

Man telegraferade efter Lina, Anna kunde ej mer få behålla henne, det var ju också otroligt dumt att man låtit henne resa bort på andra bröllopsdagen, i tro att hon ej mer skulle behövas...

Detta var en kris. Tiden gick och hon blef bättre.

Doktorn var förvånad öfver Lubas härefter allt mer tiltagande hälsa och en dag sade han att man hade de största förhoppningar att hon efter ännu en viktig kris skulle bli alldeles frisk.

Kyrkoherden strålade då han såg hur hon tog sig, han egnade sin hustru de ömmaste omsorger och Luba sjelf blef efter den första förskräckelsen som en annan människa.

Kunde det vara möjligt — — — ännu ett undervärk, ett det största och mest oväntade!

Det som hon förr funnit så prosaiskt, så obehagligt och förnedrande, nu var det ju en lycka så stor och oförtjent som någon, en gåfva af Gud, ett

tecken på den största nåd, en obegriplig glädje.

Hon såg från den dagen på lifvet genom en rosenslöja. Det onda var borta, alla sorgsna tankar veko, och lifvet var idel ljus.

Fanns det verkligen synd och sorg i lifvet? Jo — — naturligtvis, men hon tänkte därpå som på något utanförstående, någonting som ej hörde till hennes horizont utan till mörkret, fattigdomen och fängelserna.

Och medan tiden led blef hon allt raskare och bättre.

Man var i tillfälle att hålla Midsommarkalaset i prestgården utan all fruktan att det skulle skada den unga frun... hon hade ju sin syster nu, och sjelf kunde hon gerna sitta i sin soffa och presidera, föra en konversation och se etherisk ut, det var ju allt som behöfdes.

Gästerna betraktade med undran och vördnad den nya kyrkoherdens märkvärdiga hustru. Luba Donner, den heliga martyren, hon var nu där ibland andra människor, rörde sig emellan dem, säg ut som andra, visserligen blek och ytterligt mager, men intressant med sina mörka ögon och sitt sjäfulla väsen.

Ibland märkte en eller annan att hon ändå ej fullkomligt hämtat sig. Hon kunde stundom öfverfallas af en underlig skakning, fick tårar i ögonen och rodnade...

Det kunde komma på helt oväntadt, just när man minst anade det och stämningen var som muntrast. Ja, det råkade hända tillochmed när kyrkoherden var som gladast och vid sitt toddyglas sade en wits eller sjöng en liten visstump.

Men det gick snart öfver igen. Lina kom med litet eaudecologne, och mannen med en smekning.

Skyn försvann fort och himlen blef åter klar som förut.

18.

SLUTET.

Det var åter vinter. Julen hade gått och det nya året kom med köld och is.

Nätterna voro långa, och först mot förmiddag ljusnade det. Men till middag kom solen stundom fram en smula, lifvade upp och strålade en stund.

Klockan tre steg aftonrodnaden på himlen och solen sjönk igen, lemnande jorden i skymning och skärpt kyla. En mörk, snötung förmiddag när kyrkoherden gått till sitt kansli och Lina ut i bodarne, kom pigan in till sin fru och sade att det var en "människa" i köket som alls icke förstod svenska, och som ville tala med kyrkoherden.

Luba ville icke gärna störas, hon satt sömning i sin gungstol och sydde. Dagarne föreföllo henne litet tunga, hon hade svårt att röra sig, och den stora krisen kunde inträffa när som helst.

Nu sof hon bort största delen af tiden... och tyckte att hon ständigt ville sofva mer.

Endast med våld höll hon sig uppe. Doktorn ville det... det skulle ju vara så förslappande att öfverlemna sig till den dåsighet och sömnsjuka som betog henne. Och så satt hon i sin gungstol, arbetade på ett litet ylleplagg, drömmande, nöjd med ögonblickets frid, och njutande af sin tillvaros nya rikedom.

"Kan inte Lisett be henne komma igen senare", frågade Luba sin svensktalande piga, "jag är så trött just nu".

"Nej, hon vill inte gå. Hon förstår inte ett ord af hvad jag säger, och jag begriper inte ett muck af hennes prat. Hon kommer direkte från bangården, och har sitt bylte och sin korg i köket, och i korgen någonting till kyrkoherden, jag undrar om det inte är en knippa ullgarn eller någon annan landsföring. Hvad tycker frun jag skall göra med henne, hon sitter nu där och ser så förskräckligt dum ut, så"...

"Så tag henne in, hvarifrån är hon?"

"Vet inte, snälla frun, jag kan inte den otäcka finskan, det vet frun".

"Det är en skam, Lisett, att du är så okunnig. Sätt kaffe pannan på, och spring efter bullar. Hör, är hon snyggt klädd?"

"Ah jo, efter landsmanér, och hon har lädergaloscher på sig, så nog kan hon komma in alltid?"

Luba satte sig bättre tillrätta i stolen, flyttade sig närmare sybordet, och jemkade sin schal så att den fremmande icke kunde observera hennes figur.

Bondkvinnan kom in, blef anvisad plats på stolen vid bordet, och satte sig ned efter en glad och vänlig hälsning.

Det var en temligen ung kvinna, stor och akselbred, med grofva former och ett märkvärdigt enfaldigt, men gladt och troskyldigt uttryck i sitt ansigte.

Hon hade vacker färg ehuru en hop ljusa fräknar vanstälde hyn just omkring näsan, oregelbundna anletsdrag, men en stor frisk mun, och jemna tänder som hon alltid visade.

Där hon satt liknade hon en ting, välmående och hemtreflig bondko, godlynt och from, en som icke skulle kommit sig före att stängas, huru man än försökte reta henne.

"Hvem är ni", frågade Luba på finska och såg med ett trött ögonkast på henne. "Och hvar är ni hemma?"

"Jag är Parkkala Calles dotter", svarade hon, "och heter Carolina. Jag vill träffa pastorn, kommer han snart?"

"Hvad vill ni pastorn?" frågade Luba likgiltigt, "kan ni inte gå till kansliet, här tar han inte så gärna emot, först kan ni ju dricka kaffe i köket och så söka upp honom i kansliet... vet ni hvar det är?"

"Jag vill träffa honom ensam", sade kvinnan, "för si fröken, han är min gamla bekanta och nu har jag kommit hit för att jag vet att han vill hjälpa mig. Sen jag kom i olycka och far dog, går det inte uppe i Parkkala längre, jag ämnar försöka min lycka i hufvudstaden nu".

Hon smålog förtröstansfullt och nickade vänligt till Luba.

"Han bor fint här", tillade hon, och tittade sig nyfiket omkring, "det var annat när han var adjunkt och hade mig där hemma och det bara fanns två rum, låga i tak och med trästolar, inga sådana som de här, nej inte en".

"Är ni skraddarns dotter?" frågade Luba, nu med vidöppna ögon, och en röst som darrade.

"Jo, är jag så", svarade hon, "det är just jag. Kan väl tro att han talat om alltihop. Jag tyckte så mycket om honom, han var alltid så snäll. Och när han ville något, så sade han så vackert. En kunde inte stå emot, så god han såg ut. Och alla de andra karlarne var så lättsinniga och menade bara ondt, men han, han var alltid lika, och han menade ärligt. När nu Gud tog pojken,

så tyckte jag, jag måste hit straks och tala om det för pastorn, sä skulle också han bli glad, att Gud tog 'en. Jag tänker söka mig tjänst här nu, ser fröken".

Med sitt fåniga, glada leende såg kvinnan på Luba. Men Luba besvarade ej hennes blick, hon såg ned, — glödande brännde hennes kinder, hon hade svårt att få luft.

"Hvems var ert barn", stammade ändtligen Luba, "var det hans?"

"Hvems annans", skrattade kvinnan, "inte tror jag det var någon annans inte! Hvem är fröken, det skulle jag nu också vilja veta, efter jag talat så mycket om mig? Kanske systemen hans, hva'?"

Luba sväljde tårarne. Hon kände en underlig smärta i halsen, det tog ondt som om hon höll på strypas.

Hon ville svara något, men det gick icke. Blodet strömmade till hennes hjärta i onaturlig fart. Hon kände bara en sak, en brännande blygsel, hon skämdes inför denna kvinna som hade tidigare rätt öfver hennes man än hon sjelf, hon skämdes öfver att vara hustru, skämdes att vara hans barns mor, skämdes så att hon kunnat sjunka under jorden.

"Hvem är fröken?" upprepade bondkvinnan, denna gång med sin allra vänligaste röst.

Luba kunde icke tala. Hon kunde icke säga att hon var hans hustru. I detta ögonblick kände hon ej som var hon hustru, nej, utan som något annat sämre.

Hon tyckte sig vara det eländigaste väsen på jorden. Och det var som skulle jorden öppnat sig och med ens slukat all hennes glädje, allt hennes hopp, hennes tro på lifvet.

Hon letade i denna skeppsbrottets stund efter sin kärlek, som efter det räddande halmstrået. Men hon fann den icke, halmstrået fanns ej... hon var nära att sjunka... tröslös stirrade hon på den fremmande med en blick full af förtviflan.

Tredje gången upprepade kvinnan det, med sin mest smekande röst:

"Hvem är fröken, säg nu då?"

Lubas schal föll ned när hon försökte resa sig för att gå ut... åsynen af kvinnan plågade henne.

Hon ville bort, bort från alltsammans. Hon hade ej mod att höra mer, tanken på denna fremmande kvinna och barnet som Gud tagit, äcklade henne, hon ville bort, den vidriga "naturmänniskan" kunde hon ej se, inte en minut längre — bara bort.

Men hon förmådde oj. Golfvet sjönk för hennes ögon, och en svart tomhet fanns i stället. Hon kunde ändå icke stanna, hon måste in i det tomma, sjunka, försvinna, förintas. Hon tog ett steg, kände en häftig smärta och förstod att hon fallit och fått en stöt, någonstädes på sidan.

Så sjönk hon vidare, djupare i det svarta, tomma. Som stora, tunga bolster låg det på hennes bröst, hon kunde ej andas, ej få luft. En ångest, som höll hon på kvävas, en kamp som till döden.

Bondkvinnan sprang ut i köket och tillkallade pigan... Frun låg afsvimmad på golfvet, det lilla sybordet låg sönderslaget inunder henne, hon var kanske döende, och ingen fanns som kunde hjälpa.

Som en yr höna sprang Lisett omkring, skrek och jemrade sig, bondkvinnan gret och försökte förgäfvets lyfta den sjuka, men det gick icke.

Så ringde det och Lina kom hem. Hon såg och uppfattade situationen i ett ögonblick. De buro nu alla tre på den sjuka, och fick henne mödosamt släpad in i sängkammarn och lagd på sängen.

Lisett sprang efter läkare och sände ett bud till kyrkoherden, Lina som icke ens fick tid att taga af sig öfverplaggen, baddade den sjuka, löste upp hennes kläder, tog af skodonen och bäddade in henne så godt hon kunde.

Efter svimningen följde konvulsionerna och när läkarn kom hade Lina genomlevvat några af de svåraste ögonblick i sitt lif.

Barnmorskan hade icke funnits i sitt hem, kyrkoherden hade gått till en sjuk långt borta, i Rödbärgen, doktorn var i Hospitalet men påträffades snart och kom genast.

Emellertid, då han anlände var det svåra öfverståndet och Lina som aldrig förr varit med om något sådant hade ensam fått hjälpa sin syster. .

Hon hade varit nära att förtvifla öfver sin okunnighet om en af de saker som i en kvinnas lif vore viktigast att lära, — — den första nödhjelp i ett fall som detta, men hennes vana vid sjuksängen och hennes jemna kallblodighet och sjelfbehärrskning kommo henne till hjälp — — och när Collin steg in i rummet stod Lina där med sin lilla systerdotter i armarne efter att ha egnat modren den hjälp hon kunnat.

Doktorn bragte reda och ordning i allt, fick Lisett att göra under och använde bondkvinnan i köket till hvad hon kunde göra, så att badvattnet och kläderna snart nog kommo in...

Den sjuka var nu befriad från smärtorna och låg i dvala, skött och omhuldad på bästa vis.

Hon hade för en stund glömt allt och hvilade drömlös och utan känsla.

Äntligen kom barnmorskan, beskeftig och viktig — — hon hade svårt att låta bli visa sin förargelse öfver att hon försummat det viktigaste.

Hon började göra ursäkter för doktorn, men han lugnade henne, och försäkrade att allt var så bra det kunde... frun hade ju fallit, och katastrofen hade därför något framskyndats.... fröken Lina hade förresten gifvit frun en utmärkt hjälp, och sedan med honom undanjort en hop svårt arbete, nu kunde fru Block se till barnet, ge det en smula sockervatten, och så gå in till pastorskan.

Med en häpen blick tittade fru Block till Lina, och gick.

Doktorn följde denna blick och kom sig på en stund icke för att flytta sina ögon ifrån henne, Linas gestalt och hela personlighet hade ännu för honom ett stort behag.

Han smålog så godmodigt. "Kära Lina", sade han, "nu ha vi två hjälpts åt som ett par goda kamrater, utan allt falskt pjunk eller tvekan från din sida. Du ska' ha tack Lina — — visserligen är du en kvinna efter mitt tycke. Så god och så! — Ja, du är stor, Lina — — — det är ordet".

"Smickra mig inte", log hon medan där smög henne en tår i ögat som skymde blicken, "hvem som helst skulle ha gjort detsamma".

"Nej, ingen".

"Jo, hvem som helst. Sådana äro vi alla, när det är allvar. Det är bara när vi tagas på det orätta sättet som vi visa oss så pjunkiga. Men när man tar oss riktigt, kunna vi nog"...

"Oförbätterliga idealist", mumlade doktorn. "Om det bara fanns flere af den sorten. Hör", tillade han hårdare, "hör Lina, tänker du gifta dig?"

Lina såg upp.

"Jag, jag, hvad menar doktorn, fyratio år, jag?"

"Jaså, du är så gammal... det trodde jag inte. Du ser så ung ut. Din kropp är så rank och stark, och du är graciös som en ung kvinna".

"I mitt ansigte läser man mitt lufs historia, så mycken gråt, så många onyttiga streck och märken efter tårar".

"Ja visst ja, det är rätt! Du är inte ung, Lina". Doktorn såg alitjemt på henne, "det jag känner för dig ar också ingenting som har med åldern att göra".

Och han steg tungt och långsamt upp från stolen och gick emot kyrkoherden som i detsamma kom in.

Lämnenen var alldeles blek. Han flämtade ångestfullt och frågade ifrigt doktorn efter Lubas hälsa. Han hade fått veta det först nu, i detta ögonblick, af madamen han mötte i trappan.

Doktorn afgaf sin bulletin, — allt var så bra det kunde, både med mor och barn.

Så gick lian, och lofvade att om par timmar återkomma.

Det blef nu Linas tur att berätta om allt. Om fallet, den sjukas korta men svåra kamp, barnets födelse och minuterna som följde.

Han fick veta allt, utom orsaken, och ville genast in att se till Luba.

Nej, det fick han icke, hon skulle ej störas, doktorn hade förbjudit det... också barnet sof.

Kyrkoherden rusade ut i köket, han skulle riktigt leksa upp Lisett, att tänka sig att hon ej bättre kunde passa på, utan lät frun gå falla.

I köket var stor oro, det sprangs af och an, kitteln kokade, en massa baljor, fat och ämbar stodo på golfvet, Lisett stod och sköljde, med ärmarne högt uppvikna, hon såg knappt upp när kyrkoherden steg in.

Förbluffad blef han stående.

På en stol, vid dörren, satt med sin korg på armen den fremmande bondkvinnan, färdig påklädd, lugn uti allt detta bråk, stilla och väntande som om hon satt i sin tredjeklass kupé medan tåget gick i ilfart framåt med henne.

Hon steg makligt upp då hon såg Lämnen och stirrade halft slugt och halft enfaldigt på honom.

"Det är jag", sade hon, "inte kunde jag veta han var gift inte. Hustrun därinne fick slag när hon fick höra hvem jag var, och ramla i golfvet när jag talte om vår pojke som är död nu och begratven.

"Han behöfver inte se så arg ut, pigmänskorna förstå int' ett ord af hvad jag säger. Ska' det förresten vara rätt, att vara Herrans tjenare och gifta sig med en annan när man lofvat en".

Kyrkoherden tog henne omildt i akseln och visade henne vägen ut...

Han följde efter, talade med henne under några minuter i förstugan, och så gick hon med sin korg.

Man såg henne aldrig mer i prestgården.

Natten kom.

Kyrkoherden satt timal med sin lilla dotter, han kunde ej se sig mätt på detta lilla, späda väsen som lefde och andades, som öppnade och slöt sina dunkla, underliga ögon och som var svept i spetsar och hvita mjuka yllen likt en docka. Att detta var en människa, och hans egen!

Han ville dock se Luba, och bad doktorn så länge att han slutligen lofvade.

"Men försiktigt, ytterst försiktigt".

Lina underrättade sin svåger om att Luba gråtit hela natten — — — också nu på morgonen var hon förtviflad. Visst en nervös öfverretning, det var en olycka med detta fall.

Man öppnade äntligen sängkammardörrn och kyrkoherden gick in.

Luba slumrade. Hennes magra hand plockade sakta på täcket, hennes läppar voro hårdt pressade mot hvarann.

Han gick närmare, satte sig sakta på stolen och tryckte en kyss på hennes hand.

Luba spratt upp och vaknade. Hon såg på honom ett ögonblick.

"Gå ut", sade hon, "gå bort! Jag vill inte se dig! Gå till henne som var din hustru förr än jag. Gå!!"

"Men Luba, Luba, hvad tänker du på, förifra dig inte, mitt hjärtas älskade, förlåt mig, jag har ju intet så fasligt ondt gjort, men förlåt mig ändå! Se på mig, Luba, Luba!"

Men hon vände sig häftigt om, satte sig sedan upp i sängen, begynte att fäkta med armarne och ropa efter Lina.

Förskräckt drog Lämnen sig tillbaka, och lät sin svägerska komma in... barnmorskan skyndade till, man hade svårt att åter lugna den sjuka, och först sedan dropparne hunnit värka blef hon stilla.

Det tredje dygnet kom och den sjuka blef oroligare. Hon gret och vände sig, ville icke se sin man, och icke barnet, blef skrämmd för minsta ljud och hade långa skof af ångest.

Doktor Collin såg allvarlig ut. På fjärde dygnet var febern där, och med en af sina kolleger konsulterade han länge och väl innan han ansåg sig böra tala vid mannen.

"Det är en obehaglig historia, herr kyrkoherde", sade han. "Er hustru är något eksentrisk, hon har tagit skada af — det hon upplofvat de sista dagarne, och — det är febern".

"Naturligtvis smitta", sade kyrkoherden, "naturligtvis ifrån hospitalet! Det är förfärligt".

"Det är icke smitta! Hvarken jag eller Thorin ha någon feberpatient. Nej, men pastorskan bar blifvit upprörd, har retat upp sig, rört sig, hon kunde ju inte ligga stilla ett ögonblick. Vi få vara beredda på allt. Adjö!"

På natten yrade hon ännu värre. Lämnen gick af och an i sitt rum, i sina tankar. Han kunde ända dit höra hur hon än skrek och bannade, och än bad om sin Kristusbild, sin brudgum, sin käre, sin enda.

Lina förde barnet till henne, men hon ville ej se det, ej veta af det.

"Det är inte mitt", ropade hon, "det är den andras, det är inte mitt Jag är ju helig — jag har icke någon annan än min Kristus här, och jag vill inte heller ha någon.

"Åh hvad han ljög, Lina, ljög mig full med vackra osanningar. Han är skenhelig, Lina, vill du veta allt hvad han sade. Böj ned dig hit, och hör, men jag måste hviska, det är sådana ord som måste hviskas. Kom Lina".

Lina förmanade henne, försökte trösta, försökte föreställa henne hur orätt hon talade, hur ofördragsam, hur okristlig hon var. Förgäfves, den sjuka hörde henne ej.

Och i ångest bad Lina Gud om de rätta orden för att kunna tala med system, bad om hjälp af den som allena förmår hjälpa.

I sitt rum gick Lämnen alltjemt af och an... ibland stannade han och lyssnade.

"Lina", ropade den sjuka, "Lina, jag vill gärna tro ännu, men jag kan icke. Det är ju en bild dendär du gifvit mig, men jag vill inte se honom heller. Efter han kan se så mycket ondt i världen, och inte hjälper. Efter han lät mig bli sviken i min tro och min kärlek. Hvad är det med alltsammans? Former och former. Det är stöpt i ett, och det som inte är af fabriket, det duger inte. Hvarför sade han allt det, Lina, hvarför ljög han? Det var det konventionella, man måste ju — var det?

"Han skulle ha sagt: jag är en usel syndig människa, en lögnare och hycklare, han skulle ha bekännt allt".

"Du skall förlåta", hviskade Lina, "vi äro ju alla syndare!"

"Han lät mig tro att han var helig", suckade Luba, "jag kan ej förlåta. Lina, hvarför all denna skrymtan?"

Barnmorskan kom in och sade att doktorn var der — och bad att först få tala med fröken.

Luba gret alltjemt högt. I outhärlig ångest kastade hon sig af och an, het så hon brände.

"Det är inte tron allena", sade hon plötsligt, "icke tron och alla orden! Jag menar att det är gärningarna som visa trons halt. Det är rättfärdigheten, icke beaktelsen. Alla de andra äro skenkristna, äro orena andar.

"Lina, Lina, du är den enda som får stå inför Guds ansigte".

Hennes röst förmildrades och hon suckade blidt och nästan fromt: "Lina, Lina — du rena jungfru, du heliga martyr, du allena, du allena".

Doktorn gick in och skakade sorgset på hufvudet. I denna natt skulle den slutliga krisen inträffa.

Sjelf gaf han henne dropparne, de lugnade litet, och snart sof hon, men sömnen var orolig och febern alltjemt lika våldsam.

I samma ögonblick Luba slöt ögonen inträdde Lämnen blek och högtidlig, med ögonen halfslutna som gick han i sömnen.

Hans eljes flegmatiska väsen var nu förvandladt, han var ytterligt uppskakad, men hade påtvungit sig en mask af lugn andakt, hans blick sken som förklarad.

Han knäppte ihop händerna, höjde ögonen och bad ohörbart med läppar som rördes liksom den gången då Luba steg upp efter så många års stillaliggande.

Doktorn iakttog honom med en viss misstro, och satte sig vid fönstret, färdig att försvara den sjuka om det behöfdes. Med trumpen min betraktade han mannen, osäker hvad som skulle komma.

Lämnen gick till sängen, sträckte händerna mot den sjuka och började tala. Han fann samma egendomligt vackra tonfall som förr, samma allvarsaccenter, samma manande, innerliga, mystiskt lockande uttryck.

"Och Han som engång gjorde ett under med dig", slutade han, "Han skall också göra det nu! Han skall frälsa dig ifrån döden, ty han hör böner då de bedjas med det rätta sinnelaget! Han räddar dig, jo, Han räddar dig, i denna stund, i detta nu, inför denna ringa församling, för sin tjenares bön, för sin tjenares ödmjuka, brinnande bön. Herre! rädda henne, jag släpper dig ej!"

Luba halfvaknade, hon såg sig förvirrad omkring men kröp straks skrämmd tillbaka, drog sig så nära hon kunde mot väggen, och ref täcket upp så det kom henne ända till ögonen.

Bakom henne, med händerna framsträckta stod pastorn lutad öfver sängen, klädd i sin långa, svarta kaftan hvilken rasslade under hans häftiga andedrag.

Hans mun mumlade ohörbara ord, hans bröst häfde sig, han såg ut som hans besvärjelsers kraft verkligen skulle haft magt att väcka en död till lif.

Luba stack förskrämdt och häftigt fram sitt hufvud från täcket, spärrade ögonen vildt upp och såg med ett uttryck af största fasa på sin man.

"Se, se, där är han igen", skrek hon, "demonen från min barndom! Där står han och lockar, och ber! Du vill ha mig, du onda ande, vill ha mig att lefva i synd med dig! Det vill du. Och du hycklar och förställer dig och kallar dig helig, du orene. Och du frestar mitt blod, — du ber och du lockar! Men jag hör inte, jag kommer aldrig. Jag vill ej. Jag *tror* icke nu mera, du har förstört det för mig, allt. Nej — nej, jag tror icke".

Hon borrade igen sitt hufvud djupt i kudden och skakade som af häftigaste frossa.

Det arbetade i hennes bröst, rosslade i djupa andedrag, allt tyngre och tyngre.

Doktorn sprang till, Lina också — kyrkoherden sjönk ned på stolen, han snyftade som ett barn där han satt hjälplös och ensam.

Natten förgick långsamt. Det var en snötung vinterhimmel utan stjärnor, så svart som om aldrig mer en morgon skulle randas.

Men den kom, kom med morgonrodnad och klart väder. Solen steg upp, sken matt och magtlös genom de täta lakanen för fönstren i sängkammaren och kastade ett svagt ljus på den döda, hvars ansigte nu log i en frid som om hennes sista tanke ej varit afsky för demonen, men en tacksam tillbakablick på ett harmoniskt lif.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LUBA: EN
STUDIE ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE

PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are

located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project

Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund.

If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the

efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment

including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate.

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a

copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility:
www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.